

Révész Béla

SZEGED, CSONGRÁD MEGYE – 1989 ÁLLAMBIZTONSÁGI JELENTÉSEK ÉS MTI-HÍREK (válogatás)

Az időrendbe szerkesztett események anyagai két fő forrásból kerültek az összeállításba.

1.) A Magyar Távirati Iroda (MTI) 1989. január 1. és december 31. között közel kétezer hírt közölt Szegeddel kapcsolatban. Ezek közül a rendszerváltás eseményei szempontjából lényegesebb politikai-közéleti információkat tesszük közzé. A dokumentumválogatás eredeti példányaait a Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára őrzi [MNL OL XXVI-A-14-a Általános iratok (Szeged, 1989)].

2.) A Csongrád Megyei Rendőrfőkapitányság állambiztonsági szolgálata több mint háromszáz, 1989-ben készült Napi Operatív Információs Jelentése (NOIJ) közül szintén azokat közöljük, amelyek a rendszerváltással kapcsolatos eseményekről tájékoztatnak. A jelentések aláírójának nevét elhagytuk, ezek mindegyikét ugyanis a főkapitány állambiztonsági helyettese, 1987 óta az Állambiztonsági Osztály vezetője, dr. Várhelyi Ferenc jegyezte. Elhagytuk a jelentésekhez kapcsolódó intézkedések megjelöléseit is. Ezek döntő többségükben: tájékoztatjuk „a BM illetékes osztályát, az MSZMP Csongrád Megyei Bizottsága első titkárát”, illetve „folytatjuk a megfigyelést, az operatív felderítést”.

A jelentések elején szereplő, az információforrások megjelölésére szolgáló fedőbetűk feloldása a következő:

ASZA	állambiztonsági tisztek
HMB	titkos megbízott
K/3	postai küldemények operatív ellenőrzése
LBE	lakossági bejelentés
TA	telefonlehallgatás
TE	helyiség-, szobalehallgatás
TK	társadalmi kapcsolat

Az iratválogatás eredeti példányai az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltárában találhatóak [ÁBTL 2. 7. 1. (Csongrád megye, 1989)]

1989. január 6.

Szigorúan titkos!

XII. 1989. január 06. (1)

HMB 12-12

1989. január 3-án 17.30 és 22.00 óra között Hódmezővásárhelyen az ifjúsági házban a Magyar Demokrata Fórum helyi csoportja kb. 200 fő részvételével zártkörű rendezvényt tartott, melynek témája az 1956-os események értékelése volt.

Az elnökség tagjai volt[ak]: Csurka István, Lezsák Sándor, Rác Sándor, Fónay Jenő, Kertész Dezső és dr. Grezsa István.

Lezsák Sándor előadásában kifejtette: 1956-ban a forradalom felkeléssé, majd szabadságharcá váltzott. A fegyveres harc kirobbanása a moszkvai vezetés és a helyi kommunisták szándékos provokációja volt a demokratikus fordulat megakadályozására. Rác Sándor az eseményeket úgy adta elő, hogy október 23-a békés forradalomnak indult, melyet az ávosoknak a rádiónál elkezdett vérengzése változtatott fegyveres harccá. Szerinte a kommunisták mindig hazudtak, Kádár ugyanolyan cinikus diktátor volt, mint elődei, s ebben a kérdésben Grósz Károly sem különb, aki „Miskolcon ’56-ban ávosként kivégzéseket vezé nyelt.” Az a véleménye, hogy a munkásosztály csak játékszer a kommunisták kezében. Az ország helyzetét hasonlónak ítéli, mint 1956-ban. Csurka István óvatosságra, körültekintésre és megfontoltságra intett. Higgadt hangvétele elütött az előző előadók heves stílusától és a hallgatóság egy részének nemtetszését váltotta ki.

(MTI) Munkásörtség baráti köre alakult Szegeden

1989. január 7., szombat – Szombaton Szegeden megalakult a Munkásörtség Szeged és Környéke Baráti Köre. A célja az, hogy megismertesse a lakossággal a munkásörtség tevékenységét, azt a munkát, amelyet a közrend, a közbiztonság, a társadalmi tulajdon és a haza védelméért végez. A baráti kör olyan közéleti fórumok szervezését is tervezi, amelyeken a lakosságot foglalkoztató kérdésekről tárgyalnak. A baráti kör mintegy 350 alapítója a fegyveres testületek egykori tagja, azok családtagja, a munkásörszéggel szimpatizáló, annak tevékenységét támogató állampolgár.

1989. január 11.

Szigorúan titkos!

XII. 1989. január 11. (2)

TK 12-14

A Budapesten működő Líbiai Népi Iroda 1989 tavaszán Szegeden egy ügynökséget kíván felállítani, amelynek vezetője egy alkonzul lenne. Az iroda működésének célját Ali Atman Karmos líbiai állampolgár – aki néhány éve végzett a Szegedi Vasútforgalmi Szakközépiskolában, és állítása szerint az ügynökség tolmácsa lesz – az ügynökség funkcióját a gyógykezelésre szoruló líbiai, esetleg más arab állampolgárok orvosi ellátásának intézésében, illetve az ezzel kapcsolatos teendők megszervezésében jelölte meg. Nevezett felkeresett egy általa korábbról ismert magyar állampolgárt, és felkérte, hogy legyen az ügynökség gépkocsiveetője.

1989. január 17.

(MTI) Kizárták a pártból Szeged volt tanácselnökét

1989. január 17., kedd – A szegedi városi pártbizottság vezetői beosztásával való visszaélés és rágalmazás miatt kizárta a pártból Papp Gyulát, Szeged volt tanácselnökét. A Magyar Nemzet hasábjain október 3-án jelent meg az a cikk, amely a szegedi tanácselnök telek-

ügyleteivel foglalkozott. Még ugyanabban a hónapban a szegedi városi pártbizottság vizsgálatot indított a tanácselnök ügyében. A vizsgálat lezárult. A pártból való kizárára azért került sor, mert – mint a vizsgálat során bebizonyosodott – Papp Gyula visszaélt a beosztásával. 1978-ban a nehéz szegedi lakáshelyzetben közreműködött abban, hogy akkor még egyetemista lánya a megyei tanácselnök keretéből kapjon soron kívül tanácsbírlakást. Ezt a lakást később a lánya elcserélte, ugyancsak soron kívüli elbírálással, két nap alatt egy másikra, abba a házba, ahol apja lakott. A két lakást tavaly mind a ketten megvásárolták a tanácstól. Továbbá a több millió forint anyagi hasznot hozó telekügyleteiben a tanácselnök elfogadta és természetesnek vette, hogy az államigazgatási szervek kivételesen, gyorsított módon, több esetben szabálytalanul intézkedjenek érdekében. Az említett újságcikk megjelenése után adott nyilatkoztaiban Papp Gyula azzal rágalmazta a szegedi városi pártbizottság vezetőit, hogy saját pozíciójuk erősítése érdekében koncepciót pert folytatnak ellene. Saját ügyeiről úgy próbálta elterelni a figyelmet, hogy a szegedi városi pártszékház felújításakor elkövetett szabálytalanságokra hivatkozott, mondván, azok beleegyezése és tudta nélkül történtek. Papp Gyula a határozat ellen 30 napon belül a Csongrád megyei pártbizottságnál fellebbezhet.

XII. 1989. január 17. (3)

K/3 12-12

Szászi Balázs szegedi lakos, a katolikus egyház világi alkalmazottja tájékoztatja Mátyás Orsolya zalaegerszegi lakost a Katolikus Koordinációs Tanács tevékenységéről. Az anyag szerint a KKT olyan egyházi és világi személyeket tömörít, akik tevékenyen részt vesznek a katolikus egyház életében. A tanácsban képviselik magukat a „különböző lelkiségű mozgalmak megjelenítői.” (Regnum Marianum, Bokor[-mozgalom], Focolare[-mozgalom], Karizmatikus Megújulás), a katolikus egyesületek képviselői, vallásos fiatalok. A KKT a magyarországi ifjúsági szervezetek országos tanácsán keresztül kívánja érvényesíteni elvárásait a magyar társadalomtól. Ezek a következők:

*„teljes világnézeti egyenlőséget a társadalom minden szintjén,
a marxista-materialista oktatás és kultúrmonopólium megszüntetése,
működőképes társadalmi részvétel lehetősége (fórumok, intézmények, tömegkommunikáció stb. szabad használat),
szociális tevékenység világnézeti alapon a megfelelő pénzeszközök biztosításával,
valós dialógus, elméleti és gyakorlati szinten más világnézetű embertársainkkal,
politikai garanciák nyugodt működésünkhöz”*

Megjegyzés: a katolikus ifjúsági közösségek az egyház hivatalos vezetőit minden teológiai kérdésben mértékadónak ismerik el, de szerveződésüket és tevékenységet társadalmi szinten saját ügynek tekintik.

(MTI) A népfront és az alternatív szervezetek tanácskozása Szegeden

1989. január 17., kedd - Feltétlenül szükség van a Hazafias Népfront helyi bizottsága és a városban működő alternatív szervezetek közötti párbeszédre – hangoztatták a szegedi Népfrontbizottság és az alternatív szervezetek vezetőinek kedden tartott találkozásán. Az eszmecsere az együttműködés lehetőségeiről és formáiról tárgyaltak. Egyetértettek abban, hogy politikai, várospolitikai fórumokon közösen vitassák meg a lakosságot érintő időszerű kérdéseket. Lehetségesnek, sőt kívánatosnak mondták, hogy az új alkotmány tervezetéről, az egészségmegőrző programról, a szociálpolitikai intézkedésekről is nyilvános vitákon cseréljék ki a véleményüket, s tegyék meg ezekkel kapcsolatos javaslatukat. Elhangzott az is, jó lenne, ha a népfront az élére állna annak a törekvésnek, amelynek

az a célja, hogy Szeged visszaszerezze értelmiségi városi rangját, s felsőoktatási intézményeinek egykori tekintélyét. Ebben nagyon hatékonyan közreműködhetnének a különféle értelmiségi fórumok is.

Január végétől, mint bejelentették, a Népfront vitákat szervez a városban saját szerepének egyértelműbb tisztázására. E vitákban részt vesznek az alternatív szervezetek képviselői is, mert úgy vélik, hogy e viták eredménye alapvetően befolyásolja majd a népfront és a közöttük kialakuló viszonyt, egész együttműködésüket.

Ugyancsak kedden rendkívüli ülést tartott a Hazafias Népfront szegedi városi bizottságának elnöksége. A tanácskozáson előzetes javaslatot tettek a Szegedi Városi Tanács jövő héten megválasztandó végrehajtó bizottságának személyi összetételére, és többes jelölést javasoltak a tanácselnöki tisztség betöltésére. E javaslataikat ismertették az alternatív szervezetek képviselőivel is.

1989. január 18.

(MTI) München, 1989. január 18. SZER, Kommentár nélkül

(Kasza László) A független magyar mozgalmak dokumentumaiból olvasunk fel néhányat mai adásunkban.

Király Zoltán hétfői képviselői beszámolója alkalmából Szegeden került nyilvánosságra egy újabb Csongrád megyei telekbotrány. A Fiala Demokraták Szövetsége, a Magyar Demokrata Fórum, a Szabad Demokraták Szövetségének szegedi szervezete és a Körgát klub képviselője egy nyilatkozatot olvasott fel a részletekről.

A szélesebb közvélemény ebből értesült az úgyről. Szegedi választók egy csoportja azonban már január 9-én levélben közölte a tényeket képviselőjével, Bödőné Rózsa Edittel, azzal a kéréssel, hogy a parlamentben vesse fel az ügyet. Ezt a képviselő meg is próbálta, de megakadályozták azzal a kifogással, hogy ilyen értelmű szándékát már decemberben be kellett volna jelentenie.

Mivel ez a képviselőhöz intézett választói levél az első dokumentum az ügyben, először ezt olvassuk fel:

„Tisztelt országgyűlési képviselő!

Mi, alulírott választópolgárok azzal a tiszteletteljes kéréssel fordulunk Önhöz, hogy egy általunk közérdeklődésre számot tartó kérdést az Országgyűlésben interpelláció formájában szíveskedjék felvetni.

Az Országgyűlés decemberi ülészakán Király Zoltán képviselő szóvátette, hogy az MSZMP és a KISZ kezelésében lévő kihasználatlan oktatási intézményeket célszerű lenne a közoktatás céljára használni, az érintett ingatlanokat egyetemek, főiskolák kezelésébe adni.

A közelmúltban szerzett információink szerint a Csongrád megyei KISZ Vezetőképző Intézetet – amely egy nagy értékű, állami tulajdonban lévő ingatlan – a KISZ Csongrád megyei Bizottsága ingyenesen a KISZ Központi Bizottság tulajdonába adta, a használati jog azonban továbbra is a megyei KISZ-bizottságot illeti.

Ugyancsak ez történt a Csongrád megyei KISZ-bizottság mártélyi üdülőjével is. Úgy véljük, hogy az állami tulajdon mindannyiunké, ezért igazságtalannak és tisztességtelennek érezzük, hogy ezek a több millió forint értékű ingatlanok egyetlen tollvonással egy szervezet tulajdonába kerüljenek.

Információink szerint a KISZ kezelésében lévő ingatlanokat az ország más részén is igyekszik a KISZ Központi Bizottsága megszerezni, ezáltal kijátszani a társadalom szélesebb rétegeit ezekből a javakból. Szükségesnek tartjuk az eddig végrehajtott intézkedéseket kivizsgálni

és nyilvánosságra hozni, a szóban forgó ingatlanok hasznosítására pedig társadalmilag igazságos és jogszerű megoldást keresni.

Mi nem kívánunk a kérdés jogi oldalával foglalkozni. Csupán ezen ügyletet társadalmi, etikai szempontból nem tartjuk elfogadhatónak.

Nyilvánvaló, hogy a KISZ Központi Bizottsága, mint társadalmi szervezet, az ingyenesen tulajdonába került állami ingatlant egy esetleg más célú igénybevétel esetén már nem adná el ilyen nagyvonalúan, mint ez jelen esetben történt. Szeged, 1989. január 9.”

Mint említettem, a szegedi választók egy csoportjának most felolvasott levelét nem engedték Bődöné Rózsa Editnek felolvasni az Országgyűlés legutóbbi ülészakán, mert – mint mondták – ezt az igényét decemberben kellett volna bejelentenie.

Most hétfőn, január 16-ikán Király Zoltán képviselői beszámolója alkalmából a már említett független szervezetek szegedi csoportjainak megbízottjai nyilatkozatot olvastak fel, amely lényegében ugyanezt mondja el, de indoklása és jogi megokolása főleg részletesebb. A szöveg a következő:

„Nyilatkozat

Az új földtörvény, az 1987. évi első törvény lehetővé teszi, hogy az állami tulajdon kezelője a kezelésében lévő ingatlan tulajdonjogát meghatározott körben átruházza. Ennek alapján a KISZ Csongrád megyei Bizottsága kezelésében lévő és a magyar állam tulajdonát képező Csongrád megyei KISZ Vezetőképző Intézet tulajdonjogát ellenérték megállapítása nélkül 1988 év végén átruházta a KISZ Központi Bizottsága javára.

Az adásvételi szerződésben a KISZ Központi Bizottsága továbbra is használati jogot biztosított a Csongrád megyei KISZ Bizottságnak.

A szerződés eredetileg jogilag több vonatkozásban is fogyatékos volt. A tulajdonjog átruházása adás-vétel jogcímén történt, melynek fogalmi eleme a visszaterhelés, azaz vételárat kell fizetni. Mivel adott esetben az átruházás ingyenes volt, a jogcím érvénytelensége miatt a tulajdonjogot nem jegyezheték be az ingatlan-nyilvántartásba.

Megjegyzendő, hogy az ingyenes átruházás is lehet jogszerű, de ekkor jogcíme nem adás-vétel, hanem ajándékozás.

A szerződés másik hibája a használati jogról való rendelkezés. A használati jog alapítása ugyanis ebben az esetben nem jöhet szóba, mivel ez a jog csak a jogszabályban felsorolt szerveket illeti meg, és ezek között a KISZ nem szerepel.

Az említett hiányosságok miatt a szerződés eredeti formájában nem volt alkalmas telekkönyvi bejegyzésre, ezért a szerződő felek kiegészítették akként, hogy az ingatlan vételára 100, azaz száz forint. Így a tulajdonjog bejegyzése most már jogszerű a KISZ Központi Bizottság javára, a használati jog azonban – mint érvénytelen kikötés – nem jegyezhető be.

Ugyanez történt a Csongrád megyei KISZ Bizottság kezelésében lévő mártélyi üdülővel is. Ezek az ügyletek etikailag súlyosan kifogásolhatók. A Csongrád megyei KISZ Vezetőképző Intézet egy közel 10 hektáros, Újszegeden elterülő ingatlan, mely magában foglal egy komplett oktatási központot szállóval egybeépítve, ehhez tartozó kiszolgáló egységeket, valamint négy, összesen 32 szobányi épületet, melyek döntően állami költségvetési támogatásból épültek.

Az intézmény évek óta szállodaként üzemel, alkalmanként kongresszusokat is rendeznek itt. Igazságtalannak és tisztességtelennek érezzük, hogy ezek a több tízmillió forint értékű ingatlanok egyetlen tollvonással egy politikai szervezet tulajdonába kerüljenek.

Információink szerint a KISZ kezelésében lévő ingatlanokat az ország más részén is igyekszik a KISZ Központi Bizottság megszerezni és ezáltal kirekeszteni a társadalom szélesebb rétegeit ezekből a javakból.

Ez ügyben január 9-én állampolgárok egy csoportja levelet juttatott el Bödöné Rózsa Edit országgyűlési képviselőnek, hogy érdemi lépéseket tegyen.

Tekintettel az ügy társadalmi, politikai súlyára, mielőbb szükségesnek tartjuk az eddig végrehajtott intézkedések kivizsgálását és nyilvánosságra hozatalát, a szóban forgó ingatlanok hasznosítására pedig társadalmilag igazságos és jogszerű megoldást kell keresni. Szeged, 1989. január 16.

Aláírók:

A Fidesz szegedi regionális szervezete, Körgát klub Szeged, a Magyar Demokrata Fórum szegedi elnöksége és a Szabad Demokraták Szövetségének szegedi szervezete.”

1989. január 19.

XII. 1989. január 19. (4)

1. TA 12-14

Dr. Csapó Balázs [...] Szeged [...] arról tájékoztatta Ara-Kovács Attilát Budapest [...], hogy Máté-Tóth András [...] megkezdte az Amnesty International elnevezésű nemzetközi szervezet magyarországi csoportjának szervezését. Tervei szerint Szegeden vagy Gyulán lenne a központ. Dr. Csapó Ara-Kovács közreműködését is kérte a bécsi iroda képviselőjével létrehozandó konzultáció megszervezéséhez.

2. TA 12-14

Dr. Csapó Balázs az ISIS Kulturális Kisszövetkezet szegedi önálló elszámolású csoportjának vezetője megbeszéléseket folytatott Rajk Lászlóval a Beszélő című illegális kiadvány megjelentetéséről. Megállapodásuk szerint kb. a második negyedévtől a szegedi csoport végezné a beszélő számítógépes szövegszerkesztését, valamint a Metripond Mérleggyár sportirodájának nyomdai melléktevékenységét igénybe véve a kinyomtatást is vállalják.

1989. január 20.

Szigorúan titkos!

XII. 1989. január 20. (5)

HMB 12-14

Többoldalú, nem ellenőrzött információink szerint az RSZK¹ hivatalos szervei olyan helyzetet akarnak teremteni, ami egy esetleges Magyarország elleni fellépés lehetőségét indokolhatja. Ezt az alábbiakkal igyekeznek elérni:

a magyar kormány folyamatos provokálása különböző intézkedésekkel;

a román hadsereg, rendőrség állományába[n] csak azon személyeket hagyták meg, akik elkötelezettjei Ceausescu politikájának. Ez elsősorban az Erdély területén állomásozó egységekre vonatkozik;

a Magyarország elleni esetleges katonai beavatkozás végrehajtását a hivatalos szervek oktatási rendszerébe beépítették.

¹ Román Szocialista Köztársaság

1989. január 23.

Szigorúan titkos!

XIII. 1989. január 23. (6)

1. HMB 12-14

A Szabad Demokraták Szövetsége szegedi szervezete 1989. január 19-én este összejövetelt tartott a Bartók Béla Művelődési Házban.

A 13 fős rendezvényen Jankó Attila, a szegedi csoport vezetője tartott tájékoztatót a múlt heti budapesti SZDSZ tanácskozásról és a szervezet programtervezetéről.

Dr. Kertész Dezső földéaki körzeti orvos bejelentette, hogy január 27-én 17 órakor a földéaki művelődési házban Mécs Imre budapesti lakos előadást fog tartani az SZDSZ-ről.

Ezen a rendezvényen fogják megalakítani – dr. Kertész vezetésével – az SZDSZ helyi csoportját.

Az SZDSZ egy három hasábra osztott röplapot kíván terjeszteni és sokszorosítani, amit március 15-én az egész országban terjeszteni fog. A szöveg egyik hasábjában az 1848-as 12 pontot, a következő az 1956-os 16 pontot tartalmazza, a harmadik hasáb pedig kb. 20 pontban mai aktualitású követelésekből áll. Az SZDSZ március 19-én Budapesten nyilvános fórumot tervez tartani.

Megjegyzés: dr. Kertész Dezső ellenforradalmi tevékenysége miatt „F” dosszié keretében ellenőrzésünk alatt áll. 1988-ban aktivizálta magát, az ún. „Történelmi Igazságtevő Bizottság”-ban [sic!] fejt ki tevékenységet.

2. LBE 12-14

ASZA 12-12

A FIDESZ és az SZDSZ szegedi csoportja január 20-21-én levélládaiba történő bedobással több száz „Újvívi üzenet” címet viselő röplapot terjesztett Szegeden.

A röplap éles hangnemben támadja a kormány politikáját és a hatalommal szembeni összefogásra szólít fel.

1989. január 24.

XII. 1989. január 24. (7)

LBE 12-12

A FIDESZ szegedi regionális szervezete, az MDF szegedi elnöksége, az SZDSZ szegedi szervezete és az ún. Körgát Klub 1989. január 23-án és 24-én Szeged központjában és forgalmas helyein aláírásgyűjtést folytat. A „Közérdekű bejelentés” címet viselő aláírásgyűjtő ívek tartalma a következő:

„Alulírott szervek és szegedi állampolgárok tiltakoznak a nép vagyonának a Magyar Szocialista Munkáspárt és a Kommunista Ifjúsági Szövetség által való kisajátítása ellen. Felhívjuk a Szeged megyei, városi tanácsot, tegyen határozott lépéseket annak érdekében, hogy: A szegedi Komócsin téri pártszékház felújítására fordított 53,9 millió forintot a megfelelő kamatokkal a Magyar Szocialista Munkáspárt fizesse vissza a városi tanács lakásfelújítási alapjába. A megyei ifjúsági központ kerüljön vissza társadalmi tulajdonba, kezelője a városi tanács legyen, és egy azonnal megalakítani [sic!] társadalmi ifjúsági bizottság döntöson felhasználásáról.”

A követelést és az aláírásokat a városi tanács végrehajtó bizottságának január 26-i ülésére kívánják eljuttatni.

1989. január 26.

(MTI) München, 1989. január 25. SZER, Kommentár nélkül

(Kasza László) - A független magyar mozgalmak dokumentumaiból olvasunk fel néhányat mai adásunkban.

Az utóbbi időben négy képviselő ellen megindították, további 20 esetben mérlegelik választóik a visszahívási eljárást. Egy levélváltás – melyet a Beszélő 25. száma tett közzé – értekezletti, hogyan bánnak választóikkal a képviselők, miért fordul olyan könnyen szembe velük a társadalom. Ökrös Tamás szegedi választó a következő levelet intézte képviselőjéhez, dr. Juratovics Aladárhoz:

Tisztelt országgyűlési képviselő! Mint arról bizonnyal tudomása van, 1988. szeptember 12-ikén több ezer állampolgár – zömében szegedi lakos – tüntetett Szegeden a Dugonics téren a bős-nagymarosi vízlépcső építésével kapcsolatos kormányzati magatartás ellen. A tüntetés résztvevői az alábbi felhívást intézték a kormányhoz és az Országgyűléshez:

Alulírottak a társadalom és a természeti környezet jelenéért és jövőéért felelősséget érző állampolgárok a Nagymaros Bizottság 1988. augusztus 11-ikén kelt nyilatkozatával egyetértünk, és ennek szellemében felhívjuk a kormányt, hogy vizsgálja felül a bős-nagymarosi vízlépcső építésével kapcsolatos álláspontját, és változtasson a vízlépcső ügyében tanúsított magatartásán.

1.) Az építkezést azonnal állítsák le, és folytatását népszavazás eredményétől tegyék függővé.

2.) A népszavazást nyílt, a sajtóban és a televízióban lebonyolításra kerülő szakmai társadalmi vita előzze meg, amelynek keretében részletesen tájékoztatják a lakosságot az építkezés vízügyi, környezetvédelmi és gazdasági, illetve az építkezés elhalasztásának jogi és gazdasági következményeiről.

Felhívjuk továbbá az Országgyűlést, hogy ebben az egész ország jövőjét érintő ügyben a demokrácia elemi követelményeinek, konkrétan az itt megfogalmazott első és második pontoknak érvényt szerezzen.

Ezt a felhívást a tüntetés résztvevői közül 1009-en aláírták. A felhívást és az aláíró ívek fénymásolt példányaait a miniszterelnöknek és az Országgyűlés elnökének megküldtük. Az eredeti íveket az alulírott címen őrizzük.

A fentiek szellemében kérjük Önt, hogy a kormányzati szerveknél a vízlépcső építésének azonnali leállítását, és az ügyben népszavazás kiírását szorgalmazza. És ha az ügy addig húzódik, az Országgyűlés őszi ülészakán is ezt az álláspontot képviselje.

Az 1009 aláíró nevében tisztelettel:

Ökrös Tamás Szeged, Retek utca [...] 6723, 1988. szeptember 13.

A levélre dr. Juratovics Aladár szegedi országgyűlési képviselő a következő választ írta:

Ökrös úr! Megkaptam az 1988. szeptember 13-ikán keltezett levelét a bős-nagymarosi vízlépcsőrendszer építésével kapcsolatban. Mellékelten küldöm az én véleményemet, amelyből egyértelműen kiderül, hogy a bős-nagymarosi vízlépcsőrendszerre miért van szükség. Tehát nem értek egyet semmiféle leállítással és az Önök által felvetett népszavazással. Ez gazdasági nemzetközi kérdés, ami nem lehet népszavazás tárgya.

A továbbiakban kérem, minthogy felelős gazdasági vezetői beosztásom és közéleti munkám van, ne zavarjanak a szerintem laikus, megalapozatlan véleményükkel.

A magam részéről az e tárgybani levelezést és bármilyen érintkezést feleslegesnek tartok és nem igénylem.

Szeged, 1988. szeptember 26. Dr. Juratovics Aladár országgyűlési képviselő

1986. január 27.

Szigorúan titkos!

XII. 1989. január 27. (8)

1. TE 12-14

A Szabad Demokraták Szövetsége szegedi szervezete „Szabad Demokrata Klub” néven rendszeresen működő fórum létrehozását tervezi, melynek helye a JATE szabadidő központja lesz. Kezdetben előadássorozatot szerveznek: 1989. február 3-án Tamás Gáspár Miklós, február 10-én Solt Otília [sic!], február 17-én Tardos Márton, február 28-án ismét Solt Otília és március 3-án vagy 10-én Szabó Miklós részvételével.

2. TE 12-14

1989. január 19-én és 24-én lebonyolításra került egyeztető tárgyalásokat követően a szegedi alternatív szervezetek – MDF, FIDESZ, SZDSZ, Körgát Klub – koalícióra léptek egymással. A koalíció megalakítja az ún. „független” információs irodáját, melynek vezetője – egyben a négy szervezet közös képviselője – Móra Ferenc Sándor [...] Szeged [...] szám alatti lakos. Első közös akciójuk keretein belül felhívást jelentetnek meg a megyei lapban, melyben deklarálják, hogy nem ünneplik közösen március 15-ét az MSZMP-vel, a KISZ-el és a Hazafias Népfronttal.

Indoklásukban kifejtik: A társadalomban meglévő feszültségek elkendőzése lenne a közös ünnepelés. Azzal a szervezettel nem ünnepelnek együtt, aki [sic!] korábban gumibotokkal verette szét kezdeményezéseiket. Azokkal nem vállal közösséget, akik az október 23-i megemlékezéseket az elmúlt évben a legdrasztikusabb módon szétverték.

Információink szerint a fenti szervezetek március 15-ét közösen ünneplik meg Szegeden a Széchenyi és a Dóm téren. Az ünnepséggel kapcsolatos részleteket február 18-án beszélük meg.

3. TA 12-12

Dr. Csapó Balázs [...] Szeged, [...] szám alatti lakos egy, a szegedi alternatív szervezeteknek fórumot biztosító hetilap megjelentetését tervezi.

A lap kiadását a dr. Csapó kezdeményezésére a közeljövőben megalakítandó Kft. finanszírozná.

A kiadvány terjesztését márciusban szándékozzák megkezdeni.

Megjegyzés: dr. Csapó Balázst operatív különnyilvántartás keretében ellenőrizzük.

4. TA 12-12

Dr. Csapó Balázs Szeged [...] szám alatti lakos tájékoztatta Kőszeg Ferencet, hogy az SZDSZ értesítő következő számának kiadását a nyomtatást melléktevékenységként végző hódmezővásárhelyi Metripond Sportiroda vezetője nem engedélyezte. Kőszeg az 1986-os sajtótörvényre hivatkozva – ami szerint egy szervezet belső kiadványát nem kell engedélyeztetni – a sajtóban (országos szinten) tiltakozó nyilatkozatot kíván közzétenni.

Megjegyzés: korábbi információink alapján feltételezhető, hogy az iroda vezetője a megyei pártbizottság utasítására intézkedett.

1989. január 30.

Szigorúan titkos!

XII. 1989. január 30. (9)

TK 12-14

A Szabad Demokraták Szövetsége 1989. január 27-én este politikai gyűlést tartott a földé-
áki „Jurtá”-nak nevezett művelődési otthonban.

A rendezvényen 150 fő vett részt, melynek legfőbb célja a helyi SZDSZ szervezet létreho-
zása volt. A gyűlést dr. Kertész Dezső nyitotta meg, őt Mécs Imre követte előadásával. Az
előadás lényege az SZDSZ elvi nyilatkozatának ismertetése volt.

A községi SZDSZ csoport mintegy 15 fővel alakult meg, vezetője Kertész Dezső. Be-
jelentették, hogy 2–3 hónapon belül az SZDSZ „Felújítás” címen folyóiratot jelentet meg
Szegeden.

1989. január 31.

(MTI) München, 1989. január 31. SZER, Magyar Híradó – A hatalmon kívül álló moz-
galmakra, szervezetekre igaz, hogy alulról felfelé szerveződnek. Igyekszünk képet adni ar-
ról, hol is tart ez a szerveződés. A független mozgalmak közül elsőként a Szabad Demokra-
ták Szövetségét kérdezzük. A napokban Földeákon tartott nagygyűlés után milyen tapasztala-
talataik vannak? Aki válaszol: Mécs Imre, az SZDSZ tanácsának tagja.

- A Szabad Demokraták Szövetsége az elmúlt hét végén Földeákon tartott nagygyűlést.
Ennek kapcsán kérdezem Mécs Imrét, a szövetség egyik vezetőjét, mik az eddigi tapaszta-
latai a szövetség vidéki szervezeteinek szervezésével?

- *Rendkívül nagy érdeklődés van vidéken szövetségünk iránt, és ennek megnyilvánulása-
ként egy sor vidéki városban alakultak már helyi szervezeteink, így Sopronban, Debrecen-
ben, Szombathelyen, Szegeden, Pécsen, Gödön és most legutoljára Földeákon is úgy néz ki,
hogy megalakulóban van a szabad demokratáknak a helyi szervezete.*

*Rendkívül fontosnak tartjuk ezeket a helyi szervezeteket, mert hiszen a helyi politikára
épülhet fel az országos politika. Mi valóban alulról építkezünk felfelé.*

*Itt Földeákon, amelyik Makó, Hódmezővásárhely és Szeged között az Alföldön fekszik,
körülbelül 250-en jelentek meg, és nagy érdeklődés mellett, „Mit akarnak a szabad de-
mokraták?” címmel előadásokat tartottunk Kertész Dezsővel, a helyi főorvossal, aki szin-
tén szövetségünknek a tagja.*

*A gyűlés egyúttal nyílt fórum is volt, amelyen a pluralizmusról, a legitimitásról, autonó-
miáról, a többpártrendszerrel, az alternatívokról beszéltünk, és vitáztunk. A vitában
részt vettek MSZMP tagok, és elég éles viták is alakultak ki 1956 értékeléséről, ahol egy
helyi munkásőr ellenforradalomnak nevezte, és ezt nem nekem kellett ott visszautasítani,
hanem a résztvevők maguk utasították ezt el. Másnap megjelent az MSZMP KB történelmi
albizottságának a nyilatkozata is. Ez figyelmeztető volt arra, hogy vannak ilyen hangok, és
vannak ilyen erők, amelyekre oda kell figyelni.*

- Hogy áll az országos létszám körülbelül, a Szabad Demokraták Szövetségének hány
tagja van?

- *Ezt pontosan nem tudom megmondani, becslésem szerint 1500 és 1800 között lehet.
Igen sokan még várakozó állásponton vagyunk, több ezer belépési nyilatkozatot elvittek, de
az emberekben felgyült félelem, szorongás és óvatosság megfontolásra készíti az embert,
különösen vidéken, ahol a feudálisztikus és oligarchisztikus nyomás sokkal erősebb.*

A vidék mindig egy fázissal hátrébb van, mint a főváros. Ez azért indokolja a vidékieknek az óvatosságát, hiszen az egzisztenciális biztonságuk sokkal veszélyeztetettebb. Éppen ezért rendkívül fontos a szolidaritás, amely szövetségünknek az egyik alapelve, és bárkit sérelem ér az ország bármely részén, akkor szövetségünk teljes mellet kiáll mellette.

- Úgy tudom, hogy a szövetség készül a március 19-i kongresszusra. Hallhatunk erről is részleteket?

- Igen. Készítjük programunkat, programtervezetünket, ezt március 19-én fogjuk megvitatni országos kongresszus keretében, amelyre minden tagunkat meg fogjuk hívni.

- Addigra a tagság már rendelkezni fog ezzel a programtervezettel?

- A tervezetet ki fogjuk küldeni a tagoknak, és úgy fogunk vitatkozni, és úgy fogjuk elfogadni a végleges változatot. Bizonyos kérdésekben több verziót fogunk tární a tagság elé.

- Mécs Imre, köszönöm az interjút.

1989. február 1.

Szigorúan titkos!

Információs jelentés XII. 1989. február 01. (10)

TA 12-14

Balogh László, az MTV szegedi körzeti stúdiójának riportere arról tájékoztatta dr. Pordány László Szeged [...] alatti lakost, hogy az MSZMP-n belül megtörtént a szakadás, ennek eredményeként létrejött Magyar[országi] Szociáldemokrata Párt, alakuló ülése február 16-án lesz a fővárosban, mely alkalommal Bihari Mihályt kívánják megválasztani a párt vezetőjének.

Információs jelentés

XII. 1989. február 01. (11)

1. TE 12-14

A Szegeden működő környezetvédelmi egyesületek (Magyar Madártani Intézet, Ifjúsági Környezetvédő Szövetség, „Csemete” Csongrád Megyei Természetvédő Egyesület) „Javaslat a szegedi demokrata koalíció létrehozására és működtetésére” címmel levélben fordultak az MDF szegedi szervezetéhez.

A levélben a Szegeden működő független demokratikus társadalmi szervezetek (MDF, SZDSZ, FIDESZ, TDDSZ stb.) és a fenti környezetvédőkből álló koalíció létrehozását javasolják.

Az MDF szegedi elnöksége ezt a felvetést fenntartásokkal fogadta – a környezetvédő szervezetek profilja miatt – de megállapodtak abban, hogy konzultációt fognak kezdeményezni az egyesületek vezetőivel a koordináció lehetőségeit illetően.

2. TE 12-14

Február 11-én a JATE auditórium maximumában az MDF szegedi szervezete a megyei ügyekről tömegkommunikációs problémákat feldolgozó fórumot szervez, melynek címe: Fórum a szegedi nyilvánosságról. A demonstrációra a mintegy 500 fős tagságon kívül meghívják az MDF országos elnökségének tagjait, valamint a Bács, Békés, Pécs-Baranya megyei MDF szervezetek képviselőit, illetőleg az országos – Magyar Hírlap, Magyar Nemzet, HVG – és a megyei lapokat, s a TV Híradó, az MTV Szegedi Körzeti Stúdiója, a „168 óra”, a Magyar Rádió, a Magyar Rádió Szegedi Körzeti Stúdiója riportereit. A fórum vendégei között lesznek a Csongrád megyei, városi párt- és állami vezetők is.

1989. február 2.

(MTI) München, 1989. február 2. SZER, Hölgvålasz - A szezedi botrányról

Bemutatunk egy Magyarországon, pontosabban Szegeden most megjelent dokumentumkötetet, címe: Suttog a város.

Szinte végszóra jött az újsághír 1989. január 18-án, hogy kizárták a pártból Szeged volt tanácselnökét: Papp Gyulát. Végszóra, mert másnap, január 19-én a szezedi Növum Kiadó Kft. jóvoltából már kezemben volt a könyv, amit Halász Miklós szezedi újságíró tavaly, december 12-én fejezett be – s ami röviddel utána már elhagyta a nyomdát. Suttog a város – ez a címe.

Csongrád megyét hosszú ideig úgy hívták: polpot megye. A tanácsiak, élükön Papp Gyulával kényelmesek voltak, hiszen a pénzek átpántlikázásának a jogszerűségét sem keresték. Talán bíztak a parancsuralmi védőernyőben – olvasható az egyik riportban.

Parancsuralmi védőernyő – ugyan mi lehet az? Nyilván Komócsin Mihály dilemmái: egyszerre volt félelmetes és védelmező. Az ellentét – bár adott helyzetekben, ha egymás ügyeit egyszer fel kell tüpírozni, másszor véka alá rejteni – jól megfér egymás mellett. Csongrád megyében egyébként nincs min meglepődni. Azon sem, ha Komócsin Mihály, a megyei pártbizottság volt első titkára levelet küld Németh Károly volt KB-titkárnak, támogatást kérve egy Komócsin-téri ötlethez a pártszékház építésével kapcsolatban. Csak első hallásra furcsa a kicsengés, hogy Komócsin a Komócsin térről.

Komócsinok tudvalegőleg 1945 óta uralják a patinás Tisza-parti várost, Szegedet. A tér az első titkár fivére, az elhunyt apparátcsík: Zoltán nevét viseli.

Mint a dokumentumkötet feltárja: Péter László, az irodalomtudomány kandidátusa, a szezedi Somogyi Könyvtár egykori főmunkatársa 1978-ban megpróbált a helyzet ellenében hatni. Azzal érvelt, hogy a városi szabályrendelet szerint csak 5 évvel a halála után lehet utcát, teret elnevezni valakiről – márpedig Komócsin Zoltán 1974-ben hunyt el, így még 5 év sincs meg. A Komócsin Zoltán tér legyen Kodály Zoltán tér – javallotta. A tér neve maradt a régi. Ellenben Péter Lászlót megdorgálták, s szálfka lett a familia szemében. Kipellengérezték, ártatlanul meghurcolták, megtaposták. Mind a mai napig nem kapott elégtételt.

Péter László egy a mintegy 30 riport szereplője közül. Tehetséges politikusok, közéleti tisztviselők, művészek, rangos tudósok, újságírók és még sokan mások elevenítik fel kálváriájuk előzményeit és utórezgéseit. A történetekben akad azonosság, előfordul különbözőség, de egy mindenben azonos: Szegeden, ha valakit el akarnak intézni, rásütik, hogy rágalmazott.

Igy járt Csepi József, a megyei lap ex-munkatársa az úgynevezett tégláüggyel. Cikkét írt arról, hogy mi okból zároltak 1983 végén egymillió darab kisméretű téglát. Az újságíró – miután cikkét odaadta a megyei pártbizottság osztályvezetőjének –, az kifésülte belőle a lényegét, a téglák elsinkófálását.

A riporter sérelmét tudatta a pártközponttal – amely visszaküldte a panaszt a leginkább érintett félnek: dr. Komócsin Mihálynak. Hogy ezután a téglá hova lett, mi célokra használtatott fel – máig titok. Csepi József azonban súlyos pártfegyelmi büntetést kapott –, akkorát, hogy belebetegedett.

Ezúttal Papp Gyula lenne a szezedi pártbizottság rágalmazója? Tán csak nem azt vetik a szemére, hogy amikor egyáltalán nem tiszta ingatlanügye rajtaütésszerűen napvilágra került, a szezedi városi pártszékház felújításakor elkövetett szabálytalanságokra igyekezett rámutatni? De bizony azt. Mi több: azzal rágalmazta a szezedi pártbizottság vezetőit, hogy saját pozíciójuk erősítése érdekében koncepciót per folytatnak ellene. Öreg hiba.

Komócsin Mihály az ősszel ugyan azt nyilatkozta a Magyar Hírlapnak, reméli: a vizsgálat tisztázza őt – mármint Pap Gyulát. Mindhiába. A parancsuralmi védőernyő ezúttal nem védett. Mindebből olyan képzet keletkezik az olvasónak, hogy Csongrád megyében csupán Komócsin Mihály és tanítványai az egyes-egyedüli makulátlan elő- és utóéletű személyek. Ám erre rövid úton, ugyanabban az újságcikkben rácaffolt maga az érintett Komócsin, aki szerint olyanok, mint a Komócsin-tanítványok vagy Komócsin-kreatúrák nem léteznek –, valamint rosszindulatú állítás az is, hogy ő delegálta volna saját kádereit az ország közép- és magas szintű hivatalaiba. Ebből csak annyi igaz – mondja a továbbiakban –, hogy valamennyien képzettek, egységesek, tapasztaltak és határozottak. Tehát most döntünk el: vannak vagy nincsenek? – költői kérdés. Hogy e szövegek hatására mekkora levélmennyiség árasztotta el a Magyar Hírlap szerkesztőségét, annak tán csak az irattár vagy a szemétkosár a megmondhatója. Egy bizonyos: Komócsin okosabb lett volna, ha meg sem nyikkan.

Egy kissé elkalandoztunk a dokumentumkötet értékelésétől, de – mint mindennek, ami Csongrád megyét érinti – annak is Komócsin van a hátterében. Egy megrögzött sztálinista szelleme huhog belőle, sejtelmesen árasztva a múlt dohos szagát, és a félelmet: hogy még feltámad hallottaiból. Halász Miklós kötete tipikus társadalmi szindróma, egy súlyos körkép röntgenlemeze. Aki egy fényforrás felé tartja, észreveszi: hol rejlenek a góccok. Úgy érzi: ha kedves az élete, át kell vészelnie bizonyos korokat.

1989. február 7.

Szigorúan titkos!

Információs jelentés XII. 1989. február 7. (12)

LBE 12-12

1989. február 6-án Szeged város területén ismeretlen személy(ek) postaládákba dobás útján írógéppel sokszorosított röpcédulákat terjesztettek.

Előttünk két különböző szövegű röpcédula vált ismertté. Az egyik szövege: „Le az elnyomó kormánnyal... azok, akik az országot tönk szélére sodorták, még mindig párnázott székben ülnek. Mikor vonjuk már őket felelősségre?”

A másik anyag 11 pontban felsorolt követeléseket tartalmaz, többek között a kormány lemondását, új választásokat, az erőszakos szervek megtisztítását, a munkásörsg felosztatását követelik.

1989. február 8.

Szigorúan titkos!

Információs jelentés XII. 1989. február 8. (13)

TE 12-14

Az MDF szegedi szervezetének vezetősége február 6-án ülést tartott, amelyen megtárgyalta a március 15-i ünnepségek szervezését. Eszerint a szegedi alternatív szervezetek a rendőrségen bejelentik, hogy a március 15-i ünnepségüket a múzeum előtt 10.00-13.00 óráig tartják, különböző zenés és prózai műsorok beiktatásával.

A rendezvény végén a tömeg a Dóm tér érintésével átvonul az Aradi Vértanúk terére az emlékmű koszorúzására.

Az ünnepségre az alternatív szervezetek külön-külön vendégeket hívnak Budapestről. Mintegy tízezer résztvevőre számítanak, a rendet százfős rendezőgardával kívánják fenntartani. A március 15-i esti programjaikat zárt helyen, klubokban, intézményekben szervezik.

Szigorúan titkos!

Információs jelentés XII. 1989. február 08. (14)

HMB 12-14

1989. február 7-én 16.30 és 18.00 óra között a JATE állattani tanszékén dr. Gallé László docens [...] Szeged [...] vezetésével nyolc fő jelenlétében előkészítő ülést tartott a „Tisza Kör”. A „Duna Kör” mintájára szerveződő csoport fő célkitűzése a Tisza-völgye és mellékfolyóinak, ökológiai környezetének a védelme. A „Tisza Kör” koordinálná a „Csemete” (Csongrád Megyei Természetvédő Egyesület), a „Madártani Egyesület”, az „Ifjúsági Környezetvédő Szervezet” és a „Kiss József Környezetvédő Társaság” tevékenységét. A „Tisza Kör” hivatalos megalakulását kb. egy hónap múlva kívánják bejelenteni.

Megjegyzés: az összejövetelen terjesztették a „Mit akar a Magyarországi Szociáldemokrata Párt” című, A/4-es méretű, nyomdai úton sokszorosított röplapot.

(MTI) München, 1989. február 8. SZER, Világhíradó

(Farkas Péter) – Hazánkban megélnék az ingatlanforgalom. Legalábbis a KISZ és az MSZMP háza táján. A legtöbb vihart eddig az úgynevezett 100 forintos üzletkötés kavarta. Nem tévedés. Potom 100 forintért hozzá lehetett jutni egy 32 szobás szállóhoz, egy nagy, valamint három kisebb előadóteremhez és egy 10 hektáros parkhoz. Cím: Szeged, Fűrj utca 92/b.

Ezt a ingatlant sohasem hirdették meg az újságokban. Árverést sem tartottak, pedig lehet, hogy más többet ígért volna. A diszkréciót talán az magyarázza, hogy egymáshoz közel álló személyek, pontosabban jogi személyek között cserélt gazdát a tulajdonjog.

A KISZ Csongrád Megyei Bizottsága átruházta a Csongrád Megyei KISZ Vezetőképző Intézetének a tulajdonjogát a KISZ Központi Bizottságára. A szerződő felek először ajánlókövetési szerződést készítettek, de a telekkönyvi hivatalban ezt nem tartották elfogadhatónak, és ezért – utólag – kiegészítették a szerződést a 100 forintos vételárral.

Az ügylet ellen azóta több szervezet is tiltakozott, köztük a Fidesz, a szegedi Körgát Klub, az MDF szegedi elnöksége és a Szabad Demokraták szegedi szervezete. A legfőbb ügyészségtől viszont azt tudhattuk meg, hogy a KISZ nem követett el törvénysértést, sőt még a 100 forintos vételár beírása is szükségtelen volt.

Az ügyészségen feltehetően pontosan tudják, hogy minden szerződést nem a neve alapján, hanem a tartalma szerint kell elbírálni. Így hiába nevezték adás-vételi szerződésnek az okiratot, a sok milliót érő ingatlant a KISZ KB valójában és jog szerint is ajándékba kapta. A kérdés csak az, hogy kitől? Vajon ténylegesen a KISZ megyei szervezete volt az adományozó, vagy pedig az állampolgár, akinek a jövedelméből – hála az állami költségvetés fosztó-osztó funkciójának – a KISZ megyei szervezete fenntartja saját magát.

Tegyük hozzá: a vezetőképző is döntően állami támogatásból épült.

Vagyis a KISZ sajátjaként rendelkezett az állami tulajdonnal, az állampolgárok, a társadalom megkérdése nélkül. Jogrendszerünk tényleges állapotára pedig jellemző, hogy mindez megfelel az írott jognak, tehát – úgymond – törvényes.

A polgári törvénykönyv azonban tiltja a joggal való visszaélést.

Vagyis a törvényben vagy szerződésben biztosított jogokat csak úgy lehet felhasználni, hogy az ne sértse mások jogait. A legfőbb ügyészség általános felügyelettel foglalkozó dolgozói mégis úgy találták, hogy a nagy értékű állami tulajdonnal a KISZ tetszése szerint járhat el. Azért valami még sincs rendjén. Erre utal az a sietség is, ahogy a KISZ KB szaporítani igyekszik az ingatlanjait. Eddig 15 ingatlanra jegyezték be a KISZ KB tulajdonjogát, és további 40–50 szerződés előkészítése, illetve bejegyzése van folyamatban.

1989. február 10.

Szigorúan titkos!

Információs jelentés XII. 1989. február 10. (15)

1. TA 12-14

Február 15-én a József Attila Tudományegyetem auditórium maximumában alakuló ülést és propagandaestet tart a Magyarországi Szociáldemokrata Párt szegedi csoportja.

A programban a korabeli SZDP-röplapokat, kiadványokat, könyveket bemutató kiállítás megnyitása, régi anyagok részleteit bemutató felolvasóest és „A demokrácia alternatívái” címmel vita szerepel. Meghívott vendég lesz az MSZDP budapesti csoportjától Szilágyi Gábor és Márkus László.

A szegedi tervek között szerepel a környezetvédelem felvállalása, valamint alcsoportok (orvos, közgazdász, menedzser stb.) megalakításának kezdeményezése.

2. TA 12-14

A Magyar Televízióban február 16-án 21.40 órakor kezdődő „Hazai tükör” című műsor a szamizdatokkal kíván foglalkozni. Az egyik vidéki helyszínen, Szegeden Gonda István [...] Szeged [...] vagy Csapó Balázs [...] Szeged [...] fog nyilatkozni. Terveik szerint a nyilvánosság elé tárják az SZDSZ értesítők kiadásának közelmúltbeli betiltását és az ügy felelősei-ként a megyei pártbizottság illetékeseit állítják előtérbe.

3. TA 12-14

Február 7-én Antal János, a Szabad Európa Rádió munkatársa Szegeden beszélgetést folytatott néhány helyi alternatív szervezet képviselőjével, többek között Pete Györggyel [...] Szeged [...] és Gonda Istvánnal [...] Szeged [...]. Elsősorban a működési körülmények, a lapkiadási lehetőségek és egyéb technikai feltételek iránt érdeklődött.

Antal tevékenységéről filmet forgatott a Bajor Televízió stábja azzal a céllal, hogy bemutassák, hogyan dolgozik egy Szabad Európa Rádiós Magyarországon. Antal Jánost és a forgatócsoportot Pálinkás Róbert, ellenséges tevékenységéről ismert budapesti lakos kísérte le Szegedre.

4. TE 12-14

„A holnap stúdiója” elnevezéssel Szegeden MDF filmstúdió alakult meg. Vezetője Balogh László, a szegedi körzeti stúdió operatőre. Az általa vezetett csoport egy kétórás riportfilmet készített, amelyben egy Sándor utónevű, az '56-os eseményekben résztvevő férfi életútját dolgozták fel. A film részletesen tárgyalja Kádár János szerepét is. Balogh a film bemutatóját február [...] tervezi, mert meg kell várniuk, amíg a film „főszereplője” február közepén elhagyja az országot. A stúdió a közeljövőben tervez filmet készíteni Fónay Jenő – 1956-os tevékenysége miatt halálra ítélt, majd kegyelmet kapott személy – életéről. A dokumentumfilm alapjául Fónay írásos visszaemlékezései szolgálnak, amit nevezettek már eljuttattak Fejér Dénesnek.

1989. február 10.

Szigorúan titkos!

Információs jelentés XII. 1989. február 10. (16)

K/3 12-12

Futó Dezső, a Független Kisgazdapárt főtítkára pártja nevében levelet írt három szegedi országgyűlési képviselőnek. Mellékletként megküldte az FKGP ideiglenes vezetősége

irányelveit a pártprogram kidolgozásához. Ehhez kérte a képviselők észrevételeit, majd a következőket írta:

„Ezen túlmenően úgy gondoljuk, hogy már a jelenlegi országgyűlésben kiscsapatpárti frakciót alakíthatnának azok a képviselők, akik program-irányelveinket magukévá tudják tenni, és megtisztelnék bennünket azzal, hogy ebbe a történelmi pártba belépnek. Így lehetővé válna pártunk részére, hogy a következő országgyűlési választásokon önt, mint jelöltünket támogathassuk.”

1989. február 15.

Szigorúan titkos!

XII. 1989. február 15. (17)

TA 12-14

A Magyar Demokrata Fórum március 11-12-én megrendezésre kerülő kongresszusának eseményeiről a szervezők egy, a helyszínen készítendő lap kiadásával naprakészen kívánják tájékoztatni a közvéleményt. A kiadvány elkészítésével megbízták a dr. Csapó Balázs [...] Szeged [...] által vezetett Csapó és Társai Informatikai KFT-t. A szükséges technikai eszközöket Csapóék Szegedről viszik fel Budapestre.

1989. február 16.

(MTI) Csongrád megye – az első titkár és a megyéspüspök találkozója

1989. február 16., csütörtök – Vastagh Pál, az MSZMP Csongrád Megyei Pártbizottságának első titkára csütörtökön a szegedi püspöki hivatalban találkozott Gyulay Endre szeged-csanádi megyéspüspökkel. Az együttműködés lehetőségeivel foglalkozó eszmecsere a legsürgetőbb feladatnak, s egyben az együttműködés egyik kívánatos és nagyon fontos területének annak elősegítését ítélték, hogy az emberek olyanokká formálódjanak, akik akarnak és képesek önzetlenül a közösségért élni és dolgozni. Ehhez azonban, mint kölcsönösen hangsúlyozták, társadalmi békére, stabilitásra, nyugalomra, az anarchia elkerülésére van szükség.

A találkozót követő sajtótájékoztatón Gyulay Endre kifejtette: az egyháznak nincs és nem is lesz pártja, de a jövőben is bele kíván szólni az erkölcsi, emberi, jogi kérdések alakításába. A párt törekvéseit reálisnak mondta, s ugyanígy azt is, ahogyan felméri a saját helyzetét és az ország jelenlegi állapotát.

Vastagh Pál arra mutatott rá, hogy a találkozón nemcsak elvi kérdésekben alakult ki egyetértés, hanem néhány konkrét feladatban is megegyeztek. Az utóbbiak közé tartozik az, hogy az egyház részt vesz nemzeti ünnepünk – március 15. – egységes megünneplésében: Gyulay Endre ünnepi misét mond a szegedi dómban. Az ópusztaszeri Nemzeti Történelmi Emlékpark továbbfejlesztéséhez szükséges, illetve hiányzó anyagiak pótlására a Csongrád Megyei Tanács a Magyarok Világszövetségéhez kíván fordulni. A megyéspüspök ebben a vonatkozásban is felajánlotta a közreműködését.

A párbeszédet, mint bejelentették, folytatják. A következő találkozó helyszíne a Csongrád Megyei Pártbizottság székháza lesz.

1989. február 17.

Szigorúan titkos!

XII. 1989. február 17. (18)

HMB 12-14

1989. február 15-én 19.30 órától a JATE auditórium maximumában, mintegy 70 fő részvételével az alakuló MSZDP bemutatkozó estét tartott. A fórum elnökségét ifj. Csoóri Sándor, Szilágyi Gábor – az MTI tudósítója –, valamint Márkus László történész alkotta. A meglehetősen bensőséges hangvételű bemutatkozás során az elnökség tagjai kérdésekre válaszolva az alábbiakat közölték:

Az MSZDP hivatalos megalakulását március 01-én jelentik be, ekkor ismertetik a főtítokár személyét is. Elmondták, hogy a formálódó párttal a Szocialista Internacionálé felvette a kapcsolatot, erkölcsi és anyagi támogatást ígérve.

Tervezik egy lap kiadását is, melynek költségeit a tagdíjakból – a bruttó jövedelem 1 százaléka – kívánják fedezni. Elkészült – s a demonstráció alkalmával ingyen osztották – a Magyar[országi] Szociáldemokrata Párt füzetei 1. példánya, mely Karl Kautzky egy, a szociáldemokráciával kapcsolatos tanulmányát tartalmazza.

Az alternatív szervekkel kapcsolatos viszonyról elmondták, mindenkivel együtt kívánnak működni, aki demokratikus úton és eszközökkel képzelet el a progresszív megvalósítását. [sic!]

1989. február 20.

Szigorúan titkos!

XII. 1989. február 20. (19)

HA 12-14

A H[eted] N[api] Adventista Egyház április közepére tervezi az unió elnökválasztását. Az eddigi elnök, dr. Szigeti Jenő helyett valószínű, hogy Major Zoltán[t], a dunántúli egyházkerület elnökét választják meg.

Megjegyzés: a változtatásra azért van szükség, mert Major valamikor az Egervári Oszkár-féle szakadár csoporthoz tartozott, de visszatért az anyaegyházhoz. Elnökké választása esetén azt várják, hogy a szakadár adventisták nagy része szintén visszatér az eredeti hitelveihez és az egyházához.

1989. február 21.

Szigorúan titkos!

XII. 1989. február 21. (20)

3. ER 12-12

Február 20-án 22.00 órakor a szegedi ruhagyárból távozó dolgozóknak Benda Balázs, Csató József és Fülöp Zoltán egyetemi hallgatók „Munkások, Munkásfiatalok!” címmel röplapokat osztogattak. A felhívásban valódi munkás-önkormányzatok kialakítására, munkástanácsok felállítására, valamint független munkáscsoportok létrehozására mozgósítanak, illetve propagálják a Jurta Színházban február 25-én 09.00 órakor „Munkásszolidaritás '89” címmel lebonyolításra kerülő konferenciát. A kapcsolatfelvétel érdekében a Vajasné Horváth Ilona, [...] Budapest [...] levélcímet és a Bartók Gyula [...] (este) telefonszámot közlik. Az említett személyeknél mintegy 400-500 röplap volt.

4. TE 12-14

Az MDF szegedi csoportjának ideiglenes elnöksége a FIDESZ, az SZDSZ és más helyi alternatív politikai szervezetekkel közösen szervezendő március 15-i ünnepség szónokának Király Zoltánt kérte fel, aki előzetesen elvállalta a felkérést. Az elnökség tervében szerepel Gyulay Endre megyéspüspök szónokként való meghívása is.

A hivatalos ünnepségektől elkülönülő rendezvény keretében a szervezők – budapesti mintára – jelképesen el akarják foglalni a helyi nyomda épületét és ott az általuk előzetesen sokszorosított „12 pont” röplapját terjeszteni.

5. TE 12-14

A FIDESZ szegedi regionális szervezete az 1989. február 25-én tartandó taggyűlésen dönt véglegesen a március 15-i ünnepség MDF-el való közös megrendezése tárgyában. A helyi SZDSZ képviselőivel már megállapodtak a „hivatalostól” elkülönülő rendezvényekben. Az SZDSZ helyi vezetője ünnepi beszéd megtartására felkérte Tamás Gáspár Miklóst, aki előzetesen elvállalta a fellépést.

Megjegyzés: az MDF helyi vezetői elzárkóznak Tamás Gáspár Miklós felléptetése elől.

1989. február 22.

Szigorúan titkos! XII. 1989. február 22. (21)

HMB 12-14

A FIDESZ szegedi regionális szervezete reprezentatív felmérést tervez 1989. február 22-én 16.00 órától 15-én 10.00 óráig a Csongrád megyei I. számú országgyűlési választókörzet területén. A felmérés célja annak megállapítása, hogy a szegedi alternatív szervezetek a megüresedett képviselői helyre kit javasoljanak jelöltnek.

1989. február 22.

(MTI) Várospolitikai, közéleti fórum Szegeden

1989. február 23., csütörtök – A Szegedi Városi Tanács várospolitikai, közéleti fórumot hívott életre Szegeden. A cél, hogy a heti egy alkalommal, esetenként klubszerűen, máskor fórumként működő összejövetelen a város lakossága, illetve a helyi politikai szervezetek, szerveződések képviselői részesei lehessenek a demokratizálódó közéletnek, hogy még a tanácsi döntések előtt bekapcsolódhassanak a döntéseket előkészítő folyamatba. Véleményükkel, javaslataikkal – a teljes nyilvánosság jegyében – segítsék a tanácsi munkát, a városi szintű feladat- és érdekegyeztetést.

Az első találkozón a tanács vezetői, a szegedi alternatív csoportok, a KISZ, a népfront képviselői, valamint a helyi környezetvédők javasolták, hogy a következőkben vitassák meg a város szociálpolitikai, egészségügyi helyzetét, a foglalkoztatáspolitikát, Szeged közlekedési helyzetét, az egyre nehezebb körülmények között működő közművelődést.

Többen elmondták, a véleménycserék mellett az elképzelések egyeztetésére, közös álláspontok megfogalmazására is szükség van.

Amennyiben a fórum felhatalmaz tagjai közül egy személyt vagy egy szervezetet, az a tanácsüléseken meghívottként ismerteti a fórum álláspontját az adott kérdésekben. Mások szerint ezek az összejövetelek alkalmasak lesznek arra is, hogy a tanácstagok munkáját értékeljék, elemezzék.

1989. február 24.

(MTI) Társadalmi titkárt választott a szegedi pártértekezlet

1989. február 24., péntek – Pénteken délután ismét városi pártértekezletet tartottak Szegeden. A szegedi kommunisták e fóruma előzőleg október 8-án tanácskozott. Az akkor titkárnak választott Fraknóy Gábor azóta a Csongrád megyei pártbizottság titkára lett, így a szegedi városi pártbizottságon viselt tisztsége megüresedett. Helyére kettős jelölés alapján Valastyán Pált, a Nagyalföldi Kőolaj- és Földgáztermelő Vállalat szeged-algyói gázüzemének vezetőjét választotta meg a pártértekezlet. Az új titkár megtartja régi munkahelyét, pártfunkcióját társadalmi munkában látja el.

A küldöttek, Székely Sándor első titkár előterjesztése alapján értékelték a városi pártterületek október óta végzett munkáját. Mint Székely Sándor hangsúlyozta, az októberi pártértekezlet után kétféle vélekedés terjedt el a szegedi pártszervezetekben. Egyrészt az, hogy nem történt igazi megújulás, mert a tisztségviselők köre nem változott, másrészt pedig az, hogy a pártértekezlet tartalmi vonatkozásban sem váltotta be a hozzáfűzött reményeket. A korábbi tisztségviselők megerősítése demokratikusan, titkos szavazással történt, ezért erről nincs mit mondani – hangsúlyozta az első titkár. A várakozásoknak tartalmilag valóban nem mindenben felelt meg az értekezlet, mégpedig elsősorban azért, mert az összehívása körüli viták közepette éppen ezek, a tartalmi kérdések kissé háttérbe szorultak. Változás azonban van, nem is kicsi, csak ezek hatása a pártmunkában még nem érződik eléggé. Ezért is szeretnénk – mondotta az első titkár –, ha a párttagság maga is kezdeményező lenne a „politizáló párt” megteremtésében.

A pártértekezlet végezetül megvitatta a pártalapszervezetek szerepéről, feladatairól, valamint a párt választási rendjéről folytatott alapszervezeti pártviták tapasztalatait.

Szigorúan titkos!

XII. 1989. február 24. (22)

1. TA 12-14

Szécsényi Mihály, a FIDESZ budapesti képviselője tájékoztatta Gonda Istvánt, az ISIS Kulturális Kiszövetkezet egyik vezetőjét, hogy február 25–26-án eljuttatják hozzájuk a Fidesz Hírek egy különszámának kéziratát, melyet „Koszorú” címmel március 15-e előtt kiánnak kiadni. A kiszövetkezet díjmentesen vállalta a számítógépes szövegszerkesztést.

2. HMB 12-14

Az MDF szegedi szervezete 1989. február 22-én 19.30 órai kezdettel a József Attila Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karának auditorium maximumában taggyűlést tartott, melyen 220 fő vett részt. A taggyűlésen az MDF szegedi szervezetének ideiglenes elnöksége elnökölt, a levezető Bíró Zoltán volt.

Első napirendi pontként az ideiglenes elnökség nyilatkozatát olvasták fel, melyben ismertették a tagsággal, hogy a március 15-e megünneplése kapcsán az elnökségen belül kialakult eltérő álláspontok ellenére nincsen szó szakadásról.

Az egység ilyen formán történő deklarálása rendkívül felkorbácsolta a tagság kedélyét. A mintegy 2,5 óráig tartó éles vitában elhangzott – Balog László „F” dossziés előterjesztésében – olyan javaslat is, mely bizalmi szavazást eszközül használva az ideiglenes elnökség azon 3 tagjának – R. E., D. L., dr. F. D. – azonnali lemondatását követelte, akik a március 15-i ünnepséget az MSZMP-vel közösen kívánták megtartani.

A tagság végül azt a javaslatot fogadta el – Bíró Zoltán terjesztette elő – miszerint az ideiglenes elnökség a kongresszusig „hivatalban” marad, azt követően a tagság újjáválasztja a testületet.

Március 15-ét illetően az a határozat került elfogadásra, hogy az MDF az alternatív szervezetekkel – FIDESZ, SZDSZ –, az MSZMP, HNF, KISZ rendezvényektől külön ünnepel.

A második napirendi pont keretein belül a tagság az MDF I. kongresszusára 20 fő küldöttest választott, melyek között az ideiglenes elnökség mind a 6 tagja bizalmat kapott.

Ezt követően a tagság 86:63-as szavazattöbbséggel elfogadta, hogy a szegedi küldöttek a kongresszuson az MDF párttá alakulását támogassák.

Határozat született arra vonatkozólag, hogy a 20 fő küldött 1989. február 27-én egyeztető megbeszélésre ül össze, ez alkalommal választják meg közülük a március 15-i ünnepséget előkészítő bizottságot.

1989. február 27.

Szigorúan titkos!

XII. 1989. február 27. (23)

LBE 12-12

1989. február 24-én megjelent a szegedi városi rendőrkapitányságon Ökrös Tamás, és a gyülekezési jogról szóló hatályos törvény értelmében bejelentette, hogy a FIDESZ szegedi regionális szerve, az SZDSZ szegedi szervezete és a TDDSZ szegedi szervezete 1989. március 04-én 16.00 órai kezdettel Szegeden, a Dugonics téren tömeggyűlést szervez. A tömeggyűlésen a készülők sztrájk törvény és a munkatörvénykönyvnek tervezett módosítása témájában fognak felszólalni. A rendezvény befejezését 18.00 órára tervezik, a rend fenntartásáról a rendező társadalmi szervek gondoskodnak.

1989. február 28.

Szigorúan titkos!

XII. 1989. február 28. (24)

TE 12-14

Az MDF szegedi szervezetének ideiglenes elnöksége – dr. Pordány László, dr. Raffay Ernő, dr. Fejér Dénes, Domonkos László, Mucsi Mihály, Szabó Béla – 1989. február 27-én 16.30 órától munkamegbeszélést tartott a március 15-i ünnepségekkel kapcsolatosan, melyen az alábbiak hangzottak el:

A szegedi alternatív szervezetek – MDF, SZDSZ, FIDESZ, „Körgát-klub”, kiscigapárt, „környezetvédők” – 1-1 fő delegálásával operatív bizottságot hoztak létre az ünnepség megszervezésére és lebonyolítására.

A megemlékezés március 15-én 11.00 órai kezdettel a szegedi Nemzeti [sic!] Múzeum előtt indul, ahol Király Zoltán országgyűlési képviselő mond beszédet. Ezt követően átvonulnak az Aradi vértanúk terére, ahol koszorúzás következik, majd szimbolikusan elfoglalják a Szegedi Nyomdát. Itt Tamás Gáspár Miklós mond beszédet.

Az ünnepség következő aktusaként a tömeg a Klauzál térre vonul, ahol a Kossuth szobor előtt Raffay Ernő – a város alternatív szervezetei öt jelölik Apró Antal megüresedett képviselői helyére – ünnepi-, egyben kortesbeszéde következik. A megemlékezés a Széchenyi téren, koszorúzással zárul.

Szóke László – az MDF országos elnökségének megbízásáról – levélben fordult az ország MDF alapszervezeteihez, melyben közli, hogy március 10-én de. 60 ezer, 12-én du.

60 ezer és 13-án du. 80 ezer példányban MDF napilapot jelentetnek meg. Minthogy e vállalkozás a szervezet egész pénzét felemésztette, illetve 2 millió forint kölcsönt is igénybe vettek, Szöke felszólítja az alapszervezeteket a terjesztés gondos, eredményes megszervezésére. A lap „Népszava” formátumban, 8 oldallal, 16 Ft-os egységáron kerül kibocsátásra. A levélben Szöke meghatározza a terjesztési útvonalakat – az ország 8 főútvonala – illetve felszólít, hogy az útvonalaktól távolabb eső városok, helységek számára tegyék lehetővé a lap kézhezvételét.

1986. február 26-án, Szegeden dr. Szegő István vezetésével megalakult a kisgazdapárt, majd ezt követően Molnár István vezetésével a Kereszténydemokrata Néppárt.

1986. március 2.

Szigorúan titkos!

XII. 1989. március 02. (25)

1. TA 12-14

Máté Tóth András [...] Szeged [...] szám alatti lakos – „F” dossziés személy – arról tájékoztatta dr. Pordány László [...] Szeged [...] szám alatti lakost – „F” dossziés –, hogy egy Nagysápon élő Havasy Gyula nevű plébános hosszú évek munkájával összegyűjtötte az 1948-1972-ig terjedő időszak egyházi személyeket érintő koncepciós pereinek anyagát.

Havasy Gyula a periratokat „Háttérkötet” címmel dokumentumkötet formájában rendezte, s megjelentetési szándékkal eljuttatta dr. Fejér Déneshez, a JATE Kiadó főszerkesztőjéhez. Máté Tóth András arra kérte dr. Pordányt, hogy a demokrata fórum szegedi szervezete nyújtson támogatást a periratok nyilvánosságra hozásában, illetőleg a fórum égisze alatt szervezzenek egy nyilvános bemutatkozó estet, melyre előadóként meghívják Havasy Gyulát, vendégként pedig jogi szakértőket, illetőleg olyan egyházi személyeket, akik áldozatai voltak a fenti időszak koncepciós pereinek. Dr. Pordány a javaslatot elfogadta, s támogatásáról biztosította Máté Tóthot.

2. LBE 12-12

1989. február 27-én 23-as sorszámmal leadott információs jelentést az alábbi adatokkal egészítjük ki:

Az 1989. március 4-én 16.00 órakor Szegeden, a Dugonics téren tartandó tömeggyűlésen a FIDESZ és az SZDSZ nevében Ökrös Tamás, a Szolidaritás Munkás Szakszervezet képviselőjeként Korom Mihály, és a TDDSZ szószólójaként Mucsányi János fog felszólalni. A tervezett tömeggyűlésre a lakosságot röplapok terjesztésével kívánják mozgósítani.

1989. március 6.

Szigorúan titkos!

XII. 1989. március 06. (26)

TE 12-14

1989. március 01-én 19.30 órakor Bíró Zoltán – az MDF országos elnökségének tagja – látogatást tett dr. Pordány Lászlónál, akit az alábbiakról tájékoztatott:

A hét elején az MDF országos elnöksége Für Lajos lakásán munkaértekezletet tartott, melynek célja az MDF I. kongresszusának előkészítése volt.

Ez alkalommal megválasztották a kongresszusi jelölőbizottság elnökét – Halász Péter –, illetőleg a jelölőbizottságot. Meghatározták feladatát, mely szerint a kongresszusig terjedő

időben az országban működő alapszervezetek közül minél többet fel kell keresniük a célból, hogy az elnökség (max. 15 fő), a választmány (60-80 fő), az etikai- és számvizsgáló bizottság összetételére – a jelölőlistára – javaslatokat kérjenek.

Ezt követően megállapodtak arra vonatkozóan, hogy minden lehetséges eszközzel megátolják azt, hogy a kongresszuson jelenlévő küldöttek határozatot hozzanak az MDF azonnali párttá alakulását illetően.

Az országos elnökség álláspontja szerint az MDF jelenleg nincs felkészülve a párttá alakulásra. A közeljövőben a szervezeti forma ilyen jellegű megváltoztatását csak akkor vállalják fel, ha a készülő párttörvény tartalmazza azt a kitélt, miszerint a választásokon csak pártok képviselői indulhatnak.

Az elnökség felkészült a kudarcra is, azaz, ha a küldöttek mégis a párttá alakulás mellett voksolnának. Ebben az esetben az MDF-en belül létrehoznának egy MDF pártot, illetve megmaradna a régi formáció is azok számára, akik nem kívánnak belépni.

Értékelésük szerint ezt mindenképpen meg kell akadályozni, hiszen ez egyenértékű lenne a szakadással, tulajdonképpen másfél év munkája menne tönkre, „s a Lezsák újra felállíthatná a sátrat Lakiteleken”.

Dr. Pordány – a fentiek ismeretében felajánlotta, hogy a Pécs-Baranya-, Békés-, Csongrád megyei küldöttekből létrehoz egy „laza” dél-magyarországi konglomerációt, akik a kongresszuson a párttá alakulás ellen voksolnak egy közösen megszerkesztett felszólalás keretein belül.

Bíró Zoltán felhívta dr. Pordány László figyelmét dr. Kovács [Kováts?] Zoltánra – az MDF szegedi szervezetének tagja, küldött – aki a szegedi jelölő-taggyűlés alkalmával elmondott rendkívül szuggesztív beszédével elérte, hogy a szegedi küldötteket a tagság a párttá alakulás képviselőjével bízta meg. Ezen álláspont megváltoztatására a kongresszust megelőző héten újabb taggyűlést hívnak össze, melyen megkísérlik dr. Kovács „semlegesítését”.

Bíró és Pordány megállapodtak arra vonatkozóan is, hogy a dél-magyarországi koalíció szószólója csak szükség esetén, mintegy jeladásra mondja el beszédét a kongresszuson.

1989. március 7.

XII. 1989. március 07. (27)

TE 12-14

A Magyar Demokrata Fórum szegedi szervezete ideiglenes elnöksége 1989. március 06-án 16.30 órától munkamegbeszélést tartott, melyen az alábbiak hangzottak el:

Szabó Béla részt vett az MDF országos elnöksége által – a kongresszusra való készülési jegyében – 1989. március 04-én Budapestre összehívott megbeszélésen, melyről a következő tájékoztatást adta.

A kongresszus a Közgazdaságtudományi Egyetem Dimitrov téri épületében kerül lebonyolításra. A program az első napon – március 11. – 10.00-19.00, a második nap – március 12. – 08.00-16.00 óra között zajlik le.

Az első napon kerül sor az MDF megalakulásának hivatalos deklarálására, a bevezetőt Bíró Zoltán mondja, a megszerveződés történetéről Lezsák Sándor számol be. Ezt követően kerül sor a dokumentumok – alapszabály, program – fölötti vitára, majd a második napon az elnökség, a választmány és az etikai- és számvevő bizottság megválasztására.

A jelölőbizottság – vezetője Halász Péter, tagjai: Ács Margit, Balázs Tibor, Bakos István, Bogdán Emil, Élő Ferenc, Fodor Katalin, Nagy József Zsigmond, Torma Lajos – az elképzelések szerint a szükséges létszám kétszeresét kívánja listára tenni. Meghagyták a megyei

szervezeteknek, hogy a választmányba maximum 4 főt, az elnökségbe pedig nagyon indokolt esetben készítsenek jelölést.

Az országos elnökség a kongresszuson hozzászólók számát 50 főben, a hozzászólások időtartamát 5 percben maximálta. Számítanak rá és elvárják, hogy a többség írásban tegye meg észrevételeit. A kongresszusra 700 fő küldöttet – kiknek már kiküldték a névre szóló, számozott meghívókat – [és] 300 újságíróat várnak, s ez idáig 40 televíziós társaság akkreditálta képviselőjét.

K/3 12-12

Máté Tóth András [...] szegedi lakost meghívják a Márton Áron társaság jubileumi emlékülésére. Az összejövetel 1989. március 11-én du. 17.00 órai kezdettel az ELTE Állam-és Jogtudományi Karának aulájában lesz. Az ünnepi ülést Keresztes Sándor, a társaság elnöke nyitja meg. Beszédet mond Gyulay Endre szeged-csanádi megyéspüspök és Pozsgay Imre államminiszter.

K/3

A Magyar[országi] Szociáldemokrata Párt 1989. május 8-án 17.00 órakor Szeged[en] a „Hági” étteremben alakuló gyűlést tart. Napirendi pontok: tagsági ügyek, szervezeti kérdések; a párt „belpolitikájának” aktuális kérdései; a közeljövőben tervezett rendezvényekről; március 15. megünnepléséről; székház kérdése; egyéb témák. A meghívókat Szerencsés György matematikus írta alá, a beazonosítása folyamatban van.

1989. március 8.

Szigorúan titkos!

XII. 1989. március 08. (28)

1. K/3 12-13

Szilágyi Lajos [...] Szolnok [...] az MDF szegedi elnökségét felhívja arra, hogy az MDF márciusi országos konferenciáján Kádár Jánost jelképesen fosszák meg képviselői mandátumától, mivel felelős: Nagy Imre és társai meggyilkolásáért, a '68-es csehszlovák megújulási törekvések katonai eltírásáért, az erdélyi magyar kisebbség reményeinek Nagyváradon történt elárulásáért.

2. HMB 12-12

K/3 12-12

A Szabad Demokraták Szövetsége hódmezővásárhelyi csoportja a helyi ifjúsági házban 1989. március 9-én 17.30 órakor „Mit akarnak a szabad demokraták?” címmel vitaestet tart. Meghívott előadók: Kőszeg Ferenc és Rajk László.

3. K/3 12-13

Szilágyi László a Magyar Békétársaság Előkészítő Bizottsága nevében értesíti Gonda István „F” dossziés szegedi lakost, hogy a Magyar Békétársaság 1989. március 18-án 10.00 órakor tartja alakuló közgyűlést a KIOSZ V. kerületi alapszervezetének klubhelyiségében [...]

4. K/3 12-13

Schindler Mátyás [...] Hajós [...] plébános arról tájékoztatja Gyulay Endre megyéspüspököt, hogy 1989. március 18-án Harta községben egyházmegyei ifjúsági találkozót rendeznek, 1989. augusztus 18–20-a között pedig Hajóson ifjúsági búcsút tartanak, melyre meghívták Blankenstein Miklóst.

1989. március 9.

Szigorúan titkos!

XII. 1989. március 09. (29)

1. TE 12-14

Czutor Dezső és Józsa László a szegedi Ikarus leányvállalatánál működő MDF alapszervezet vezetői 1989. március 7-én 16.00 órakor felkeresték dr. Pordány Lászlót, az MDF szegedi szervezete ideiglenes elnökségének tagját. Konzultációjuk során megállapodtak arról, hogy a gyári munkásokat tömörítő MDF alapszervezetből – a dunaujvárosi MDF ideiglenes munkástanács mintájára – szegedi MDF 1. sz. Munkástanács néven új szervezetet hoznak létre.

A megalakulást március 8-án 14.00 órára tervezték abból a célból, hogy az MDF országos gyűlésén ezen aktust – mint az országban első ilyen jellegű szerveződést – bejelenthessék.

A munkástanács a közeljövőben levelet juttat el a vállalat igazgatójához, melyben tiltakoznak az ellen, hogy a párt-, a KISZ-, az MHSZ- stb. munka címén a vállalat pénzből jutalmat adnak, s egyben követelik, hogy a jövőben csak a szakmai munkát jutalmazza a gyár vezetése.

2. TE 12-14

1989. március 7-én 21.00 órakor a Csólyospáloson szerveződött MDF gazdakör vezetője, Fodor László arról tájékoztatta dr. Pordány Lászlót, hogy a faluban rendeződő március 15-i ünnepség kapcsán felmerült, hogy a tanácsoló elvonulnak fekete zászlókkal, tiltakozásul az ÁVO által az '50-es években elkövetett atrocitásért, melynek során két falubéli fiatal agyonverték.

3. K/3 12-12

Draskóczy Gábor [...] Budapest [...] meghívja Vadászi Andrást [...] Szeged [...] az evangélikumi testvérközösség lelkészét a Vasárnapi Iskola Szövetség (VISZ) 1989. március 15-én 10.00 órakor kezdődő alakuló közgyűlésére. Az összejövetel helye: Budapest XIX. ker. Gábor Andor u. 110. sz. A VISZ-nek csak olyan személy lehet tagja, aki belépéskor aláírásával tanúsítja, hogy a hitvallással egyetért.

1989. március 10.

(OS) Szakszervezetek Csongrád Megyei Tanácsa - tiltakozás

Szeged, 1989. március 10., péntek - Az Igazságügyi Minisztérium 1989 év elején hozta nyilvánosságra a jogi képviselési tevékenység egységes jogi szabályozására irányuló koncepcióját, amelyben javasolja a szakszervezeti jogsegélyszolgálatok megszüntetését. Arra hivatkozik egyrészt, hogy a jogsegélyszolgálatok szakmai színvonala megkérdőjelezhető, másrészt pedig a megalakítás indokai már megszűntek.

A Szakszervezetek Csongrád Megyei Tanácsa határozottan visszautasítja az igazságügyi kormányzat ezen elgondolását. A Csongrád megyében működő mintegy 100 szakszervezeti jogsegélyszolgálat működésének több éves tapasztalatai igazolják az intézmény létrehozásának helyességét. A jogsegélyszolgálati munka a szakszervezeti tevékenység szerves részévé vált. A dolgozók – egyre nehezedő anyagi körülményeik között – e segítségnyújtást könnyen elérhető volta és ingyenessége miatt is igénylik, s egyfajta sajátos szolgáltatásnak tekintik. A testület fontosnak tarja – a jogállamiság megteremtése egyik lépcsőjeként –

a képviseleti rendszer reformját, a jogászság – így a jogsegélyszolgálatoknál tevékenykedők – szakmai színvonalának emelését, azonban a munkavállalók egyéni érdekvédelmét jól szolgáló szakszervezeti jogsegélyszolgálat tervezett megszüntetése ellen tiltakozik.

1989. március 10.

Szigorúan titkos!

XII. 1989. március 10. (30)

K/3 12-12

Az MDF szegedi szervezete MDF/DS páholy feladótól megkapta „a Demokrata Standard Páholy” alapszabály tervezetét.

A demokrata standard általános érvényűnek tekinti az emberi jogok nyilatkozatát; bevezeti minden társadalomban élő ember számára a közéleti információhoz való jog fogalmát, mint alapvető emberi jogot; kinyilatkozza, hogy minden nemzet egyenlő, minden nemzetnek és nemzeti kisebbségnek joga van anyanyelve, kultúrája, iskolarendszere és közintézményei önálló használatára és fejlesztésére azonosságadata megőrzése védelmében.

1989. március 10.

(MTI OS) Képviselőjelölés

Szeged, 1989. március 10. péntek - Az MDF szegedi szervezete taggyűlést tartott, amelyen a következő dokumentumot fogadta el:

Az Országgyűlés március 8-ikán tudomásul vette Apró Antal, Csongrád megye 1. számú választókerülete képviselőjének lemondását képviselői mandátumáról. A népképviseleti rendszerben támadt ür betöltésére a Magyar Demokrata Fórum szegedi szervezete legutóbbi taggyűlésének döntése alapján Csongrád megye 1. számú választókerületében országgyűlési képviselőnek javasolja Raffay Ernő történészt. A szegedi József Attila Tudományegyetem adjunktusa az MDF szegedi elnökségének tagja, a szegedi közélet elismert szereplője, aki különösen az erdélyi magyarság sorsának föltárásával tett igen értékes szolgálatot a magyar nemzetnek. Raffay Ernő az 1. számú választókerületben lakik.

1989. március 13.

Szigorúan titkos!

XII. 1989. március 13. (31)

1. K/3 12-13

Németh Géza [...] Budapest [...] meghívja Kovács Lászlót [...] Szeged [...] a „Megbékélés Közössége” összejöveteleire, melyet minden kedden 18.00 órakor tartanak a XII. ker. Csaba u. 3. szám alatti református gyülekezeti teremben. Március 14-én a program: 1948 és 1956 az evangélium szemében. [sic!]

2. HMB 12-13

1989. március 9-én 17.30 és 21.00 óra között Hódmezővásárhelyen az ifjúsági házban kb. 200 fő jelenlétében rendezvényt tartott a Szabad Demokraták Szövetsége. A meghívott előadók, Rajk László, Köszeg Ferenc és Somogyi János tájékoztatást adtak az SZDSZ programjáról. Kiemelték, hogy követelik a tanácsok, a rendőrség és az állambiztonsági szervek szétválasztását és társadalmi ellenőrzöttségének biztosítását, továbbá, hogy a nyomozati

iratok ne képezzenek államtitkot. A megjelenteknek osztogatták a „12 pont”-ot és az alternatív szervezetek március 15-i ünnepségre szóló felhívását tartalmazó röplapokat.

1989. március 13.

Szigorúan titkos!

XII. 1989. március 13. (32)

1. LBE 13-13

Soós Imre, a hódmezővásárhelyi 602. sz. Ipari Szakmunkásképző Intézet igazgatója bejelentést tett, mely szerint 1989. március 13-án 07.50 órakor egy férfihang felhívta az iskola 41-947 sz. városi telefonján és közölte: „az iskolában robbanószerkezet van elhelyezve!”

2. ASZA 12-14

A Román Szocialista Köztársaságban élő nem román nemzetiségűek által elkövetett, törvénybe ütköző cselekményeket elkövetett, vagy azzal gyanúsított személyekkel szemben az eljárás a Securitate hatáskörébe van utalva. [sic!]

A temesvári Securitate objektum a föld felszínétől számított 4 emelet mélyen kezdődik. A föld alatt vannak a politikai cselekményekért előzetes letartóztatásba helyezett személyek, akiket kéz- és lábbilincsel látnak el. Az előállítottakkal szemben minden esetben brutális testi kényszert alkalmaznak.

Aiud-ban [Nagyenyed] lévő politikai elítéltek börtöne zsúfolásig telített. Nagyvárad térségében a román határőrség elektromos jelzőrendszer építését kezdte meg.

1989. március 20.

Szigorúan titkos!

XII. 1989. március 20. (33)

ATA 12-14

HMB 12-14

A FIDESZ szegedi szervezete az MDF-el kötött előzetes megállapodás – a megüresedett képviselői helyre az MDF tagját, dr. Raffay Ernő, a JATE BTK docensét közösen jelölnék – felmondását, saját jelölt állítását vette fontolóra. Ebben közrejátszott az a körülmény, hogy Raffay kb. 4 éve a munkahelyén elmondta, kapcsolatban állt az állambiztonsági szervvel, s ezt az információt most felelevenítették.

TE 12-14

Az MDF szegedi vezetősége március 13-án elhatározta, hogy tagságát – kb. 600 főt – a tanácsi választókerületeknek megfelelően külön alapszervezetekbe tömöríti, felkészülve ezzel a következő tanácsi választásokra.

1989. március 21.

Szigorúan titkos!

XII. 1989. március 21. (34)

1. TE 12-14

1989. március 13-án 19.30 órakor az MDF szegedi szervezetének ideiglenes elnöksége munkamegbeszélést tartott, melyen az alábbiak hangzottak el:

A szegedi szervezet válságos helyzetbe került, a vezetőségen belül korábban kialakult belső ellentétek következtében a tagság leszakadása felgyorsult. A széthullás

megakadályozására 1989. március 18-án 17.00 órára a szegedi Bartók Béla Művelődési Házba taggyűlést hívnak össze, melyen a 6 fős ideiglenes elnökség lemond. A szervezet vezetését egy 3 főből álló „ügyvivő elnökség”, valamint egy 12 főből álló „tanácsadó testület” veszi át. Feladatuk a taggyűlést követő 2 héten belül egy nagygyűlés megszervezése, a szervezet választási körzetek szerint történő szétbontása, újjászervezése, elveinek kidolgozása. Elképzeléseik szerint a kialakuló MDF sejtek politikai vitakörként beszivárognának egy-egy kerület művelődési házaiba, s tevékenységüket ezen intézmények anyagi támogatása mellett végeznék. Ebben a szellemben az ideiglenes elnökség egy gépelt oldal terjedelmű levelet fogalmazott a tagsághoz, melyben aktív részvétellel, s támogatásra szólítja fel őket.

K/3 12-13

Habsburg Ottó arról értesíti Soós János „F” dossziés [...] Üllés [...] népművelőt, a kisgazdapárt helyi vezetőjét, hogy 1989. június 18-a után Szegedre látogat, amikor is nevezettel találkozni kíván.

K/3 12-13

A koalíciós idők Nemzeti Parasztpártjának tagjai és barátai számára 1989. március 20-án 14.00 órakor Szegeden a „Fekete Ház” múzeumban emlékező összejövetelt rendeztek, melynek témája a Péter-Pál napi 50 éves évforduló előkészítése.

4. TA 12-14

Tamás Gáspár Miklós Jankó Attilával üzent Várkonyi Balázsnak a Szegeden kiadásra kerülő Déli Napló című hetilap főszerkesztőjének, hogy az általa a katonapolitikáról írt cikk – aminek angol nyelvű másolatát a fenti lap szerkesztőségének is megküldte – meg fog jelenlenni a NATO hivatalos folyóiratában. Közölte továbbá, hogy nem ajánlja az írás megjelentetését, mert akkor a Déli Naplót biztosan betiltják. Említést tett még arról, hogy egy rövidített magyar nyelvű változatot küld a párizsi Irodalmi Újságnak is.

1989. március 22.

Szigorúan titkos!

XII. 1989. március 22. (35)

1. TA 12-14

Csathó József szegedi egyetemi hallgató arról tájékoztatta Csapó Balázs szegedi „F” dossziés személyt, hogy a FIDESZ helyi szervezetéből kiválva megalakították a „Radikális Közösséget”. Csathó felajánlotta, hogy a Déli Napló címmel a közeljövőben induló hetilap reklámozását és író-olvasó találkozók szervezését elvállalja. Ezen rendezvényeket a szegedi ifjúsági iroda klubjában (Szeged, Dózsa Gy. u. 2.) tartanák meg.

2. TA 12-14

Jankó Attila, az SZDSZ szegedi szervezetének tagja arról tájékoztatta Bálint utónevű fővárosi SZDSZ vezetőségi tagot, hogy Apró Antal megüresedett képviselői helyére azonnali választást követelve dr. Tóth Károlyt, a JATE AJTK oktatóját kívánják jelölni.

3. K/3 12-13

Máté-Tóth András [...] Szeged [...] arról értesíti Merza Józsefet [...] Budapest [...], hogy feleségével együtt belépnek a katonai szolgálatot megtagadók körébe, továbbá az NDK-beli

Totalverweigerer baráti köre keresi a magyar szervezettel a kapcsolatot. Ügyintézőjük Michel Frenzel DDR-1134 Berlin, Nördner Str. [...].

4. K/3 12-13

Merza József budapesti lakos arról értesíti Máté-Tóth András szegedi lakost, hogy húszegynéhányan megalakították a halálbüntetést ellenzők ligáját, s egyben felkéri, hogy Szegeden toborozzon a szervezetbe tagokat.

1989. március 22.

Szigorúan titkos!

XII. 1989. március 22. (36)

ASZA 12-12

A FIDESZ makói csoportja 1989. március 24-én 19.00 órai kezdettel Makón az úttörőházban összejövetelt tart, melyre meghívták Tamás Gáspár Miklóst.

1989. március 24.

Szigorúan titkos!

XII. 1989. március 24. (37)

ATA 12-14

A Román Szocialista Köztársaság hazánkba akkreditált nagykövete utasítást kapott arra vonatkozóan, hogy tegyen látogatást megyéink vezetőinél. Adjon tájékoztatást Románia „valós” belpolitikai helyzetéről, cáfolja meg azokat a híreket, melyek az utóbbi időben az RSZK-ról elterjedtek. Az eszmecsere során érje el, hogy a továbbiakban a nagykövet értékelése legyen a mérvadó a politikai és társadalmi vezetés értékítéletében.

Adataink szerint a nagykövet 1989. március 23-án, Szegeden a Juhász Gyula tanárképző Főiskola román nyelv és irodalom tanszéken tartózkodott.

1989. március 27.

(MTI) München, 1989. március 2. SZER, Világhíradó

(Molnár Máté) Új lap Szegeden – Új politikai lap jelent meg tegnap Szegeden. Déli Napló a címe, a Csapó és Társai Informatikai Kft. jelenteti meg, szerkesztője Várkonyi Balázs. Az új lap fő céljának azt tekinti, hogy közreműködjek a régió és az ország közéletének tisztábbá, áttekinthetőbbé tételében. Egyelőre kéthetente 32 oldal terjedelemben jelenik meg, de a szerkesztőség hetilappá szeretné átalakítani.

Beköszöntő cikkükben elhatárolják magukat attól, amit Magyarországon az utóbbi években a sajtó szó jelentett. Idézem: „Szállóigévé vált a szakmában egy tsz-elnök mondata: könnyű az elvtársnak, csak jön-megy, aztán hazudik. Hogyan is hinné hát Ön, Tisztelt Olvasó, hogy őszintén választjuk jelmondatunknak: Több igazat!”

Az újságot rövid levélben köszöntötte Gyulai Endre szeged-csanádi megyéspüspök is. Az ő szavaiból idézek: „*Krisztus Húsvétja biztató jel minden ember és minden nemzet életében. A téli fagyott merevség, a sorscsapások és tragédiák után szebb napok, a győzelem és az életerő ideje következik.*”

Az első szám először választott elődjére, a Szegedi Naplóra emlékezik, amely a függetlenségi és liberális eszméket képviselte. Munkatársa volt Mikszáth Kálmán, Tömörkény István

és Móra Ferenc is. A lap következő oldalán a március 15-i ünnepekre tekint vissza. Majd politikai cikkek következnek a higgadt, türelmes, nyílt viták szükségességéről, a városi tanács legutóbbi, majdnem botrányba fulladt ülésének tanulságairól, a végrehajtó bizottság titkárának lemondásáról. Vele a lap interjút is készített. Ezt rövid sajtószemle követi, helyi példányszámú lapokból vett részletekkel, melynek élén a bölcsészkar lapjából vett motó áll: „Vannak még hibáink elvtársak, de az eredményeink is kétségkívül visszataszítóak!”

A lap közöl egy rövid beszámolót a Magyar Demokrata Fórum országos gyűléséről és mellette kivonatokat Tamás Gáspár Miklós múlt vasárnap a Szabad Demokraták Szövetségének közgyűlésén elhangzott beszédéből. A Szentesen kirobant botrányhoz, a Munkás-őrség Baráti Körének ülésén elhangzott fenyegetőzés ügyéhez kapcsolódóan a Déli Napló közli azt a levelet, amit a szegedi Fidesz kapott az úgynevezett Vörös Fronttól. Idézem: „*Ellenforradalmár, Jenki demokratákkal nem alkusunk. Vissza a csatornába patkányok! Éljen a proletárdiktatúra!*” Ez a teljes szöveg. Megkérdezték Király Zoltánt is. Ő is említ hasonló, neki címzett leveleket.

A lapban megtalálható az a jegyzőkönyv is, amit a Münnich Ferenc Társaság első, nyilvánosnak hirdetett rendezvényén készített a Szabad Demokraták Szövetségének egyik tagja, és február óta röpiratként terjedt a városban. Megjegyzem: azóta a Münnich Ferenc Társaság zárt körű üléseket tart.

A lap néhány kisebb helyi jellegű írás mellett *Románia az összeomlás esélyei* címmel közli főmunkatársa, Ara-Kovács Attila cikkét a hatok levelének hátteréről és várható következményeiről.

1989. március 28.

XII. 1989. március 28. (38)

K/3 12-13

Pécsi György és Odorics Ferenc a JAK vezetőségének nevében arról értesítették Belányi György Szeged [...] és Solymosi Bálint Szeged [...] tagokat, hogy a JAK 1989. április 14-16-a között Szegeden kongresszust, július 3-9-e között Tatán tábort, november hónapban Győrben tanácskozást tart.

1989. március 29.

(MTI OS) A Központi Népi Ellenőrzési Bizottság közleménye

Budapest, 1989. március 29., szerda - A Központi Népi Ellenőrzési Bizottság alábbi közleményét a testület kérésére szó szerint adjuk közre:

„A Csongrád megyei sajtóban és egyes központi lapokban ez év elején széles körű polémia bontakozott ki akörül, hogy történt-e beavatkozás a Szeged Városi NEB által a Tisza Volán Vállalatnál folytatott vizsgálatba. Az egymásnak nem ritkán ellentmondó nyilatkozatok egy részét a városi, illetve a megyei népi ellenőrzési bizottságok munkatársai tették. A népi ellenőrzés működési alapelveit érintő, tisztaságának, tekintélyének befekettítésére alkalmas kérdések tisztázására a KNEB Elnöksége vizsgálatot indított. A feladat ellátására bizottságot hozott létre.

A bizottság a rendelkezésre álló írásos dokumentumok és az ügyben érintett személyek jegyzőkönyvbe foglalt tényállításainak áttekintése, illetve elemzése alapján megállapította:

– dr. Kardos János, a Tisza Volán Vállalat igazgatója, a megyei NEB tagja a NEB-tag-ságával össze nem egyeztethető módon beavatkozott az általa irányított vállalatnál folyó

népi ellenőrzési vizsgálatba; akadályozta, részlegesen leállította, illetve dr. Kakuszi László Csongrád Megyei NEB-elnök közreműködésével részlegesen leállította azt.

- dr. Kakuszi László részben dr. Kardos János igénye, részben saját elhatározása alapján több ízben beavatkozott a vizsgálatba, ennek során hatásköri túllépést követett el, illetve megszegte a népi ellenőrzés belső utasításainak egy részét.

A megállapítások alapján a Központi Népi Ellenőrzési Bizottság:

- az erre illetékes Csongrád Megyei Tanácsnál kezdeményezte dr. Kardos János NEB-tagságból való visszahívását;

- fegyelmi eljárást folytatott le dr. Kakuszi László ellen, és vele szemben szigorú megrovás fegyelmi büntetést szabott ki. A fegyelmi határozat nem jogerős...

1989. március 30.

Szigorúan titkos!

XII. 1989. március 30. (40)

HMB 12-14

Gyulay Endre Szeged-csanádi megyéspüspök 1989. április hónap végén fogadja Habsburg Ottót, aki a tervek szerint beszélgetést folytat a szegedi alternatív szervezetek vezetőivel is, továbbá a Szegedi Nemzeti Színházban megtekinti a „Köszívű emberi fiai” című előadást.

1989. március 31.

Szigorúan titkos!

XII. 1989. március 31. (41)

1. HMB 12-13

Ökrös Tamás ([...] Szeged [...]) „F” dossziés személy „Molnár Máté” néven a Szabad Európa Rádiónak ad tudósításokat.²

3. TA 12-13

Tirsch Tamás, a FIDESZ budapesti vezetőségének tagja arról tájékoztatta Ökrös Tamás szegedi „F” dossziés személyt, hogy 1989. április 7-én Budapesten a FIDESZ új irodájában 18.00 órakor választmányi gyűlést tartanak. Ökrös javasolta Tirsch-nek, hogy az ellenzék egységesen támogassa Bődöné Rózsa Edit szegedi képviselő választójogi törvénnyel kapcsolatban közzétett indítványait.

4. TA 12-13

Ökrös Tamás arról tájékoztatta Pete György JATE dolgozót, hogy a szegedi KISZ iskola ügyében a szegedi ellenzéki koalíciót áprilisban összehívják.

1989. április 3.

(MTI) München, 1989. április 2. SZER, Földközelen

(Rajki László) – Helyi MDF-szervezetek közös nyilatkozata – Alulírott Bács-Kiskun-, Békés- és Csongrád megyei MDF-szervezetek dél-magyarországi regionális együttműködés létrehozását kezdeményezzük.

Első, közösen kialakított álláspontunkat a most folyó párt-, vagy nem párt-vitával kapcsolatban jelentjük be, abban a nem titkolt reményben, hogy sikerül befolyásolnunk vele az országos gyűlésen létrejövő döntést. Szervezetünk tagságának többsége – néhány esetben

² Az értesülés téves: Jankó Attila volt a Szabad Európa Rádió tudósítója Molnár Máté álnéven.

döntő többsége – úgy határozott, hogy a jelenlegi helyzetben nem támogatja az MDF azonali párttá alakulását.

Nem vagyunk föltétlenül pártellenesek, azonban meggyőződésünk, hogy MDF párttá nyilvánítása most elsiertet, nem megfelelően előkészített, és csupán a türelmetlenségünk által kierőszakolt lépés lenne, ami ily módon sem a magyar nemzetnek, sem az MDF-nek nem válna javára. Nem utasítjuk el a párttá alakulás melletti érveket, azonban úgy véljük: az MDF, mint az első és máig a legnagyobb taglétszámú magyar szellemi, politikai mozgalom, még nem végezte el vállalt feladatát.

Sok mindent elértünk mozgalomként. Jelentős részünk volt például abban, hogy a hatalom gyökeresen megváltoztatta nézeteit Erdély és általában a jelenlegi határokon kívül élő magyarság ügyében. Úgy gondoljuk azonban, hogy ez nem elegendő, és legfőljebb félúton vagyunk afelé, hogy a nézetekkel a tettek is változzanak. Ahhoz, hogy ezt elérjük, az MDF-nek mint mozgalomnak kell további előrelépésre szorítani a hatalmat.

Határozottan úgy látjuk továbbá, hogy a valódi párttá alakulás nem bejelentés, deklaráció vagy szavazás kérdése, mint ahogy az utóbbi hónapokban egyre sűrűbben alakuló pártok és pártocskák esetében nem egyszer történt. Nem akarunk senkit sérteni, de nekünk úgy tűnik, hogy a pusztá bejelentéstől egyikőjük sem lett – legalábbis eddig – számottevő párt.

Az MDF-nek, ha párttá kíván alakulni, szerintünk az eddigi pártokhoz képest fordítva kell eljárnia. Először fokozott erőfeszítéseket kell tennünk, hogy minden szempontból megerősödjünk. A fokozott munkát egyébként is azonnal el kell kezdenünk. Azután, ha a helyzet úgy kívánja, legyünk párt, de ezt már a pártszerű működés képességének birtokában jelentsük ki. Olyan időpontban természetesen, amikor az időzítéssel egyszersmind elébe vágunk a párttá alakulás kényszerének.

Az MDF eddig jól lépett, és jókor, legalább két ízben. Legyünk megfontoltak, hogy jókor, és jól lépjünk harmadízben is.

Békés, Békésszentandrás, Szarvas, Szentes, Békéscsaba, Hódmezővásárhely, Orosháza, Szeged MDF szervezetei, valamint az MDF [csólyos]pálosi gazdaköre.

1989. április 10.

XII. 1989. április 10. (43)

ASZA 12-13

1989. április 6-án P. I. román állampolgár elmondta, hogy az elmúlt héten Ikar határőr őrs egyik ellenőrző pontján beszélgetést folytatott az ott szolgálatot teljesítő román határőrrel, aki a következőkről számolt be:

A román határőr járőr 1-2 nappal ezelőtt Sárafalva térségében elfogott egy férfit és egy nőt, akik csónakkal akartak Magyarországra szökni. A férfi az evezőlapáttal leütötte a járőr egyik tagját és annak géppisztolyát elvéve a Maros folyóba ugrott. A nőt az eszméletét visszanyert határőr elfogta. Jelenleg a Maros folyóban kutatnak a bűvárok a fegyver után.

Megjegyzés: a fenti ügygel kapcsolatban a román szervek március 28-án és 29-én határ-találkozót kértek, melynek során közölték, hogy a határőr meghalt, kérték a határsértő elfogását, valamint a géppisztoly visszaadását.

Szigorúan titkos!

XII. 1989. április 10. (44)

TA 12-14

Bercsi János, a „Hiány” c. lap munkatársa arról tájékoztatta Csapó Balázs szegedi „F” dossziés személyt, a „Déli Napló” c. lap kiadóját, hogy létre kívánják hozni a „független lapok kerekasztal”-át, mely rendszeresen ülésező országos fórum lenne.

1989. április 11.

Szigorúan titkos!

XII. 1989. április 11. (45)

1. K/3 12-13

Az MDF hódmezővásárhelyi csoportja 1989. április 13-án 18.00 órai kezdettel a helyi ifjúsági házban „Talpra magyar” címmel, Für Lajos közreműködésével rendezvényt tart.

2. TA 12-12

K/3 12-12

Bibó István Emlékbizottság (BIEB) Bellavics István és Pete György vezetésével május 12-től Bibó konferenciát és Bibó kiállítást rendez.

A tervek szerint a konferenciára a következő külföldi vendégeket hívják meg: Csorba Béla és dr. Renák László (Jugoszlávia), Rákos Péter (Csehszlovákia), Molnár József (NSZK), valamint Nagy Csaba (Svájc). A szervezők Vásárhelyi Miklós segítségét kéri a kiállítás-hoz, hogy juttassa el Szegedre a tulajdonában lévő, ún. 475-ös listát, mely a Nagy Imre perben érintettek névsorát tartalmazza, kéri továbbá, hogy ő vállalja el a beszédet Szegeden a „Történelmi Igazságtétel Bizottság” nevében.

A BIEB egy kerekasztal beszélgetést szervez Bibóról május 12-én, a beszélgetés vezetője Hanák Gábor lesz.

A műsort a városi televízió részleteiben, a TV 2 teljes egészében bemutatja.

A konferencia időtartama alatt Bibó domborművet helyeznek el a JATE-n, majd szeptemberben akadémiai Bibó emlékülést szerveznek, ahol helyreállítják Bibó törölt akadémiai tagságát. Ezzel egy időben Szegeden a Panteonban – a városi tanáccsal egyeztetve – egy Bibó dombormű kerül elhelyezésre.

A BIEB április közepén 2 kötetes Bibó kiadvány megjelentetését tervezi, mely interjúkat és dokumentumokat tartalmaz.

Szigorúan titkos!

XII. 1989. április 11. (46)

TA 12-14

Ökrös Tamás szegedi „F” dossziés személy arról tájékoztatta Csapó Balázs szegedi „F” dossziés személyt, hogy az SZDSZ budapesti vezetősége Apró Antal megüresedett szegedi képviselői helyére Solt Otília jelölését támogatja, elutasítja az MDF jelöltjét, Raffay Ernő JATE oktatót.

1989. április 14.

XII. 1989. április 14. (47)

1. TA 12-14

Szabó Béla, az MDF szegedi vezetőségének tagja arról tájékoztatta Pordány László „F” dossziés személy feleségét, hogy Mucsi Mihály az MDF nevében 1989. május 1-én Szegeden a Móra Ferenc Múzeum előtt nagygyűlést szervez, melynek szónoka Für Lajos lesz.

2. K/3 12-14

Lezsák Sándor arról tájékoztatta az MDF szegedi vezetőségét, hogy a március 15-i ünnepeken elhangzott MDF beszédek kiadvány formájában megjelentetik, továbbá kiadás előtt áll az MDF eddigi országos tanácskozásainak jegyzőkönyv sorozata.

3. K/3 12-14

1989. április 17-én 18.30 órától a JATE BTK II. sz. termében Antoniewicz Roland lengyel ifjúsági vezető tart előadást a lengyelországi ifjúsági szervezetekről, közte a cserkészetről is.

4. TA 12-14

Király József szegedi lakos arról tájékoztatta Gonda István szegedi „F” dossziés személyt, hogy a munkahelyi vezetők arra kényszerítik a dolgozókat, hogy a bős-nagymarosi vízi lépcső megépítésének támogatására írják alá a „Vásárhelyi Pál Társaság” felhívását. Erről a „Déli Napló” c. független lapban kívánnak riportokat megjelentetni. Az eset az Alsó Tisza-vidéki Környezetvédelmi és Vízgazdálkodási Igazgatóságon történt.

5. TA 12-14

1989. április 12-én 16.00 órától a szegedi FIDESZ irodában Ellenzéki Kerekasztal megbeszélést tartottak a helyi alternatív szervezetek képviselői.

Felvetették, hogy a szegedi KISZ iskola ügyében polgári pert indítanak a KISZ ellen, melynek felperese a FIDESZ lesz, továbbá ellenzéki székház létesítését tervezik.

6. K/3 12-14

Keresztessy János Budapest [...] és Ullrich Zoltán Budapest [...] arról tájékoztatták Gonda István szegedi „F” dossziés személyt, hogy a Keresztény Orvosok Társaságához hasonlóan létre kívánják hozni a Keresztény Óvónők és Pedagógusok Társaságát.

7. K/3 12-14

A Bibó István Emlékbizottság 1989. május 10-én 15.00 órakor tiszteletadó koszorúzással egybekötött megemlékezést tart az óbudai köztemetőben Bibó István sírjánál.

8. K/3 12-14

1989. április 14-15-én Szegeden az MSZMP oktatási központjában (Szeged, Bal fasor 39-45.) JAK hétvégét rendeznek.

Program: 14-én 20.00 órától „Hét ál-Petőfi” c. felolvasás, 15-én 15.00 órától „Irányzatok és tendenciák a ’80-as évek magyar irodalmában” c. nyilvános tanácskozás.

Meghívottak: Darvasi László, Kemény István, Németh Gábor, Parti Nagy Lajos, Szigeti Csaba, Szilágyi Eszter Anna, Szilasi László, Balassa Péter, Dérczy Péter, Mészáros Sándor, Takács József.

1989. április 16.

(MTI) Szegedi felhívás. München, 1989. április 16. SZER, Zene, szó

Most egy felhívást ismertetünk, amelyet Szegeden fogalmaztak meg néhány héttel ezelőtt. Szövege a következő:

„Mi, háromgyermekes szülők is szembe kerültünk azzal a – gondolom, sokunkat foglalkoztató – problémával, hogy egyrészt szeretnénk, ha a gyermekeink keresztény szellemben nevelődnének, másrészt viszont tapasztaljuk, hogy az óvodákból és az iskolákból ezek az értékek hiányoznak, illetve olyan értékek uralkodnak, melyektől szeretnénk megóvni gyermekeinket.

A fentiekől indítatva ezért elhatároztuk egy keresztény iskolabizottság létrehozását a következő céllal:

1.) mérje fel azoknak a szülőknek a körét, akik gyermekeik nevelését keresztény szellemű óvodákra, általános iskolára és gimnáziumra kívánják bízni;

2.) mérje fel azoknak az óvónőknek, tanítónőknek, tanároknak a körét, akik vállalkoznának arra, hogy ilyen intézményekben dolgozzanak;

3.) tegyen lépéseket, hogy a város az igényeknek megfelelő számú és nagyságú óvodát és iskolát egyházi kezelésbe átadjon;

4.) alakítsa ki az adott intézmények egyházi irányítását és felügyeletét;

5.) segítse a más városokban és településeken élők hasonló célú kezdeményezését.

Kérjük mindazokat a szülőket, pedagógusokat és egyházi személyeket, akik a fenti célok megvalósításában támogatnának bennünket, jelentkezzenek személyesen telefonon vagy levélben.

Amennyiben érdeklődés mutatkozik az ügy iránt, összehívniánk az iskolabizottság alakuló ülését, amelyre minden jelentkezőnek meghívót küldünk.

Üdvözlettel: Gonda Éva és Gonda István

1989. április 19.

XII. 1989. április 19. (48)

1. TA 12-14

1989. április 30-án 13.00 órától Zákányszéken a művelődési házban a Független Kisgazda-, Földmunkás- és Polgári Párt tagtoborzó nagygyűlést tart.

Előadó: dr. Boross Imre pártfőügyész.

2. TA 12-14

A Független Kisgazda-, Földmunkás- és Polgári Párt szegedi vezetői a Csongrád megye településein élő kisiparosok bevonásával kívánják a tömegbázist növelni úgy, hogy a községekben egy-egy, a feladatokra alkalmas kisiparost bíznak meg a helyi csoport létrehozásával.

3. HK 12-12

Pusztai László Medgyesegyháza [...] felkereste hivatalában dr. Varga Istvánt, a Csongrád megyei Állami Egyházügyi Hivatal titkárát új kisegyház engedélyeztetése céljából.

A vallási közösség „Krisztus Követői” néven kíván működni. A hitelveiket és a szervezeti szabályzatot benyújtották véleményezésre. A közösség jelenleg 120 főből áll, akik a Tisztántúl területén szétszórva élnek.

4. K/3 12-12

A „Keresztény Iskolabizottság” elnevezésű országos szervezet 1989. április 21-én 16.30 órától Szegeden a Bartók Béla Művelődési Házban tartja alakuló ülését.

1989. április 20.

Szigorúan titkos!

XII. 1989. április 20. (49)

HMB 12-14

1989. május 1-én 10.00 órától Szegeden, a Móra Ferenc Múzeum előtti parkban a helyi alternatív szervezetek „fórum”-ot rendeznek. Ezzel összefüggésben az MSZDP szegedi szervezete 09.00 órakor gyülekezik a Kálvin téren és csoportosan, transzparenssekkel vonulnak a helyszínre, majd az újszegedi ligetbe. A mozgósítás plakátokon és szórólapokon történik.

1989. április 21.

Szigorúan titkos!

XII. 1989. április 21. (50)

HK 12-13

A FIDESZ makói csoportja 1989. április 21-én 19.00 órától a helyi úttörőházban „Korunk és a vallás” címmel összejövetelt tart. Előadó: Bakhta Swámi Thirta, a Magyar Vaisnava Hindu Egyesület képviselője.

Szigorúan titkos!

XII. 1989. április 21. (51)

2. K/3 12-13

Az MDF országos elnöksége 1989. április 29-én 10.00 órára összehívta a választmányt. A gyűlés helyszíne: Budapest VI. kerület, Ó u. 8. Napirenden szerepel a párttá szerveződés kérdése és felkészülés a helyhatósági választásokra.

1989. április 25.

Szigorúan titkos!

XII. 1989. április 25. (52)

TA 12-14

Hódmezővásárhelyen 1989. május 4-én 18.00 órakor az ifjúsági házban alakítják meg a helyi „független blokk”-ot, melynek tagjai alternatív szervezetek lennének. Meghívták az egyházak képviselőit is.

1989. április 27.

Szigorúan titkos!

XII. 1989. április 27. (53)

1. K/3 12-12

Az MDF hódmezővásárhelyi csoportja 1989. május 27-én 19.00 órakor a helyi ifjúsági házban tisztújító, programalkotó taggyűlést tart.

2. K/3 12-14

Bulányi György arra próbálja rávenni a Bokor-közösségek tagjait, hogy azok saját személyének rehabilitálása érdekében levélben forduljanak Paskai László bíboroshoz.

3. K/3 12-14

Rózsa Gábor szentesi muzeológus 1989. április 29-re emlékkirándulást szervez Kiskunfélégyházára a 70 évvel ezelőtt, a „vörös terror” áldozatául esett szentesi közeleti személyiségek sírjához.

4. K/3 12-13

Az SZDSZ szegedi csoportja 1989. április 27-én 18.00 órakor a helyi Somogyi könyvtárban taggyűlést tart. Főbb napirendi pontok:

- a szegedi ellenzéki koordinációs bizottsággal történő együttműködés a választások során,
- külön bizottság alakítása az MSZMP és KISZ ingatlanok helyzetének vizsgálatára.

1989. május 2.

Szigorúan titkos!

XII. 1989. május 2. (54)

1. ATA 12-14

Dr. Csapó Balázs szegedi „F” dossziés személy országos felhívással kíván az alternatív szervezetekhez fordulni, melyben kezdeményezi, hogy valamennyi településen 1989. június 16-án gyalulatlan, feketére festett deszkákból állítsanak fel ideiglenes emlékművet Nagy Imre kivégzett társai emlékére.

2. K/3 12-13

Az MDF hódmezővásárhelyi csoportja 1989. május 3-án 19.00 órai kezdettel a helyi ifjúsági házban „Független, szabad Magyarországot!” címmel külügyi fórumot rendez, melynek előadója Joó Rudolf, az MDF választmány tagja lesz.

5. K/3 12-14

Ismeretlen feladó arról tájékoztatta Török Attila, Szeged [...] szám alatti lakost, hogy 1989. április hónapban Hévízen megalakult a „Független Környezetvédő Munkapárt Előkészítő Bizottsága”, melynek címe: 8381 Hévíz, Pf 50.

1989. május 3.

XII. 1989. május 3. (55)

TA 12-14

Berhidai Tamás budapesti lakos a FIDESZ radikális közösség tagja arról tájékoztatta Benda Balázs „F” dossziés szegedi lakost, hogy Bartók Gyula budapesti lakos kilépett a FIDESZ-ből és az „Autonómia” elnevezésű alternatív csoport tagja lett. Terveikben szerepel egy önálló faluközösség létrehozása, melyet a Soros Alapítvány is támogat.

1989. május 3.

Szigorúan titkos!

XII. 1989. május 3. (56)

1. HMB 12-14

1989. május 2-án a szegedi Ellenzéki Kerekasztal megbeszélésén 11 alternatív szervezet képviselőiből megalakították az „Ingatlanszerző Bizottság”-ot, melynek feladata a szervezet működéséhez szükséges tárgyi-technikai feltételek biztosítása.

2. HMB 12-14

Az MDF 1989. június 8-án Hódmezővásárhelyen, június 9-én pedig a szegedi Nemzeti Színházban Nagy Imre emlékműsort rendez. Június 16-án Szegeden az Aradi vértanúk tereén Nagy Imre és társai emlékére kopjafát állítanak fel.

1989. május 8.

(MTI) Bálint Sándor nevét vette fel a Szeged-tápéi iskola

1989. május 8., hétfő – Bálint Sándor Európa-hírű néprajzkutató nevét vette fel hétfőn a Szeged-tápéi általános iskola. Az ünnepségen leleplezték a szegedi népelet legjelesebb ismerőjének emléktábláját, megnyitották a „legszögédibb szögédi” munkásságát dokumentáló emlékkiállítás. Trogmayer Ottó, a Csongrád Megyei Múzeumi Szervezet igazgatója beszélt Bálint Sándor hazaszeretetről, arról az elkötelezettségéről, amellyel a múltó világ szellemi értékeit, emlékeit mentette át a jövőnek. Szeged közismert és köztiszteletnek örvendő polgára az idén lenne 85 éves.

XII. 1989. május 08. (58)

1. BS 12-12

1989. május 8-ára virradó éjszaka ismeretlen személy(ek) Szegeden az öthalmi szovjet lak-tanya E-75-ös úttal párhuzamosan futó téglakerítésére – kb. 120 cm-es nagyságú és kb. 10 cm-es vonalvastagságú betűkkel – piros olajfestékkel a következő feliratot festette(k): „Ki a megszálló szovjet hadsereggel” s.a. = (horogkereszt ábra)

2. K/3 12-13

Az MDF Csongrád megyei csoportjainak vezetői 1989. május 16-án 17.30 órakor Hódme-zővásárhelyen a Petőfi Sándor Művelődési Központban megtartják a megyei vezetők első koordinációs értekezletét, melyen részt vesz Kozma Huba, a régió felelőse is.

1989. május 9.

Szigorúan titkos!

XII. 1989. május 09. (59)

TA 12-12

HMB 12-12

Hódmezővásárhelyen 1989. május 4-én a helyi „Ellenzéki Kerekasztal” megbeszélésén nyilatkozatot adtak ki az alternatív szervezetek képviselői – MDF, SZDSZ, MSZDP, Veres Pé-ter Társaság –, melyben kezdeményezik Szabó Sándor, az MSZMP volt Csongrád megyei bizottsága első titkárának, hódmezővásárhelyi országgyűlési képviselőnek visszahívását.

A Veres Péter Társaság helyi csoportja bejelentette, hogy május közepén átalakulnak a néppárt alapszervezetévé.

1989. május 12.

Szigorúan titkos!

XII. 1989. május 12. (60)

TA 12-14

A szegedi felsőoktatási dolgozók a pedagógusnap alkalmából 1989. június 2-án sztrájkolni fognak és Szegeden, a Dugonics téren nagygyűlést tartanak, melyen a kormányhoz intézendő petíciót kívánnak kidolgozni.

1989. május 14.

Bibó-konferencia - Pozsgay (BBC, London, 1989. május 13.)

Leírva: 1989. május 14. Panoráma

Magyarországon tartózkodó munkatársunk, Siklós István Szegeden részt vesz a háromnapos Bibó István tudóskonferencián és a mai eseményekről telefonbeszámolót küldött:

- A József Attila Tudományegyetemen Szegeden, a díszteremben rendezte meg a Bibó István Emlékbizottság, a szegedi egyetemi ifjúság a „Nemzet és demokrácia” című háromnapos tudóskonferenciát, amely Bibó István emléke előtt tiszteleg a Bibó család jelenlétében.

A bizottság védnöke, Ilia Mihály ünnepi megnyitójában megemlítette, hogy a hatóságok nem gördítettek akadályt e nemzetközi összejövétel megrendezése elé, amely – mint a meghívóról kiderül – a Soros Alapítvány támogatását is élvezte.

Többféle szempontból lehet megközelíteni ennek a konferenciának a jelentőségét – az egyik talán személyes. Ilia Mihály az esemény fontosságát abban látta, hogy lehetőséget ad arra, hogy Szeged városa hagyományértékelése megváltozzon, hogy Bibó belekerüljön, vagyis természetesen legyen jelen ez a nagy társadalomtudós és gondolkodó életművével Szeged életébe és Magyarország életébe – tehát mintegy személyesen kelti életre Bibó Istvánt.

Meg lehet ezt közelíteni ennek politikai jelentőségében, amint azt a konferencia váratlan vendége, Pozsgay Imre tette, aki a megnyitót követően arról beszélt, hogy tanulni jött ide, örömmel és nagy érdeklődéssel, egy olyan nemzedék tagjaként, amely sokfelé forgandó eseményekben részt vett [sic!], amelynek legjobbjai már korábbi időkben fölismerték Bibó István jelentőségét, életművének hatását, az egész magyar közgondolkodást, a politikai gondolkodást.

Egy olyan nemzedék tagjaként beszélt Pozsgay Imre, amelynek voltak olyan tagjai is, akik ezt nem akarták elismerni, akik a végsőkig ellenálltak ennek a gondolatnak, akik mindent megtettek, hogy népünkre, nemzetünkre tett hatása a lehető legkisebb legyen – mondotta Pozsgay Imre.

Bibó István munkássága Pozsgay Imre szerint segítséget nyújthat a reformok közepette, csak hogy már nincs más dolga a magamfajtnak – mondotta Pozsgay Imre –, mint olyanfajta együttműködést keresni, amely elősegítheti ezeknek a gondolatoknak az érvényesülését.

Tehát ez a politikai jelentősége ennek a Bibó István Emlékbizottság szervezésében megrendezett szegedi konferenciának.

- Megismerheti-e az ország közvéleménye Bibó István munkásságát részletesebben? – hiszen sokan olyan keveset tudnak róla.

- Ez történik most, erre hívja fel ez a konferencia is a figyelmet, és voltaképpen Bibó István műveinek kiadása már megtörtént, és gondolom, hogy ma már nem lesz semmi akadálya annak, hogy Bibó István minden műve megjelenjen, beleértve azokat is, amelyben a forradalom

történetét, a forradalom milyenségét dolgozta fel Bibó István. Úgyhogy ezen a téren a „harmadik út” híres hírdetőjének is megnyílt az út Magyarországon az egyszerű emberek előtt, és úgy tűnik, hogy a közgondolkodást fogja segíteni és javítani mindazzal, amit tett és kiadott.

1989. május 16.

XII. 1989. május 16. (61)

1. HMB 12-14

1989. május 12-14-én a Szegeden megrendezett Bibó István konferencián a hozzászólók tendenciózusan eltértek az előadások témáitól és a hatalom részéről őket ért egyéni sérelmeket – bebörtönzés, bántalmazás stb. – adták elő. A helyi kisgazdapárt, SZDSZ és néppárt jelenlévő képviselői az alkalmat programjaik népszerűsítésére, agitációra használták fel. Ifj. Bibó István felszólalásában nehezményezte ezen, az apja szellemiségétől idegen megnyilvánulásokat.

2. TA 12-14

1989. május 19-én Szegeden megalakul a kisgazdapárt Csongrád megyei szervezete.

1989. május 17.

Szigorúan titkos!

XII. 1989. május 17. (62)

TA 12-14

Barna József szegedi lakos, MDF tag fel kívánja venni a kapcsolatot Rácz Sándor budapesti és Kozma Huba kiskunmajsai lakosokkal, mivel munkahelyén '56-os mintára munkástanácsot akar létrehozni.

1989. május 18.

Szigorúan titkos!

XII. 1989. május 18. (63)

1. K/3 12-13

Az FDSZ JATE-n működő csoportja Szegeden, a Dugonics téren 1989. június 2-án 14.00 órakor tartandó demonstrációján követelni fogja többek között a valóságos egyetemi autonómia bevezetést, Knopp András és Stark Antal eltávolítását a Művelődési Minisztériumból, mivel nevezettek testesítik meg a „pöffeszkedő dilettantizmust”.

Ezen kívül kérdőívet küldtek a tagoknak, melyen állásfoglalást kérnek arról, hogy 1989. szeptember 1-től követelt 40 százalékos béremelés elutasítása esetén sztrájkba lépjenek-e a felsőoktatási dolgozók.

1989. május 19.

Szigorúan titkos!

XII. 1989. május 19. (64)

1. TA 12-14

A Csongrád megyei „Ellenzéki Kerekasztal” 1989. május 16-án elhatározta, hogy a HNF felhívását – a választások közös előkészítésére – nem fogadja el, továbbá követelik a HNF feloszlását, helyiségeinek átadását az ellenzéki pártok részére.

1989. május 20-21.

(MTI) Szeged reformkör, BBC London, 1989. május 20. (Sally Acroyd) Panoráma

Szegedről jelenti budapesti tudósítónk, hogy az MSZMP több mint négyszáz reformere a párt új programjának szükségességéről folytatott vitát, hogy az MSZMP felkészüljön a többpárti választásokra. Sürgették a párt struktúrájának és politikájának radikális változását is. A küldöttek több mint száz újonnan alakított reformkörből érkeztek.

- Egy hónappal ezelőtt, amikor a reformpolitika hívei első országos találkozójukat tartották³, a fő kérdés még az volt, hogy vajon kiváljanak-e a párt centrumvonalából és önállóan induljanak-e a jövőre esedékes többpártrendszerű választásokon. Ezúttal viszont arról tanácskoztak, hogy miként vehetik át ők maguk a kommunista pártot. Ezért most új programot dolgoztak ki, melyet a vezetőség elé terjesztenek.

A mai szegedi találkozón több felszólaló is sürgette egy idő előtti pártkongresszus összehívását, amelyen elfogadnák az új politikai irányvonalat és szükség esetén új vezetőket is választanának.

Mint az egyik felszólaló hangoztatta, ílymódon egy békés átalakulást hajthatnának végre. Igaz ugyan, hogy őszre már összehívtak egy rendkívüli pártértekezletet, a reformpolitika hívei azonban azt szeretnék, ha kongresszus fogadná el követeléseiket. A szegedi találkozó küldöttei ma külön munkacsoportokban foglalkoztak a párt szervezeti felépítésével, valamint a történelmi és gazdasági kérdésekkel. A történelmi kérdéseket taglaló csoport vezetője a sajtóértekezleten úgy fogalmazott, hogy a múlt újjáértékelésében egészen a lenini időkig kellene visszamenni, vagyis addig az időszakig, amelyben Lenint a kommunista világ még mindig egyfajta szentnek kijáró tisztelettel övezte.

A szegedi tanácskozás egyik vezéralakjára, Pozsgay Imrére egyre inkább a Grósz Károlyi pártvezetéshez intézett kihívás fő egyéniségeként tekintenek.

Grósz ugyanis nyilvánvalóvá tette: nem helyesli azt, hogy a párt reformkörei összefognak azokkal a csoportokkal, amelyek nyomást gyakorolnak az MSZMP-re.

1989. május 22.

XII. 1989. május 22. (65)

HMB 12-14

A Hittudományi Főiskola tanári kara követeli a SZAOTE „Apáthy” Kollégiuma egy részének visszaadását a főiskola részére. Amennyiben követelésüket nem teljesítik, sajtókampányt indítanak, mely során nyilvánosságra hozzák, hogy 1948-ban a NEKOSZ ma is élő egykori vezetői és az általuk feltüzelt tömeg erőszakkal, a papnövendékek bántalmazásával foglalták el az épületet. Ezen kívül a SZAOTE részére a Máltai Lovagrend segélyszolgálatától érkező műszereket máshová irányítják. Az akciót precedensnek szánják a volt egyházi ingatlanok visszaszerzésével kapcsolatban.

5. K/3 12-14

„Az SZDSZ programja. A rendszerváltás programja.” c. röplap szövege:

Népszuverenitást!

Le a pártállammal!

Sérthetetlen emberi jogokat! Le a rendőrállammal!

Politikai pártokat az országgyűlésbe!

3 Reformműhely tanácskozás, Kecskemét, 1989. április 15.

*Le az álparlamentekkel! Szabad piacgazdaságot! Le a monopóliumokkal! Önkormányzati tulajdont! Le a bürokráciával!
Társadalmi szolidaritást! Segítséget a szegényeknek! Le a privilégiumokkal! A közösségek önállóságát! Le az oligarchiával!
Vissza Európába!*

8. K/3 12-14

Az MDF hódmezővásárhelyi szervezetének 1989. június havi programja:

május 30. 19.00 óra: taggyűlés az ifjúsági házban

június 2-4.: MDF sátor a könyvhét alkalmából a Kossuth téren

június 8. 19.00 óra: Nagy Imre emlékest Sík Ferenc rendezésében a Petőfi Művelődési Központban

június 9. 19.00 óra: Nagy Imre emlékest a szegedi Nemzeti Színházban

június 16.: részvétel Nagy Imre és társai temetésén Budapesten

június 22. 19.00 óra: taggyűlés az ifjúsági házban

(MTI) Az MSZMP reformkörök országos tanácskozásának dokumentumai (1. rész)

1989. május 22., hétfő

A reformköri mozgalom platformja (tervezet)

Szegeden 1989. május 20-án az MSZMP tagok több mint száz reformkörének 440 képviselője öt szekcióban eszmecsere-t folytatott egy közös platform tervezet kimunkálása céljából. Valamennyi szekció írásba foglalta javaslatait. Ezek alapján készült az alábbi dokumentum, amelyet ezúton nyilvánosságra hozunk, a reformkörökben és az MSZMP egész tagsága körében további vitára bocsátunk.

A tanácskozás résztvevői kinyilvánították szándékukat, hogy e platform tervezetet alapulvéve a következő hónapokban szorososan együttműködnek egy részletesebb reformprogram pártkongresszust megelőző kimunkálásában.

I.

Mai összetett világunk annak az ázsiai típusú despotikus posztisztálinista rendszernek a válsága, amely Magyarországon 1948 után épült ki, majd az 1956 utáni számos elmozdulás, finomítás, reformtörekvés és átmeneti siker ellenére ma már működésképtelen. A rendszer lebontása, demokratikus és szocialista irányultságú meghaladása szükséges és sürgető.

A reformkörök mind a múlt terhéttől való megszabadulás, mind a párt megreformálása, mind a válság leküzdése érdekében elvetik az ideológiai dogmákat, a pragmatizmus öncélúságát. Javasolják egy olyan ideológiai koncepció kimunkálását, amely tartalmazza az európai és a magyar progresszió, a szocialista mozgalmak mellett a polgári radikalizmus, liberalizmus és a népi mozgalom időtálló értékeit is.

Módszeresen felül kell vizsgálni az 1956. novembere óta született ideológiai határozatokat. Rehabilitálni kell mindazokat, akiket e határozatok szellemében hátrány ért.

Az MSZMP reformköreinek országos tancskozása a múlt kritikus felülvizsgálatakor szükségesnek tartja megerősíteni, hogy a magyar külpolitika ragaszkodjon az ENSZ alapokmányához, az Európai Biztonsági és Együttműködési Értekezlet helsinki záróokmányához.

Nincs egyetlen olyan nemzetközi politikai törekvésünk sem, amely ellenkezne ezeknek az okmányoknak a betűjével és szellemével. Fontosnak tartjuk, hogy hazánk megkülönböztetett jó viszonyra törekedjen szomszédaival, külön is azokkal, amelyekkel közös politikai, katonai szövetség tagja.

Bízunk abban, hogy törekvéseinknek senki sem tulajdonít szándékunktól idegen tartalmat. A szembenálló katonai tömbök egyidejű felszámolásával párhuzamosan – vagy megfelelő nagyhatalmú garanciák megléte esetén - támogatjuk hazánk semlegességét.

II.

Az emberek aggódva látják az ország helyzetének romlását. A válság hatásai sújtják a társadalom minden területét, nyomasztó terheket raknak a lakosság egyes rétegeire, különösen a pályakezdő, családalapító fiatalok, a nyugdíjasok, a többgyermekesek és más hátrányos helyzetűek vállára. Súlyosbítja a helyzetet az eluralkodó politikai és erkölcsi válság, a kiáttalanság érzete. A lakosság romló egészségi állapota, az életkor csökkenése, a halálózási mutatók növekedése, a természeti környezet felelőtlen pusztítása, az elavult oktatáspolitikai és az elhanyagolt településpolitika kérdéssé teszi a nemzet jövőjét.

A kialakult helyzetért az MSZMP-t – ezen belül döntően a nemzeti sorskérdések, a régóta mutatkozó figyelmeztető jelek iránt érzéketlen politikai vezetőket – súlyos felelősség terheli. A pártállam, a kialakult gazdasági, politikai, társadalmi berendezkedés a vezetők személyétől függetlenül is magában hordta a struktúra működésképtelenné válásának, az 1948 utáni modell válságba jutásának szükségszerűségét.

A politikai reform és benne az MSZMP átalakítása nem járhat sikerrel, ha elszakad a társadalom tagjainak mindennapi életét egyre nehezebbé, kilátástalanabbá tevő folyamatoktól. Kudarca ítélt minden olyan törekvés, amely a makrostruktúra egészét az egyes alrendszerek egyidejű, átfogó reformja nélkül kívánná korszerűsíteni. A válságból kivezető utat a modell egészére kiterjedő, rendszerszemléletű reformprogram kidolgozása és következetes megvalósítása garantálhatja, amely átfogja a társadalom minden szféráját, a gazdaságot, a politikát, a kultúrát, az infrastruktúrát, az élet- és gondolkodásmódot, a makro- és mikrostruktúrát egyaránt. A struktúraváltással növekednek a társadalmon belüli feszültségek, nagyobb lesz a leszakadó rétegek gondja. Ezek kezelésére konkrét elképzelések kellenek.

A párt „vonuljon ki, az államból, az államigazgatást szakemberek végezzék. Történelem meg a népképviselő és az államigazgatás elkülönítése. Átfogó közigazgatási reform szükséges.

Az állam vonuljon vissza saját illetékességi körébe. Szűnjön meg a társadalmi szféra egészét átfogó állami ellenőrzés és beavatkozás.

A kultúra és az infrastruktúra költségeinek biztosításánál meg kell szüntetni a rendkívül sok kárt okozó maradékelv érvényesítését.

Véget kell vetni a hamis ideológiai elvek alapján évtizedeken keresztül folytatott értelmiségellenes politikának. Biztosítani kell a tudomány, a kultúra és a művészet autonómiáját, a szellemi szabadságot.

Jelenlegi válságunknak fontos része az értékválság, az értékhiány. A párt kötelezze el magát a következő emberi, társadalmi alapértékek mellett: az egyén szabadsága, a demokrácia, a nyilvánosság, a szociális biztonság, a család, az egészség, a teljesítmény, a tudás, az egészséges környezet.

Az MSZMP eddigi gyakorlatában többnyire figyelmen kívül hagyta az ökológia szempontjait. Politikájának képezze fontos részét az emberi lét biztosítására, a természet egyensúlyának fenntartására, a környezet védelmére való törekvés.

El kell távolítani az egyéni és közösségi autonómiát, a civil társadalom újraszerveződését és az öngazgatás kibontakozását gátló jogi és más akadályokat. Különösen támogatni kell az önkormányzati formák létrejöttét, megerősödését.

Az MSZMP-nek az egyetemes emberi érdekek és a nemzeti szempontok jegyében kell újragondolnia az internacionalizmus, a nemzetközi szolidaritás korábbi elveit és gyakorlatát. Nemzeti alapra kell helyezkednie, döntéseinek mozgatórugójává a nemzet érdeke váljon.

Az MSZMP-nek felelősséget kell vállalnia a határainkon túl élő magyarság és a hazánkban élő kisebbségek sorsának alakulásáért.

Az MSZMP reformkörei hitet tesznek az európai „közös ház”, megteremtésének gondolata mellett, szorgalmazzák a Duna-medencében élő népek egymásra találását.

III.

A gazdasági reform elvi alapjait a következőkben látjuk:

1. Reformálni csak működőképes rendszert lehet. A jelenlegi nem az. Rendszerváltásra van szükség.

2. Föl kel lépni a teljes ellehetetlenüléssel és az annak keretei közötti hatalomátvételt célzó – nyílt vagy rejtett – törekvésekkel szemben.

3. A politikai demokrácia és szabadság alapja a gazdasági demokrácia, amely az „államigazgatási tulajdon”, alapzatán nem hozható létre. Valódi tulajdonosok kellene.

4. Gazdaságunkat nem lehet felülről, az állami bürokrácia által kidolgozott reformcsoomagok révén dinamizálni. Az egyén és az általa átlátható közösségek közvetlen érdekeire kell támaszkodni.

A magyar gazdaság elhúzódó és egyre mélyülő válságának alaptényezője a jelenlegi merev és mozdulatlan szerkezet mellett a kibékíthetetlen ellentmondás a növekedés és az egyensúly között. A reform megtorpanása óta eltelt másfél évtized tapasztalatai bizonyítják, hogy a gazdaság növekedése vagy mesterséges dinamizálása csak az egyensúly gyors romlása, az egyensúly helyreállítása pedig legfeljebb stagnálás, sőt visszaesés mellett volt lehetséges. Ennek, a világgazdasági térvesztésünket fokozó belső leépüléssel párosuló szerencsétlen váltogazdálkodásnak, a legfőbb oka, a magyar gazdaság szerkezeti alkalmazkodóképességének, ami mögött a piacellenes szervezeti, irányítási és tulajdonosi struktúrák húzódnak meg.

Az elmúlt másfél évtizedben az elavult szerkezet korszerűsítése helyett a gazdaságpolitika már két ízben is elodázta a reformokat azzal, hogy helyettük a külső forrásbevonásra alapozott látszatnövekedést erőltette, aminek következtében viszont az ország olymértékben eladósodott, hogy ma már az eladósodás növekedésének fékezéséhez is a belföldön megtermelt jövedelem növekvő hányadát kell külföldön kihelyezni. Végleg elmúlt tehát annak lehetősége, hogy a szükséges szerkezetváltást zömmel belföldi források felhasználásával hajtsuk végre.

A legutóbbi öt év hibás gazdaságpolitikájának ezért – a társadalom újabb áldozatainak értelmetlenné silányulása mellett – az a legfőbb kára, hogy szembeállította egymással az egyensúly és a szerkezetváltás követelményeit, ezzel kikezdte gazdaságunk fejlődésének távlatait is. Ma már sokkal nagyobb ára van a modernizációnak, mint lett volna öt évvel ezelőtt.

A társadalom egyre kevésbé képes és hajlandó viselni az egyedüli esélyt jelentő szerkezetkorszerűsítés rövid távon koncentráltan jelentkező költségeit.

Meg kell próbálni a lehetetlent: a külső egyensúly helyreállítását célzó szigorú pénzügyi politika és a szerkezetváltást ösztönző vállalkozói mozgástérbővítés követelményeinek összebékítését.

A feladat nem megoldhatatlan.

Tévedés ugyanis, hogy az egyensúlyórzó pénzügyi szigor általában és elvileg ellentétes a szerkezetkorszerűsítést kikényszerítő intézményi reformokkal. A mai gazdaságpolitika alapvető hibája nem az, hogy pénzügyi megszorításokkal él, hanem az, hogy kizárólag a bankrendszer pénzügyi politikája restriktív, s ez nem kiegészíti, hanem helyettesíti a vállalkozók mozgástérét bővítő, a gazdaság rugalmasságát fokozó egyéb reformlépéseket.

A közhiedelemmel szöges ellentétben ugyanis a költségvetési politika egyáltalán nem visszafogott, hiszen az elvonásokat, adóbevételeket messze meghaladja a szélesebb értelemben vett kormányzati szektor költsége. Ráadásul a költségvetési csatornákon szinte korlátlanul kiáramló pénz éppen azokat a területeket tartja mesterségesen életben, amelyek a világpiaci szempontból hatékony szerkezetnek nem képezhetik részét. A szocialista export és a veszteséges termelés támogatása, továbbá a soha meg nem térülő nagyberuházások - mint amilyen lett volna a nagyvárasi vízlépcső - felemésztik a gazdaság összes belső megtakarítását, így nem marad erőforrás a hatékonyan gazdálkodó vállalatok kezdeményezésére megvalósítandó szerkezetkorszerűsítés számára.

A népgazdasági jövedelem újraelosztásának mai iránya és mechanizmusa kifejezetten szerkezetkonzerváló hatású. A feladat nem a szigorú pénzügyi politika feladása, hanem a veszteségtérítő célzatú költségvetési újraelosztás felváltása a bankok és a vállalkozók tőkepiacán megvalósuló közvetlen erőforrás-átcsoportosítással.

Ahhoz, hogy a gazdaságpolitika képes legyen összehangolni a szerkezetváltás és az egyensúlyórzés követelményeit, az alábbi területeken van egyszerre és együttesen szükség az intézményi reformok kritikus tömegére:

1. a külgazdasági politika irányainak és mechanizmusainak – mindenekelőtt a KGST-együttműködés tartalmának és formáinak – gyökeres átalakítása;

2. a hosszú távu vagyonerő növelésében érdekelt tulajdonosokat, plurális, kiegyenlített és piacerősítő hatású tulajdonszerkezetet teremtő tulajdonreform;

3. a bevételek és kiadások rugalmas együttmozgását biztosító, a humán infrastruktúra kiegyensúlyozott fejlődését garantáló, a hiányt, illetve adósságot piaci módon finanszírozó, nyilvánosan jól ellenőrizhető államháztartás létrehozása;

4. versenyző üzleti bankrendszer, modern biztosítók, befektetési társaságok és nyugdíjpénztárak, továbbá sokszínű ügynöki hálózat alkotta pénz és tőkepiac teremtése;

5. elsősorban a felzárkózást ösztönző, ugyanakkor a végleges leszakadást gátló, a társadalmi esélyegyenlőséget fokozó szociális védőháló kialakítása; gyökeres korszerűsítésre szorul a gazdasági állam is, amit az ellensúlyok egyensúlyára kell helyezni.

Elválasztandó - a gazdasági kormányzat, - a jegybank, - a piacvédő és erősítő intézmények és - az állam vagyont kezelő intézmények;

7. meg kell szüntetni azt a mezőgazdasági politikát, amely még a komparatív előnyöket jól kihasználó, világpiaci mércével mérve is hatékony gazdálkodókat fejlődésképtelenné tesz.

A gazdasági reform kulcskérdése a tulajdonreform, mivel végső soron minden gazdasági és politikai hatalom forrása a tulajdon. A tulajdon sorsát hosszú távon meghatározó átalakulási és földtörvény jelenlegi tervezetei elfogadhatatlanok.

1. Az átalakulási törvény nem technikai jogszabály, hanem burkoltan megvalósítja a tulajdonreformot.

2. Az átalakulási törvényben foglalt tulajdonreform lényege, hogy ingyenesen szétosztja a társadalmi vagyont olyan személyek között, akiknek jelentős része nemhogy tulajdonosként, de még menedzserként sem bizonyította, hogy hatékonyan tud sáfárkodni ezzel a vagyonnal.

3. Az átalakulási törvény nyomán kialakuló tulajdonszerkezet végleg rögzítené a mai monopóliumokat, a piacellenes összefonódásokat és megakadályozná a valódi tőkepiac létrejöttét.

4. Az átalakulási törvényben a plurális tulajdonszerkezet szerves kifejlődésének előfeltételeit kell szabályozni. Ennek részeként rendelkezni kell:

- az állami vállalatok és szövetkezetek társasággá való átalakulásáról,
- az állami vagyonkezelés rendszeréről,
- biztosítékokról a monopolisztikus tulajdonkoncentráció ellen,
- az önkormányzati és a társadalombiztosítási tulajdonról,
- a tőkepiac felvevőképességével párhuzamosan előrehaladó vagyonértékesítésről,
- a vagyonértékelésről.

Az állami tulajdon reformja meg kell hogy akadályozza a rendelkezési és hasznélvezeti privilégiumok átmentését (például a részvénytársasággá átalakított állami vállalatok részvényeinek az állampolgárok között valamilyen módszer szerinti, egyenlő arányban való szétosztásával). Nem fogadható el az a javaslat, amely az állami vagyont a kezelő tulajdonába adja.

A földtörvénynek településeink tartós létalapját kell biztosítania.

IV.

Az MSZMP maga is súlyos válságban van. A politikai intézményrendszer átalakítása megindult, ezzel azonban nem tart lépést az MSZMP belső átalakítása. Pártunknak jelenleg nincs megfelelő nemzeti-politikai programja, hiteles vezetése és mozgósítható tagsága. Olyan pártot akarunk, amely politikai elveiben, szervezeti formáiban és működési rendjében kezdeményezően igazodik politikailag is tagolt társadalmunk plurális intézményrendszeréhez, a többpártrendszerű demokráciához. Mindezek megteremtéséhez a párttagság teljes köre által demokratikusan választott küldöttek kongresszusára van szükség, melyet ez év őszére javasolunk összehívni. A kongresszus feladata nemzeti válságkezelő program kialakítása, egy mozgalmi jellegű párt alapstruktúrájának körvonalazása, az ehhez szükséges új szervezeti szabályzat kidolgozása, valamint a reformprogram következetes megvalósítására alkalmas, hiteles vezetők választása.

Az MSZMP káderpártból, osztálypártból váljon marxista elkötelezettségű, baloldali közösségi párttá, amely merít a huszadik századi szocialista mozgalmak és a polgári progresszió értékeiből. Szakítson a demokratikus centralizmussal, működését jellemezze a teljes pártdemokrácia (nyilvánosság, platformszabadság, pártszavazás, évenkénti munkakongresszus stb.).

A tagság mozgalmi önszerveződése révén alakuljon ki a párt belső horizontális és vertikális kapcsolatrendszere, felépítése.

Szorgalmazzuk és segítjük az új típusú – a tanácsi és a parlamenti választási rendszerhez igazodó – lakóterületi pártszervezetek létrejöttét.

Szükségesnek tartjuk a párt névváltoztatását. Ebben tükröződjön megújuló párt demokratikus szocialista jellege.

A következő értékeket kell a megújult pártnak tetteiben is vállalnia: a szolidaritás, a tisztességes munka és az abból való megélhetés lehetősége, a szociális érzékenység, az esélyegyenlőség, a társadalmi önszerveződés és demokrácia. A politikai demokráciát olyan értékek tekintjük, amely a korábbi diktatórikus hatalomgyakorlással szemben érvényesülni engedi a tudást és a szakértelmet.

Csak a párton belüli teljes nyilvánosság teszi lehetővé a párt átalakulásának megkezdését és a tagságnak a döntési folyamatokban való érdemi részvételét. A párton belüli áramlatok nyilvánosságát biztosítsa a Platform című újság folyamatos megjelentése.

A megújult párt alapvető feladatának tartjuk a demokratikus jogállamiságba történő békés átmenet elősegítését, annak határozott kijelentését és biztosítását, hogy sem a hatalom megszerzéséhez, sem a hatalom megtartásához nem alkalmaz erőszakot. Ennek érdekében nyitott minden felelős társadalmi, politikai szervezettel történő együttműködésre, nemcsak a központi, hanem a helyi szervezetek szintjén is.

V.

A jelenlegi válsághelyzetből hazánkat csak egy társadalmi kiegyezés mozdíthatja ki. Mindenkinek érdeke, hogy ez a kiegyezés egy demokratikus jogállamba vezető átmenetet szolgáljon és ez az átmenet békés legyen. Minden politikai erőnek felelősséget kell vállalnia a példa nélkül álló történelmi vállalkozás sikerre vitelében. Természetesnek tartjuk, hogy a fő felelősséget az MSZMP-nek kell vállalnia, amelynek 40 évnyi kormányzása a társadalmat a jelenlegi válságba juttatta. A felelősségből adódó feladatokat csak egy gyökeresen megújult párt képes ellátni.

A szükséges fordulatot két lépcsőben képzeljük el: a hatalom megosztásában, majd a megosztott hatalom társadalmiasításában.

A/

1. Minimális konszenzust kell teremteni a gazdasági összeomlás, az anarchia, az erőszakos visszarendezés, a jelenlegi patthelyzet állandósulásának elkerülése érdekében. E veszélyek megszüntetésének legfőbb eszköze a hatalom megosztása.

2. A hatalom képviselőinek – szakítva eddigi halogató taktikájukkal – azonnal érdemi tárgyalásokat kell kezdeniük az Ellenzéki Kerekasztal képviselőivel. Felszólítjuk az MSZMP Központi Bizottságát, hogy legközelebbi ülésén hozzon ilyen értelmű határozatot. A tárgyalásokkal hiteles, a társadalom bizalmát élvező politikusokat bízjon meg. Ha a Központi Bizottság ennek a felszólításnak nem tesz eleget akkor szükségesnek tartjuk, hogy a hatalom nevében a kormány vagy a parlament tárgyaljon.

3. E tárgyalások során megegyezésre kell jutni a demokratikus átmenet feltételeit megteremtő sarkalatos törvényekről: a pártokról, a sajtóról, a választójogról, a büntetőtörvénykönyv módosításáról, a köztársasági elnöki intézményről, az alkotmánybírásról, a népszavazásról, és a biztonság kérdéseiről szóló törvényekről. Meg kell egyezni a köztársasági elnöki posztra jelölendő személyekről köréről a választások időpontjáról és rendjéről, továbbá az MSZMP vagyonának megosztásáról, a szerveződő pártok működési feltételeinek megteremtéséről.

4. A tárgyaló felek kölcsönösen vállaljanak kötelezettséget arra, hogy lemondanak az erőszak alkalmazásáról, az azzal való fenyegetésről, és szervezetileg is fellépnek minden olyan irányzat ellen, amely az erőszak alkalmazását nem utasítja el. Vállaljanak kötelezettséget

arra is, hogy a tárgyalások során kiegyezésre, nem pedig egymás politikai lejáratására törek-szenek. Külön kérjük a demokratikus ellenzékét, hogy az utóbbi időben örvendetes módon reformirányba elmozdult kormány iránt a tevékenységéhez szükséges lojalitást biztosítsa.

5. Javasoljuk, hogy a reformkörök minden szinten vegyék föl a kapcsolatot az Ellenzéki Kerekasztal helyi képviselőivel. A koalíciót is alulról! Üdvözöljük a Tolna megyei pártbi-zottság azon lépését, hogy tárgyalásokat kezdett a helyi demokratikus ellenzék képviselői-vel. Felhívjuk az MSZMP regioális helyi szervezeteit a példa követésére.

6. Támogatjuk azt a javaslatot, hogy gazdasági és szociálpolitikai kérdésekről a különböző szakszervezetek és érdekvédelmi szervezetek bevonásával többoldalú tárgya-lások kezdődjenek.

B/

Miközben az említett tárgyalások haladéktalan megindítását szükségesnek tartjuk, le kell szögeznünk: a mai magyar társadalom politikai erővonalait nem kizárólag a hatalomhoz való viszony határozza meg. Úgy gondoljuk, a társadalom széles rétegei egyaránt érdekel-tek a jelenlegi társadalmi-gazdasági modell radikális megváltoztatásában. Az új modell alapvető értékeiben is jó eséllyel alakítható ki közmegegyezés. Ilyen értékeknek tartjuk a tulajdonformák sokszínűségének talaján létrejövő hatékony piacgazdaságot, az egyéni és a kollektív szabadságjogokat, a többpártrendszer keretei között biztosított népszuverenitást, az öngazgató és autonóm civil társadalmat, a leszakadó társadalmi rétegek iránti szolidaritást.

Ezen értékek mentén hosszú távon széles társadalmi koalíció alakulhat ki, amelynek első lépéseként kezdeményezzük a fordulatban érdekelt valamennyi politikai erő műhelybeszél-getéseit, függetlenül attól, hogy ezek mely politikai szervezethez tartoznak. E beszélgeté-sek is járuljanak hozzá ahhoz a széles nemzeti közmegegyezéshez, amelyben az ország új alkotmányának alakulnia kell.

Szeged, 1989. május 20.

Az országos tanácskozás szerkesztő bizottsága

Nyilatkozat

Nagy Imre, a Magyar Szocialista Munkáspárt alapító tagja, az ország 1956-os törvényes miniszterelnöke politikai koncepcióis per áldozata lett. Az MSZMP reformköreinek orszá-gos tanácskozása a felelősök helyett megköveti a hozzátartozókat, egyúttal javasolja, hogy az MSZMP Központi Bizottsága még a június 16-ai gyászszerartás előtt ebben a szellem-ben foglaljon állást.

A reformkörök képviselői részt kívánnak venni Nagy Imre és társai temetésén, és kéri a szertartás szervezőit, hogy helyezhessék el a síron koszorúikat.

Szeged, 1989. május 20.

MSZMP reformkörök országos tanácskozása

1989. május 23.

Szigorúan titkos!

XII. 1989. május 23. (67)

TA 12-14 A Magyar Néppárt 1989. június 10-11-én Budapesten tudományos ülést, illetve kongresszust rendez, melyen ismertetik a választási programjukat. A rendezvényre meg-hívták a nyugati testvérpártok képviselőit is.

12-14

Makón 1989. május 21-én 10 fővel megalakult a kisgazdapárt helyi alapszervezete.

(MTI) Szegedi ellenzékiek levele. SZER München, 1989. május 23. Magyar híradó
A Szegeden létrejött ellenzéki kerekasztal résztvevői levelet intéztek a szegedi Városi Tanácshoz. A címzett: dr. Müller Józsefné tanácselnök-helyettes. A levél így hangzik:

„Tisztelt Asszonyom

Azzal a kéréssel fordulok a Városi Tanácshoz, hogy az 1956-os nemzeti felkelés, és az azt követő megtorlás áldozatainak emlékére Szeged város közterületén kegyeleti emlékhely létrehozásához járuljon hozzá.

Elképzelésünk szerint egy kopjafát állítunk, és azt kerítéssel vennénk körül, az Aradi Vértanúk Terén vagy a Múzeum előtt. A költségeket a szegedi ellenzéki kerekasztal szervezetei viselik.

Szeretnénk, ha az emlékhely létrehozására június elején sor kerülhetne – így június 16-ikán azok is leróhatnák kegyeletüket, akik nem tudnak, vagy nem kívánnak részt venni a budapesti temetésen.

Kérjük mielőbbi válaszát az alábbi címre: Szegedi ellenzéki kerekasztal, 6701 Szeged, Postafiók 741.

1989. május 11. csütörtök.

Tisztelettel: Póda Jenő a szegedi ellenzéki kerekasztal nevében.”

A levél a napokban került nyilvánosságra, a válasz azonban még nem ismeretes. A helyi ellenzéki kerekasztal tagjai bíznak abban, hogy az emlékoszlop Nagy Imre és társai temetésének napján már állni fog.

1989. május 25.

XII. 1989. május 25. (68)

1. TA 12-14

Az SZDSZ 1989. május 30-án 16.00 vagy 17.00 órai kezdettel Kecskeméten, a szakszervezetek megyei tanácsának székházában tagtoborzó nagygyűlést rendez.

Meghívottak: Magyar Bálint és Mécs Imre.

3. K/3 12-14

Harmadik Part 1112 Budapest, Olt u. 21., t: [...] Feladó arról értesíti Csapó Balázs szegedi „F” dossziés személyt, hogy 1989 őszén megjelenik a „Harmadik Part” című teljességűgyi értesítő.

4. K/3 12-14

Ismeretlen feladótól a JATE „Galiba Kör” meghívást kapott az Országos Klubtanács táborába, melyet „Sorsközösség – kiütkeresés Európa közepén” címmel 1989. augusztus 13-20-a között Martonvásáron rendeznek meg.

augusztus 14.: Vízagyúk a Vencel téren (Csehszlovákia)

augusztus 15.: Milyen alakú a kerekasztal? (Lengyelország)

augusztus 16.: Az utolsó császár birodalma (Románia)

augusztus 17.: Széthullás előtt? (Jugoszlávia)

augusztus 18.: Szovjet-unió?

augusztus 19.: Szent István napi gondolatok.

5. K/3 12-14

Török Pál (6723 Szeged-Tarján, [...]) arról értesíti Patyi Gézát (1124 Budapest, [...]), hogy 1989. szeptember 8–10-e között Ausztriában Podersdorfban ludovikás bajtársi találkozót tartanak, melynek során szeptember 9-én 10.00 órai kezdettel megtartják a volt ludovikások 1989. évi közgyűlésüket is. Jelentkezni lehet. Miklós V. Szentpétery, [...] 8000 München 50. A feladó a levélben mellékelten megküldte a „Ludovikás Híradó” 1989. évi 1. számát.

8. K/3 12-14

Az MDF makói szervezete „Tájékoztatási esélyegyenlőség” címmel írást juttatott el a Csongrád megyében megalakult új politikai tömörülésekhez és a sajtóhoz, melyben éles hangon támadják az MSZMP-t, amiért a Csongrád Megyei Hírlap felett – törvénytelenül – „haszonélvezeti jog”-ot gyakorol, s követelik, hogy a lap kerüljön vissza Csongrád megye közvéleményének a kezébe.

1989. május 26.

XII. 1989. május 26. (69)

12. K/3 12-13

Az SZDSZ földeáki szervezete „Igények és lehetőségek a magyar mezőgazdaság megreformálására” címmel 1989. június 24-én 09.00 órakor az óföldrégi művelődési házban konferenciát rendez. A vitát vezeti: Juhász Pál agrárszociológus.

3. K/3 12-13

Az MDF szentesi szervezete 1989. május 31-én 18.00 órai kezdettel Szentesen az Ifjúsági és Művelődési Központban nagygyűlést rendez. Előadó: Bíró Zoltán.

1989. május 28.

(MTI) Interjú ifj. Bibó Istvánnal – SZER München, 1989. május 28.

(Balajti Anna) Zene, szó

Két héttel ezelőtt ért véget Szegeden a Bibó István emlékkonferencia, amely a nagy magyar gondolkodó halálának 10. évfordulójára emlékezett. A rendezvényt nagyjában, egészében Szeged fiataljai szervezték.

A konferenciáról, amelyen megjelent Bibó István fia is, külső munkatársunk, Balajti Anna tudósított. A konferencia egyik szünetében megkereste ifjabb Bibó Istvánt és interjút kért tőle. Ennek eredményét halljátok most. Témája egy érdekes kezdeményezés, a szegedi Református Iskolabizottság. Balajti Anna mielőtt az Iskolabizottságra tért volna, megkérdezte ifjabb Bibó Istvántól: mit jelent számára az, hogy 10 évvel édesapja halála után végre a megérdemelt tisztelet övezi Bibó István nevét, és a szegedi fiatalok nyíltan vallják magukat Bibó-követőknek. Egyáltalán, mit jelent számára ez az emlékkonferencia?

– Hát számomra ez nagy örömet jelent. (...) tudtam, tudni lehetett, hogy előbb-utóbb ez az életmű megteremti a maga nyilvánosságát és a maga értőinek körét. Az, hogy ez, nem is tudom mit mondjak, hogy viszonylag hamar következett be, ahhoz képest, amit várni lehetett három vagy négy évvel ezelőtt, hát az is nagy öröm számomra. Örülök annak is, hogy ezt most fiatalok szervezik és csinálják, persze úgyis sejthető volt, és tudható is volt, hogy mindig is a fiatalok érdeklődése indítja az ilyen dolgokat. Már a hetvenes években is onnan

volt érezhető – mondjuk így, hogy – fű alatti érdeklődés. Én sokakról tudok, akiket csak a tisztelet és a tapintat tartott vissza attól, hogy őt életében megkeressék. Biztos jó lett volna neki is, ha akkor (...) és hát persze az is áll, hogy jobb lenne, ha megérhette volna ezt az ünneplést, lehet, hogy akkor ez szerényebb keretek között volna, de többet jelentene, ha ő a mai dolgokhoz is hozzá tudna szólni.

A kormány egy új épület építésével kívánja elhelyezni a Móricz Zsigmond Gimnáziumot, amit hát az egyháznak, illetve az iskolamozgalomnak el kell fogadni. Mi természetesen szeretnénk, ha ez minél hamarébb megtörténhetne, de ez nem mehet valamilyen hektikus vagy kapkodós módon. Hát most próbáljuk azt megvizsgálni, hogy az épület egy részében, amiben nem ez a gimnázium, hanem egy kollégium működik, vajon nem volna lehetséges a kollégium áthelyezésével, ami viszont könnyebb feladat az állami szerveknek, s legalábbis úgy gondoljuk, egy szűkebb létszámú gimnáziumot megindítani akkor, hogyha ez valóban építészeti és technikailag úgy szeparálható, hogy a társbérletnek a hátrányai azért kiküszöbölhetőek. Ez most zajlik, ennek a technikai feltételeinek a tárgyalása és vizsgálata.

1989. május 31.

XII. 1989. május 31. (71)

TA 12-13

Kiegészítő információ az 1989. május 18-i 1. számú jelentéshez:

1989. június 2-án 14.00 órai kezdettel Szegeden, a Dugonics téren a Felsőoktatási Dolgozók Szakszervezete által kezdeményezett demonstráción dr. Csörgő Sándor a JATE TTK oktatója terjeszti elő a követeléseket. Felszólal a TUDOSZ egyik képviselője is. A résztvevők transzparenszeket is készítenek. Az egyik szövege: „Ki Knopp Andrással a minisztériumból?”. Csikós Mária, a JATE titkárság vezetője – MDF aktivista – a főszervező, aki mozgósította a tömegkommunikációs eszközök újságíróit.

Az FDSZ országos vezetősége nem ért egyet a demonstrációval.

(MTI) Készülődés június 16-ra. SZER München, 1989. június 1. Magyar híradó

Szegeden Csapó Balázst hívta fel Lángh Júlia.

- 1989. június 9-ikén (...) Aradi vértanúk terén kopjafa-felállítás fog megtörténni.
- És mi lesz a június 16-iki program?
- Szervezünk innen busszal felvonulást, illetve az emberek felutaztatását. Valószínűleg személygépkocsis konvoj is fog indulni. Ezen túlmenően pedig természetesen a kopjafánál lesz egy megemlékezés. Este 19 órakor pedig a Szegedi Nemzeti Színházban a Magyar Demokrata Fórum szegedi és hódmezővásárhelyi szervezeteinek egy Nagy Imre-estje lesz.
- Mi a Szegedi Déli Napló javaslata?
- Június 16-ikát nyilvánítsák nemzeti gyásznappá. Tulajdonképpen azt szeretnénk kérni, hogy a fekete zászlót akár közös lakóépületekre, egyaránt mindenki tegye ki. A másik dolog pedig, hogy 16-ikán a Déli Napló szerkesztősége előtt – Szeged, Arany János utca 9. – egy autós konvojt szervezünk, nemzetiszínű szalagot és gyászszalagot fogunk az indulás előtt kiosztani, valamint öntapadós matricát, amin 1956–1989 Szeged lesz. Én azt gondolom, hogy demonstratív jellege lesz a Szegedről a fél országon át, illetve hát délről fel a fővárosba felvonulunk. Különféle városokból az út mellett még, illetve a falvakból csatlakozhatnak hozzánk.

1989. június 1.

XII. 1989. június 1. (72)

1. TK 12-14

A szegedi Ellenzéki Kerekasztal elképzelése szerint 1989. augusztus 20-án az ópusztaszeri ünnepségen 09.00 órai kezdettel a szeged-csanádi vagy a váci megyéspüspök celebrálna szabadtéri misét. Döntés az 1989. június 23-án tartandó megbeszélésen születne, melyet a Csongrád megyei Tanács épületében a tanácsi illetékesekkel közösen folytatnak le.

2. TA 12-14

1989. június 6-án Szegeden 18.00 órai kezdettel a Bartók Béla Művelődési Házban megalkul az MDF belvárosi csoportja.

3. TA 12-14

1989. június 1-én az Inconnu Csoport Budaliget, József A. u. 80. sz. alatt sajtótájékoztatót tart a Nagy Imre és társai emlékére állítandó kopjafákkal összefüggésben. Szegedről a Déli Napló c. független lap képviselőit hívták meg.

4. TA 12-14

Szegeden 1989. június 5-én 16.00 órától Eörsi István író – az SZDSZ vezetőségének tagja – a Móra Könyvesboltban dedikálja műveit, majd 18.00 órától a November 7. Művelődési Otthonban előadást tart.

1989. június 4.

(MTI) Eseménynaptár. SZER München, 1989. június 3. Világhíradó

Az ifjúságért, jövőjükért címmel Rózsa Edit szegedi képviselő szervezésében nyilvános vitafórum lesz vasárnap délután fél négykor a Deák Ferenc gimnázium aulájában, Szeged, József Attila sugárút. A vita résztvevői: Csehák Judit, Derzsi András, Glatz Ferenc, Halmos Csaba, Králikné Cser Erzsébet.

1989. június 5.

XII. 1989. június 05. (73)

1. ASZA 12-13

1989. június 16-án Nagy Imre és társai temetésével kapcsolatban az eddig rendelkezésre álló információink. Az utazás szervezői:

Szegeden Szabó Béla MDF vezetőségi tag, a Bartók Béla Művelődési Ház igazgatója. A Délmagyarország és a Csongrád Megyei Hírlap c. napilapokban is közzétett információ szerint minden pénteken 16.00-18.00 óra között lehet jelentkezni a Bartók Béla Művelődési Házban.

Hódmezővásárhelyen Ágoston Lajos ATI oktató, dr. Koszó Péter és dr. Grezsa István MDF vezetőségi tagok. Június 12-ig lehet náluk jelentkezni. Eddig 62 fő kíván utazni az ATI és a helyi Marx TSZ autóbusszával.

Makón a FIDESZ helyi csoportja különbuszokat indít. A létszámról és a buszok számáról pontos információink még nincsenek.

Szentesen és Csongrádon szervezetszerű utazásról információnk nincs.

2. ASZA 12-12

HMB 12-12

TA 12-12

Nagy Imre és társai temetésével összefüggésben Csongrád megyében a korábban már le-adott jelentésekben foglaltakon kívül a következő helyi megemlékezésekről szereztünk ed-dig információt:

Hódmezővásárhelyen június 9-én 21.00 órakor a Kossuth téren az MDF kezdeményezé-sére gyertyagyújtást rendeznek.

Szegeden az Inconnu Csoport által elkészített kopjafát az előző elképzelésektől eltérően nem az Aradi vértanúk terén, hanem a Honvéd téren állítják fel.

3. TA 12-14

1989. július 16-21-e között a Búbánatvölgyben ifjúsági vezetőségképző tábort szervez a ró-mai katolikus egyház fiatalok részére. A tervek szerint a szeged-csanádi megyéspüspök, Gyulay Endre mond nyitóbeszédet.

Megjegyzés: a vezetőképző ügyében a Soros Alapítványt is megpályázták.

4. TA 12-14

1989. május 27-én a Független Kisgazda-, Földmunkás- és Polgári Párt megalakította Csongrád megyei szervezetét. Elnöke dr. Szeghő István, titkára Veress Csaba lett.

5. TA 12-14

1989. június 11-én Kisteleken, június 24-én Csongrádon tájékoztató, tagtoborzó gyűlést rendez az FKGP. Előadó: Dragon Pál.

6. TA 12-14

Az FKGP országos nagyválasztmány gyűlésén dr. Szeghő István, a Csongrád megyei szer-vezet elnöke hozzászólásában javasolni kívánja, hogy változtassák meg a párt nevét Füg-getlen Kisgazda Vállalkozási és Polgári pártra. Véleménye szerint ezzel a változtatással a vállalkozási rétegből jelentős tömegeket tudnak majd a jövőben maguk mellé állítani.

7. TA 12-14

Makón 1989. június 4-én a Magyar Néppárt makói alapszervezetének alakuló ülését ren-dezte meg.

8. K/3 12-14

A Katolikus Népfőiskolai Szövetség Szeged, Tavasz u. 29. szám alól értesíti az újszegedi rk. plébániát és Szekeres Sándor irodaigazgatót, Szeged, [...] szám alatti lakost, hogy KA-LÁSZ-KALOT találkozót tart 1989. június 17-én 10.00 órakor a Szeged, Bartók Béla Mű-velődési Házban. Előadást tart: dr. Bálint József páter és ifj. Lele József néprajzkutató.

9. K/3 12-14

Gonda István Szeged, [...] szám alatti lakos sokszorosított nyomdai anyagon értesíti a „Tisz-telt keresztény szülőket”, hogy 1989. április 21-én Szegeden megalakult a Keresztény Isko-labizottság, melynek célja keresztény szellemű ökumenikus, világi óvoda és iskola létreho-zása. Ennek érdekében Gonda adatlapos felmérést végez.

1989. június 6.

XII. 1989. június 06. (74)

ASZA 12-12

A korábban - e témában - leadott információink pontosítására jelentjük:

A Szegedi Ellenzéki Kerekasztal, Ökrös Tamás FIDESZ aktivista vezetésével, 1989. június 09-én 17.00 órai kezdettel Szegeden, az Aradi vértanúk terén Nagy Imre és társai emlékére kegyeleti megemlékezést rendez, melynek során kopjafát állítanak, majd Raffay Ernő MDF aktivista mond kb. 15 perces gyászbeszédet. A Szózat elhangzása után 5 perces néma gyász, a koszorúzás következik. A rendezvényre, melyre kb. 1000 főt várnak, 30 rendezőt mozgósítottak.

Titkos! XII. 1989. június 06. (75)

1. TE 12-12

1989. június 2-án Szegeden a November 7. Művelődési Házban a választásokra készülve újabb lakóterületi egységként megalakult az MDF újszegedi tagszervezete.

2. TE 12-14

Az MDF központi vezetősége 2500 rendező beállítását tervezi június 16-án Nagy Imre és társai temetésén. Felhívták a vidéki szervezeteket, hogy rendezőket delegáljanak. Szegedről 25-30 fő közreműködését kérték. A karszalagokat postai úton is továbbítják.

3. K/3 12-14

Az MDF országos elnöksége nevében Lezsák Sándor felkéri az MDF szegedi vezetőit, hogy Nagy Imre és társai június 16-i temetésére a díszőrségbe jelöljenek 2-3 főt, lehetőleg az 1956-os forradalom résztvevői, az azt követő megtorlás szenvedői, illetve a legaktívabb MDF tagok közül. Postacím: Szalay Róbert 1035 Budapest, [...].

4. K/3 12-14

Kellner János (6724 Szeged, [...]) az MSZDP helyi szervezetének tagja A. Györky, Stockholm [...] szám alatti lakostól szociáldemokrata propagandaanyagok, előadók nyomdai be rendezések és pénztámogatás beszerzésére kér segítséget.

5. K/3 12-14

1989. június 7-én 15.00 órai kezdettel a BKV Szabó Pál Művelődési Házában (Budapest, XIV. ker., Thököly u. 164.) egy új országos politikai egyesület tartja alakuló ülését, melynek célja a békés átmenet és a demokratikus szocializmus kialakulását támogató állampolgárok tömörítése párttagságra tekintet nélkül. Meghívott: Pozsgay Imre. Szervező: Szilvássy György tf: [...]

Megjegyzés: a küldeményen feladó, illetve aláírás nem szerepel, annak címzettjei dr. Ilia Mihály, Annus József, a Tiszatáj c. folyóirat szerkesztői és Anderle Ádám, a JATE oktatója.

7. K/3 12-14

Az MDF Csongrád megyei szervezete 1989. június 14-én 17.00 órakor Szentesen, a Bercsényi u. 46. szám alatt tart koordinációs megbeszélést. Meghívott: dr. Kozma Huba.

9. K/3 12-14

Laci nevű feladó ismeretlen helyről azt javasolja dr. K. Z-nak (6724 Szeged, [...]) a szegedi Juhász Gyula Tanárképző Főiskola oktatójának, hogy Bush amerikai elnök magyarországi látogatása idején az egyes programhelyeken az érdeklődő tömeg az alábbi szövegű táblákkal jelenjen meg:

*Yalta II. - No! Mr. president
We do not want a new Yalta - Mr. president
Neutrality for Hungary and genuine independent status
No democracy without independence
No democracy without national independence
We want neutrality for Hungary
End NATO and end Warsaw pact
End NATO and end Warsaw pact as the soviets urge (as the soviets propose)
No more Yalta for us
End NATO and end Warsaw pact now
We want to be free and independent
Superpowers guarantee our neutrality and independence
No more superpower politics here
Freedom and independence for Hungary and Eastern Europe*

Az angol szöveg nyers magyar fordítása:

*Jalta II. Nem! Elnök úr!
Nem akarunk egy új Jaltát elnök úr!
Semlegességet Magyarországnak és valódi független státuszt!
Nincs demokrácia függetlenség nélkül.
Nincs demokrácia nemzeti függetlenség nélkül!
Semlegességet akarunk Magyarországnak!
Szűnjön meg a NATO és a Varsói Szerződés!
Szűnjön meg a NATO és a Varsói Szerződés, mint azt a szovjetek is tervezik.
Nem kell több Jalta nekünk!
Most szűnjön meg a NATO és a Varsói Szerződés!
Szabadok és függetlenek akarunk lenni!
A szuperhatalmak garantálják a mi semlegességünket és függetlenségünket!
Ne legyen többé szuperhatalmi politika itt!
Szabadságot és függetlenséget Magyarországnak és Kelet-Európának!*

1989. június 7.

XII. 1989. június 07. (76)

1. K/3 12-14

A Magyar Demokrata Fórum vásárhelyi szervezete a „Déli Napló”-ban kéri megjelentetni, hogy 1989. június 16-án 18.00 órai kezdettel 1956 áldozatainak szentelt gyászmisére kerül sor a hódmezővásárhelyi belvárosi rk. templomban.

Az MDF a fenti hír közlésekor kéri neve említésének mellőzését, ajánlja Nagy Elek c. prépost, főesperes nevének közzétételét.

2. K/3 12-14

Kiegészítésül az 1989. május 22-i jelentéshez:

Az 1989. június 8-án 19.00 órai kezdettel a hódmezővásárhelyi Petőfi Sándor Művelődési Otthonban megrendezésre kerülő Nagy Imre emlékest után a Kossuth szobornál gyertyagyújtást tervez az MDF helyi szervezete.

3. K/3 12-14

Az MDF vásárhelyi szervezete képzőművészek adományaiból kiállítást rendez a Tornyai János Múzeumban. A kiállítást 1989. június 11-én 12.00 órakor Raffay Ernő nyitja meg.

A műtárgyak eladásából származó összeget az MDF a városi tanáccsal, a HNF helyi szervezetével, a Városvédő és Szépítő Egyesülettel közösen állítandó 1848–49-es emlékmű készítésére kívánják fordítani, ennek avatását 1990. március 15-re tervezik.

1989. június 8.

XII. 1989. június 8. (77)

2. TA 12-14

Lazur Barna [...] győri lakos – 1956-ban a szegedi nemzetőrség főparancsnoka volt – „Felhívás Szeged népéhez!” címmel a Déli Napló című független lapban írást fog megjelentetni. A cikk aktualitása miatt az újságot a szokásosnál kettő nappal korábban, 1989. június 14-én kívánják utcára vinni.

3. TA 12-14

Az MDF országos vezetősége június 16-án a Hősök terén a 2500 rendező nagyobb részéből kordont kíván vonni a ravatal elé, a többieket pedig azzal bízzák meg, hogy a tömegben elvegyülve próbálják meg kiszűrni a provokátorokat. Tartanak attól, hogy a hatalom a pekingi eseményekhez hasonló lépésekre szánja rá magát.

4. HMB 12-14

1989. június 14-én délután a FIDESZ Szegeden, a Dugonics téren nagygyűlést tart, melyen megalakítják a FIDESZ dél-magyarországi regionális csoportját.

5. TA 12-14

A Szegedi Ellenzéki Kerekasztal néhány képviselője 1989. június 16-án 12.30 órakor Szegeden, a Széchenyi téren néma megemlékező demonstrációt kíván tartani.

6. TA 12-13

1989. június 17-én 10.00 órai kezdettel Szegeden a Bartók Béla Művelődési Házban Lele József néprajzkutató kezdeményezésére megalakítják a KALOT és a KALÁSZ szegedi csoportjait.

1989. június 9.

Titkos!

XII. 1989. június 09. (78)

1. TA 12-14

A FIDESZ 1989. június 15-én országosan Nagy Imre temetésével összefüggésben a szovjet laktanyák előtt demonstrációk tartását tervezi.

2. TA 12-14

Szegeden Csapó Balázs „F” dossziés személy által vezetett Kft. szervez személygépkocsikkal felutazást Budapestre 1989. június 16-án. A konvoj egyelőre kb. 20 gépkocsiból áll, mellyel kb. 90 fő kíván utazni.

3. HMB 12-14

Raffay Ernő JATE oktató választási kampányát 15 tagú szakértőkből álló stáb fogja szervezni. Anyagi támogatást az MDF központi vezetősége és egy orosházi kisszövetkezet biztosít. Raffay Apró Antal megüresedett országgyűlési képviselői mandátumáért indul.

4. HMB 12-14

Kiegészítő információ az 1989. június 6-án 9. sorszám alatt leadott jelentéshez:

Bush amerikai elnök budapesti látogatása ideje alatt Kováts Zoltán docens – MDF aktivista – a szegedi Juhász Gyula Tanárképző Főiskola oktatója demonstrációt kíván tartani, melyhez az MDF központi vezetőségének jóváhagyását is el szeretné nyerni.

5. ATA 12-12

1989. június 8-án Hódmezővásárhelyen a Petőfi Sándor Művelődési Központban 19.20 órakor kezdődött Nagy Imre emlékest 65 percig tartott, kb. 150-200 fő vett részt. Rendbontás vagy ellenséges megnyilvánulás nem történt. A rendezvényen megjelent a helyi tanács és az MSZMP több képviselője is. Az emlékest után gyertyákkal a Kossuth szoborhoz vonultak, ahol Rácz Sándor tartott 4 perces beszédet. Ezután a tömeg rendben feloszlott.

1989. június 13.

Titkos!

XII. 1989. június 13. (80)

1. TE 12-14

1989. június 16-án Nagy Imre és társai temetésére a díszőrségben Szegedről Mucsi Mihály, Szabó Béla és Galiba Ferenc vesz részt. Valamennyien MDF aktivisták, továbbá G[aliba] F[erenc] tevékenyen részt vett az '56-os eseményekben.

2. TE 12-14

1989. június 13-án 16.00 órakor Sándorfalván, június 24-én délután pedig Szegeden – a választásokra készülve – Pordány László „F” dossziés személy kezdeményezésére újabb lakóterületi szervezetként megalakul az MDF sándorfalvi, illetve Szeged alsóvárosi csoportja.

3. TE 12-14

Ökrös Tamás szegedi „F” dossziés személy – FIDESZ és SZDSZ aktivista – kezdeményezi, hogy a Szegedi Ellenzéki Kerekasztalon belül konspirált formában alakuljon meg az SZDSZ–FIDESZ–MDF részvételével egy „kiskoalíció”.

4. K/3 12-14

Az MDF 1989. július 6-10-e között Mártélyon a kempingben kb. 200 fő részére táborozást szervez. Program:

július 7. vita az MDF szellemiségéről

július 8. vita az ifjúsági szövetség alapítóleveléről, alapszabályáról, névválasztásáról

július 9. vita az elkövetkezendő történelmi időszak cselekvési stratégiájáról

Meghívottak: Lezsák Sándor, Bíró Zoltán, Csurka István, Antall József, Kiss Gy. Csaba, Czákó Gábor, Molnár Gusztáv, Csengey Dénes
Jelentkezni lehet: MDF központ 1372 Budapest, Pf. 427. tf 310-176

1989. június 14.

(MTI) Részvénytársaság lett a szegedi televízió

1989. június 14., szerda – Szerdán Szegeden az országban elsőként kábeltelevíziós részvénytársaság alakult. Az ezt igazoló okiratot a Szegedi Városi Televízió, a helyi városi tanács, a Szegedi Postaigazgatóság, a Szegedi Elektromos Karbantartó Vállalat és a Szegedi Informatikai Rt. képviselői írták alá. A társaság célul tűzte ki, hogy biztonságosabbá teszi az üzemeltetést, folyamatosan fejleszt, bővíti szolgáltatásait, megfelel a minőségi követelményeknek. Jelenleg Szeged három új városrészében mintegy tízezer lakásban nézhetik a kábeltelevízió adásait. Még az idén további 13 ezer, jövőre 7 ezer, 1991-ben pedig újabb 4 ezer lakást kapcsolnak be a rendszerbe. A televíziós részvénytársaság 14 és fél millió forint alaptőkével rendelkezik. Első közgyűlésüket a jövő hónap elején tartják.

2. TA 12-14

1989. június 21-én 18.00 órai kezdettel Hódmezővásárhelyen az Ifjúsági Házban a szociáldemokrata párt tagtoborzó nagygyűlést tart.

3. TA 12-12

HMB 12-12

Gyulay Endre szeged-csanádi megyéspüspök beszélgetést folytatott Szőke János, NSZK-ban élő egyházi személlyel Szendi József veszprémi megyéspüspök 13 pontból álló nyílt leveléről, amely szerintük nem egyéb a „szennyes kitergetésénél”.

A beszélgetés során anonimálva elhatárolták magukat a kezdeményezéstől. Szőke elmondta, hogy erőfeszítéseket tett az anyag megjelenésének megakadályozására, de féltő, hogy néhány példány így is eljutott nyugati hírközlő szervekhez.

A nyílt levél tartalmát nem minősítették, inkább az aktualitása ellen volt kifogásuk. Úgy értékelték: „még nem érkezett el az az idő”. Elérkezéséhez „püspökhullásnak” kell bekövetkeznie.

1989. június 15.

Titkos!

XII. 1989. június 15. (82)

ATA 12-13

A szegedi nyomdában 1989. június 16-án a dolgozók egész napra munkaszünetet kértek az igazgatótól, aki ehhez nem járult hozzá. Kompromisszumos megoldásként megegyeztek, hogy 12.30 órakor leállnak és megemlékezést tartanak.

1989. június 22.

Titkos!

XII. 1989. június 22. (83) K/3 12-14

Virt László (1116 Budapest, [...]) arról értesíti Máté-Tóth András szegedi „F” dosszié és személyt, hogy részt vesz az 1989. október 14-én Katowicében megrendezésre kerülő

„Magyar keresztény kultúra hete” elnevezésű rendezvénysorozaton, ahol Márton Áronról tart előadást, a program[ban] szerepelnek még: Várszegi Asztrik: „A magyar egyházi élet problémái”, Szesztay András szociológus: „Bibó István társadalomszemlélete”, Somorjai Ádám: „Mindszenty” és Gicz György: „A magyarországi egyház laikus problémái” című előadások.

1989. június 23.

(MTI) Többoldalú tárgyalásokat!

1989. június 23., péntek – A Szegeden működő társadalmi szervezetek és mozgalmak közül néhány, mind az Ellenzéki Kerekasztal, mind az MSZMP tárgyaló-küldöttségéhez eljuttatta azon véleményét, hogy a helyi egyeztető-tárgyalásokon részt kívánnak venni. A résztveletről mindkét fél elutasítón nyilatkozott. Az érintett társadalmi szervezetek és mozgalmak az elutasítást nem fogadják el.

Indokaink az alábbiak:

- az előzetesen nyilvánosságra hozott, javasolt tárgyalási kérdések többsége az állampolgárok, munkavállalók széles körét, s az ifjúság sajátos érdekeit érintőek. A véleményalkotás az új politikai rendszerről, a választásokról, a helyi tömegkommunikációról éppenúgy nem csupán a két fél ügye, mint a tárgyalandó témakörök megjelölése és sorrendiségének megállapítása;

- elutasítjuk azt az álláspontot, hogy a tárgyalófelek bármelyikének jogában áll bármely szervezet képviselőjét a tárgyalásokról kizárni. Úgy véljük, ez a módszer nem vezethet az óhajtott közmegegyezéshez. Számolni kell azzal, hogy az így születő megállapodásoktól és a megvalósításban történő együttműködéstől a kívülmaradók elhatárolják magukat;

- nem fogadjuk el a külön-külön kilátásba helyezett kétoldalú tárgyalásokat, mert azok lehetőséget biztosítanak az MSZMP-nek és az Ellenzéki Kerekasztalnak, hogy centrális tárgyalási pozíciójukat fenntartsák. Ehelyett valamennyi álláspont egy tárgyalóasztalnál történő megjelenítését és ezek ismeretében kialakuló kompromisszum feltételeinek biztosítását támogatjuk.

Mindezek alapján ismételten kinyilvánítjuk szándékunkat a későbbi tárgyalásokon történő részvételt illetően, ezért javasoljuk, hogy a június 27-i szegedi megbeszélésen csupán a két résztvevő együttműködéséről essék szó.

Kezdeményezzük, valamennyi társadalmi szervezet és mozgalom részvételi lehetőségének biztosításával városi kerekasztal létrehozását. Álláspontunkat a hasonló helyi tárgyalásokat kezdeményezők figyelmébe ajánljuk.

HNF Szeged városi ügyvezető elnöksége
Szakszervezetek Szeged Városi Bizottsága
Szegedi Fiatalok Szövetsége

Titkos!

XII. 1989. június 23. (84)

1. HK 12-14

Szerencsés György, az MSZDP szegedi aktivistája azt közölte Polgár Gyula újságíróval, a Magyar Rádió Szegedi Körzeti Stúdiójának munkatársával, hogy az 1989. június 27-én Szegeden tartandó megbeszélésen – az MSZMP és a Szegedi Ellenzéki Kerekasztal között – az előzetes napirendi pontokat kiegészítve a SZEK követelni fogja a Csongrád megyei tömegkommunikációs eszközök (MTV Szegedi Körzeti Stúdió, MR Szegedi Körzeti Stúdió,

Csongrád Megyei Hírlap, Délmagyarország c. lapok, szegedi- és hódmezővásárhelyi kábeltelevíziók) egyenlő esélyekkel történő igénybevételét a propaganda céljaira.

K/3 12-14

Az MSZDP szegedi szervezete irodát nyitott Szegeden a Csongrádi sgt. 11. szám alatt. A helyiséget a szegedi Magas- és Mélyépítő Vállalat igazgatója bocsátotta a párt rendelkezésére. Szerencsés György, az MSZDP szegedi aktivistája felhívással fordult a tagsághoz, hogy kezdjék meg a lakóterületi alapszervezetek létrehozását.

K/3 12-14

A kisgazdapárt szentesi szervezete 1989. július 8-án 10.00 órakor a helyi temetőben megkoszorúzza Lakos József volt rendőrkapitány sírját, akit 1946-ban a koalíciós küzdelmekkel összefüggésben baloldali személyek megöltek.

1989. június 23.

(MTI OS) Felhívás tehetségek segítésére

1989. június 23., péntek – A G 2000 Tehetségkutató és -Gondozó Alapítvány várja mindazon szakemberek, művészek, pedagógusok, szülők, nagyszülők jelentkezését, akik speciális tudásukat, szakmai ismereteiket, felkészültségüket szívesen átadnák tehetséges gyerekeknek, fiataloknak. Akik ehhez kedvet éreznek, levélben írják meg, hogy milyen szakterületen tudnának segíteni. Címünk: 6701 Szeged, Pf. 2000.

1989. június 26.

(MTI OS) Az MSZMP Csongrád Megyei Bizottságának állásfoglalása

1989. június 26., hétfő - Az MSZMP tagsága megyénkben is nagy várakozással tekintett a Központi Bizottság június 23-24-i ülése elé. A testületnek számos felgyülemlett feszültségre kellett reagálnia, megoldást találnia.

Egyetértünk a Központi Bizottságnak a párt helyzetéről és politikai törekvéseiről szóló állásfoglalásával. Helyesnek tartjuk, hogy megerősítette: a szocializmus Magyarországon csak új gazdasági és politikai modell keretei között valósulhat meg. Támogatjuk a párton belüli és kívüli szélsőséges nézetektől és törekvésektől való elhatárolódást.

A szervezeti és személyi változásokat alkalmasnak tartjuk arra, hogy a párton belüli progresszív áramlatok együttműködését előmozdítsa. A párt új elnökeként üdvözljük Nyers Rezső elvtársat.

Reméljük, hogy pártunk a kongresszuson olyan modern szocialista politikai irányzat jegyében újul meg, amelynek révén elismert és befolyásos ereje marad a kibontakozó demokratikus politikai rendszernek.

Felhívjuk megyénk MSZMP tagságát, hogy a következő hónapokban kapcsolódjon be aktívan a párt teljes megújulását szolgáló kongresszusi előkészületekbe, olyan kongresszusi küldötteket jelöljön és válasszon, akik képesek hozzájárulni a párt belső öntisztulásához, korszerű, versenyképes politikai párttá válásához.

Meggyőződésünk, hogy ezzel nemcsak pártunk érdekeit, hanem a magyar társadalom demokratikus átalakulását és felemelkedését is szolgáljuk.

Szeged, 1989. június 26.

Az MSZMP Csongrád Megyei Bizottsága

1989. június 27.

Titkos!

XII. 1989. június 27. (85)

1. TA 12-14

A kiscgazdapárt azt tervezi, hogy 1989. augusztus 20-án Ópusztaszeren országos kiscgazda találkozózt tart. Ezzel kapcsolatos felhívásukat a „Kis Újság” c. lapban kívánják közzétenni.

3. K/3 12-14

Nacsády (92230 Genervilliers [...] France) feladó arról értesíti dr. Nacsády Péter szegedi lakost, hogy 1989. július 3–4-én Budapesten a Fialat Művészek Klubjában (Budapest, Népköztársaság útja 112.) rendezik meg az első magyar szabadkőműves fórumot.

1989. június 28.

(MTI) MSZMP és az ellenzék tárgyalása Szegeden

1989. június 28. - A tárgyaláson részt vevők egyet értettek abban, hogy Szeged 1956-os mártírjainak, illetve a később meghurcolt embereknek jogi, erkölcsi és esetleg anyagi rehabilitálása alapfeltétele a megbékélésnek.

A következő plenáris ülés – amely akárcsak a tegnapi volt, szintén nyilvános lesz – valószínűleg két hét múlva kezdődik. Addig is három szakértői bizottság ül össze. Az első kettő az ingatlanügyeket, illetve a sajtó kérdéseit tekinti át, a harmadik pedig a július 22-ikére kitűzött időközti választásokkal kapcsolatos problémákat, nevezetesen azt, hogyan alkalmazható a régi választási törvény az új helyzetben, amikor a pártok versenyre kelhetnek egymással.

Titkos!

XII. 1989. június 28. (86)

K/3 12-14

Az országgyűlési képviselők Csongrád megyei irodája arról értesíti Jankó Attila szegedi lakost, az SZDSZ helyi aktivistáját, hogy 1989. július 6-7-8-án ausztrál parlamenti küldöttség látogat Csongrád megyébe. Július 7-én 10.00 órától a Csongrád megyei tanács épületében találkozni kívánnak a különböző pártok és alternatív szervezetek képviselőivel.

1(13 12-14

Pankovits Gyula (1134 Budapest [...]) a „Volt Politikai Foglyok Bajtársi Szövetsége Nyugati László Társaság” elnöke azzal a kéréssel fordult a szegedi „Déli Napló” című lap szerkesztőségéhez, hogy tegyék közzé alábbi felhívásukat:

„Várjuk jelentkezését mindazoknak a volt politikai elítélteknek, internáltaknak, kitelepítetteknek és más politikai üldözötteknek és azok hozzátartozóinak jelentkezését, akiket 1945-től napjainkig ítéltek el, vagy bármilyen módon politikai sérelem ért.”

1989. június 29.

3. HMB 12-14

Az MDF 1989. novemberében és decemberében Szegeden nagygyűlést kíván tartani, melyre meghívják az USA, majd a Szovjetunió magyarországi nagykövetét.

1989. július 3.

(MTI OS) Nyílt levél a Magyar Népköztársaság Minisztertanácsa elnökének

1989. július 3., hétfő

Tisztelt Elnök Úr!

Amikor a Népköztársaság Elnöki Tanácsa törvényerejű rendelettel megszüntette az Állami Egyházügyi Hivatalt, mi hívők, a különböző egyházak, vallási közösségek tagjai azt reméltük, hogy 40 év után végre valóban megvalósul az állam és az egyház különválasztása és az egyház autonómiája. Csalódnunk kellett, mert az ÁEH a deklarációval ellentétben nem jogutód nélkül szűnt meg. Helyette a Minisztertanács mellett megalakult az Egyházpolitikai Titkárság, élén a miniszterhelyettesi rangba került Sarkadi Nagy Barnával.

Ez az intézkedés – csakúgy mint Miklós Imre kitüntetése – több oknál fogva is megütöztetést kelt. Ahelyett, hogy a vallásszabadságról szóló törvény elfogadásáig valamilyen ideiglenes államigazgatási szervet állítottak volna fel, egy minisztertanácsai határozattal egyszerűen kész tények elé próbálják állítani a törvényhozást. Ugyanis honnan tudhatja a Minisztertanács, hogy az Országgyűlés – a társadalmi vitát is figyelembe véve – miként fogja meghatározni az állam és egyház kapcsolatának jogi kereteit? Ez az új intézmény eleve kizárja azokat a javaslatokat (SZDSZ, MDF, Márton Áron Társaság), melyek az állam és az egyház következetes különválasztását képviselik.

Ez az intézkedés azért is felháborító, mert a jogrendet, a törvényhozás jogkörét ennyire semmibe vevő eljárást más törvényhozási tárgyaknál az utóbbi időben nem tapasztalni. A jelen politikai légkörben az ilyen jellegű, már meghaladottnak hitt és ígért intézkedések nem növelik a kormányzat iránti bizalmat.

A fentiekre tekintettel kérjük az Egyházpolitikai Titkárság haladéktalan megszüntetését és azt, hogy a vallásszabadságról szóló törvény elfogadásáig ne hozzanak létre semmilyen véglegesnek szánt egyházügyi igazgatási szervet.

Ezen levelünket nyílt levélnek szánjuk és megküldjük minden felekezeti vezető testületének.

Szeged, 1989. június 30.

Tisztelettel:

Egyházforum Közéleti Bizottsága
Szeged

(MTI OS) Nyílt levél Kulcsár Kálmán igazságügyminiszternek

1989. július 3., hétfő

Tisztelt Miniszter Úr!

Az Egyházforum Közéleti Bizottsága és az Újszegedi Hazafias Népkör Szegeden fórumot rendezett a lelkiismereti- és vallásszabadságról szóló törvény előkészületei kapcsán a vallásszabadságról. Ezen a jelenlévők az alábbi követelésüknek adtak hangot, melyekről Önt levelünkben tájékoztatjuk.

Kérjük az Egyházpolitikai Titkárság haladéktalan megszüntetését, mert annak egy minisztertanácsi háttérrel való létrehozása sérti a jogrendet, és semmibe veszi a törvényhozás jogkörét azáltal, hogy kész tények elé állítja az Országgyűlést.

Csatlakozunk az SZDSZ, MDF és a Márton Áron Társaság azon álláspontjához, hogy a megalkotandó, vallásszabadságról szóló törvény következetesen valósítsa meg az állam és az egyház különválasztását, biztosítsa az egyházak, vallási közösségek belső autonómiáját, beleértve a minden egyházra kiterjedő főkegyúri jogról való lemondást.

Aggályos továbbá az Országos Vallásügyi Tanács állami kezdeményezésű felállítása is. Távlatilag elképzelhető ugyan, hogy a társadalomban – az egyházak hagyományos, kulturális súlya folytán – felmerül az igény az állam szerveivel való rendszerezített konzultációra, de ezt csak akkor és úgy tudjuk elképzelni, ha az egyházak a szabad társadalomban már megtalálták helyüket, a jogrend garanciái, elvei, szellemisége meghonosodott.

Addig azonban mindenféle állami szerv, szervezet – a közhasznú tevékenységen túl – akadályozza az egyház identitása visszanyerésének és annak, hogy valóságos szabadságát élvezhesse.

Az egyházak népének többsége ezt akkor is kívánatosnak tartja, ha ez ellenkezne egyes – állami bizalom alapján kinevezett – vezetőinek érdekeivel.

Kérjük továbbá, hogy a lelkiismereti- és vallásszabadságról szóló törvény megalkotásával várják meg az új alkotmányt, egyrészt, mert a vallásos emberek és az egyházak – egyáltalán nem saját hibájukból, hanem történelmi kényszerhelyzetükből fakadóan – még nem készülhettek fel a törvénytervezet vitájára, másrészt a jelenlegi összetételű parlamentet nem találjuk alkalmasnak e sarkalatos törvény megalkotására.

Szeged, 1989. június 30.

Szívélyes üdvözléssel a fórum résztvevőinek nevében:

Egyházfórum Közéleti Bizottság, Szeged

1989. július 4.

XII. 1989. július 04. (88)

1. K/3 12-12

A kisgazdapárt 1989. július 08-án 16.00 órai kezdettel négyülést tart Mezőkovácsházán a kultúrházban. Bakos István, a párt Békés megyei titkára a rendezvényre meghívta Ugrin József szegedi egyházi személyt, a Katolikus Népfőiskolai Szövetség képviselőjét is. Lehetőséget biztosítva számára a népfőiskolai mozgalom népszerűsítésére.

2. HMB 12-13

Kiegészítő információ az 1989. június 23-án leadott 84/1. számú jelentéshez.

A SZEK erőteljes követelésével szemben az MSZMP Szeged városi és Csongrád megyei szervezete a Dél-Magyarország című lapot nem kívánja átadni az ellenzéknek, hanem még július hónapban be akarják olvasztani a Csongrád Megyei Hírlap című napilapba.

1989. július 4.

(MTI) Alapítvány Szegedért

1989. július 4., kedd – A Szegedért Alapítvány alapító okiratát kedden írták alá Szegeden, a városi tanácsházán. Az alapítók hét nagyvállalat, valamint a városi tanács. Az ünnepélyes aktusra azért éppen ezen a napon került sor, mert 1498-ban, ugyancsak július 4-én kapta meg

Szeged a „szabad királyi város„ címet. Ezentúl minden évben a díjkiosztás is e napon történik. Az alapítók szándéka támogatni azon kiváló tehetségű személyeket, akik Szeged fejlődésének, kiemelkedésének szolgálatában állva munkálkodnak, valamint összefogni a város haladó hagyományaihoz hű kezdeményezéseket. Alapelvük egy politikától és pártoktól mentes, demokratikus, korrekt ösztönzési rendszer működtetése.

A tízmillió forintos alapítványból évente egy fődíjat és három – tudományos, művészeti, társadalmi-állampolgári – kuratóriumi díjat ítélnek oda az arra érdemes alkotásokért, munkásságért.

Pályázat útján elnyerhető támogatások: ösztöndíjrendszer, tartós finanszírozás, céljellegű támogatás, adományozás, tanulmányutak költségeinek fedezése.

Az alapítvány nyílt, vagyonához bárki hozzájárulhat.

1989. július 12.

Titkos!

XII. 1989. július 12. (90)

K/3 12-14

1989. június 17-én 5 fővel megalakult az MSZDP szentesi szervezete.

K/3 12-14

Az „Igazság Magyarországon” szervezet vezetősége (5400 Mezőtúr, Türr István u. [...]) arról értesíti az MSZMP Csongrád megyei bizottságát, hogy szervezetük 5000 tagot számlál. Követelik, hogy az MDF tisztítsa meg sorait a köztörvényes és politikai bűnözőktől és az ellenforradalmároktól, mert ellenkező esetben ezt ők teszik meg. A feladó kéri, hogy a levelet továbbítsák az MDF vezetőségének.

1989. július 13.

(MTI) Időközi választások négy választókerületben. 1989. július 13., csütörtök – A Népköztársaság Elnöki Tanácsa július 22-re, szombatra négy országgyűlési képviselői választókerületben időközi választást tűzött ki. Az Országos Választási Elnökség a jelöléseket megvizsgálta és megállapította, hogy azok törvényesek, ezért a jelölteket elfogadta. Bács-Kiskun megye 3-as számú országgyűlési választókerületének (Kecskemét) jelöltjei; dr. Debreczeni József, Farkas Zoltán, dr. Gráner Gyula, dr. Kiss István és Varga László. A Bács-Kiskun megyei 8-as számú országgyűlési választókerület (Kiskunfélegyháza) jelöltjei; Fekete Pál, dr. Garai István, dr. Vas László. Csongrád megye 1-es számú országgyűlési választókerületének (Szeged) jelöltjei dr. Dobozy Levente László, dr. Raffay Ernő. Pest megye 4-es számú országgyűlési választókerületének (Gödöllő) jelöltjei Körösfői László és Roszik Gábor.

1989. július 17.

(MTI) Ellenzéki Kerekasztal. München, 1989. július 17. SZER, Magyar híradó

Antal János a vidéki Ellenzéki Kerekasztalok tevékenységét követte figyelemmel.

– Ezen a nyáron úgy látszik elkerül bennünket az uborkaszezon, lévén, hogy az eddig tabuként kezelt gondolatok felszínre törésével változatlan hevességgel folyik a politikai csatározás – és ez immár országszerte.

A vidék is felébred lassan hosszúra nyúlt csipkerózsika-álmából, ennek most már szinte naponként tanújelét adja. Hogy csak két példát emeljek ki: Debrecen és Szeged városa, ahol az elmúlt héten újra hallattak magukról az ellenzéki szervezetek. A mindkét városban megalkult Ellenzéki Kerekasztalról van szó, amelyek a fővárosi egyeztető tárgyalások mintájára szűkebb hazájukban is keresik annak a módját, hogy békés eszközökkel a hatalom megosztására készítsék az MSZMP-t. – Illetve Debrecenben ez egyelőre még csak lehetőség, ugyanis ebben a városban még nem bizonyos, hogy az Ellenzéki Kerekasztal valóban közös tárgyalóasztalhoz ül az MSZMP helyi szervezetével.

Nem teljesen bizonyos annak ellenére sem, hogy a Hazafias Népfront Hajdú-Bihar megyei bizottsága július 1-jén kiadott állásfoglalásában felhívja a megyében működő pártokat, politikai szervezeteket, hogy a HNF közvetítésével és a HNF tárgyalótermének igénybevételel kezdjenek megbeszéléseket az egyeztető tárgyalások feltételeinek kialakításáról.

A HNF emellett hangsúlyozza, hogy a megbeszélések folyamán nem kíván irányító szerepet vállalni, csupán egyik akar lenni az egyenrangú tárgyaló felek között.

Szegeden a tárgyalóasztalnak nincs harmadik oldala. A megyei MSZMP tárgyal a szegedi Ellenzéki Kerekasztallal. A tárgyalások múlt heti, második fordulóján mégis született eredmény. Az egyik napirendi pontban, amelyikben a munkahelyek depolitizálását tárgyalta a két fél, megállapodás született a társadalmi szervezetek munkahelyi jelenlétének alapelveiről. Ezt három pontban foglalták össze, és ezek szerint:

2.) A személyzeti munkában nem érvényesülhetnek politikai, hanem csak szakmai szempontok.

3.) A politikai tevékenység nem sértheti a munkaidőt.

1989. július 19.

XII. 1989. július 19. (91)

LBE 12-14

1989. július 18-án a szegedi „Erdélyi Kör” közlése és felkérése alapján Révész Mihály, az MSZMP Szeged Városi Bizottságának elnöke szervünknel bejelentést tett, mely szerint a városban időközönként megjelenik egy HR-187 frsz-ú román piros Dacia. Ennek felbukkanása félelmet kelt a menekültek körében, mivel feltételezik, hogy magas rangú Securitate tiszték utaznak a gépkocsival.

Megjegyzés: a természetes lehetőséget felhasználva az információ pontosítására hivatkozva érintkezésbe lépünk Csikós Máriával, az „Erdélyi Kör” elnevezésű alternatív szervezet vezetőjével, biztosítva a kapcsolattartás további lehetőségét.

1989. július 23.

(MTI) A magyarországi választások. BBC London, 1989. július 22.

Az érintett négy képviselői hely közül három esetben úgy üresedett meg a mandátum, hogy az ellenzék kampányt indított az eredeti képviselők visszahívására.

Amikor azután az ellenzék aktivistái elegendő aláírást gyűjtöttek ahhoz, hogy az alkotmány egy ritkán alkalmazott cikkeje alapján elérjék pótválasztás kiírását, a képviselők inkább lemondtak, semmint vállalták volna az új választás kockázatát. Nem most fordul elő első ízben, hogy a szavazók több jelölt közül is választhattak.

Független jelöltek indultak már az 1985-ös választáson is. De az ellenzék határozottan állítja, hogy akkor visszaélésekre és a szavazatok meghamisításra került sor.

Első ízben történik meg azonban, hogy mostanára törvényes keretek között működő ellenzéki csoportok saját jelölteket indítottak, s mind a négy városban listára is kerültek a Demokrata Fórum, illetve a Szabad Demokraták Szövetségének jelöltjei.

Most folyik a szavazatszámolás és az eredményeket mindeddig nem tették közzé. Legnagyobb meglepetést Szeged keltette, ahol olyan fokú volt az érdektelenség a szavazók részéről, hogy a szavazóirodák nyitvatartását még egy órával meghosszabbították. Szegeden az MSZMP nem állíthatott jelöltet, miután a jelölőgyűléseken az indulók nem kapták meg a szavazócédulára való felkerüléshez szükséges minimális szavazatot. Itt a Demokrata Fórum jelöltje és egy független induló verseng mandátumért. Legfrissebb híreink szerint Szegeden és Kecskeméten a szavazók alacsony száma miatt meg kell ismételni a szavazást. És Kiskunfélegyházán sem nyerte el senki az előírt minimális szavazati arányt.

Még a mostani pótválasztásokra nem úgy tekintenek, mint amelyekből következtetni lehetne az MSZMP szereplésére egy majdani szabad választáson, az ellenzék számára igen fontos lenne, hogy képviselőik számára a jelentős próbatétel a mostani megméretés legyen, tekintve, hogy a jövő év elejére az ellenzéknek fel kell készülnie az első valóban szabad választásokra.

Sally Ackroyd budapesti jelentését olvastuk fel.

1989. július 24.

Titkos!

XII. 1989. július 24. (92)

K/3 12-14

Tóth Gy. László arról értesíti Balog László szegedi lakost, hogy Zsámbékon 1989. július 28-29-30-án nemzetközi konferenciát rendez a FIDESZ Szociálliberális Kör, a Kéthly Anna Ifjúsági Kör, valamint az SZDSZ Szociáldemokrata Kör. Érdeklődni és jelentkezni a következő címekeket lehet:

Hiszler Vilmos	1063 Budapest [...]
Diczházi Bertalan	1031 Budapest [...]
Gulyás Mihály	1071 Budapest [...]

1989. július 25.

Titkos!

XII. 1989. július 25. (93)

K/3 12-14

A Magyar Természetvédők Szövetsége értesíti Bogdán István szegedi lakost arról, hogy 1989. július 29-30-án, Szentendrén a népfrontházban (Jókai u. 3.) megbeszélést tart a természetvédelem politikai képviselétéről.

(MTI) Felmentették a szegedi rendőröket

1989. július 25., kedd - Bizonyítékok hiányában felmentette a Budapesti Katonai Bíróság a két szegedi rendőrt az ellenük emelt vádak alól. Ügyüket azért tárgyalták a fővárosban, mert korábban ismeretlen telefonálók megfenyegették azt a hadbíró és katonai ügyészt, aki eredetileg Szegeden járt volna el az ügyben. Tábit Pál és Enying Nándor rendőr főtörzsőrmestereket Hízó József jelentette fel a szegedi katonai ügyészségen, mert szerinte indokolatlanul állították elő és bántalmazták.

A katonai ügyész vádbeszédében - végrehajtásában próbaidőre felfüggesztett - fogház-büntetés kiszabását indítványozta, hivatalos eljárásban elkövetett bántalmazás vétsége és könnyű testi sértés miatt. Mint mondta, a két rendőr egy férfit keresett április 12-én reggel egy Szeged-környéki tanyán. Hízó Józseftől kértek felvilágosítást, aki – félreértés folytán – sértő megjegyzéseket tett a rendőrökre. Ezért ők – a szolgálati szabályzatnak megfelelően – elő akarták állítani. Hízó azonban elmenekült előlük, sértő megjegyzéseket kiabált. Majd dulakodni kezdtek, a rendőrök beültették Hízót a gépkocsiba, ahol bántalmazták őt.

A Budapesti Katonai Bíróság ezzel szemben azt állapította meg, hogy a félreértésre okot adó érdeklődésre Hízó ingerültté vált, bántalmazta a rendőröket, kutyákat próbált rájuk uszítani. Dulakodás kezdődött, s az egyik rendőr a szolgálati fegyverét is elővette. Majd – a szolgálati szabályzatnak megfelelően – Hízót előállították.

Dr. Gyürkés Tamás hadbíró százados a felmentő ítélet indokolásában utalt arra, hogy a vádlottak az egész eljárás során egybehangzóan, következetesen nyilatkoztak, ezzel szemben a sértett többször bizonytalan volt. Semmilyen bizonyíték nincs arra, hogy a gépkocsiban valóban bántalmazták a rendőrök Hízó Józsefet.

A katonai ügyész, illetve a két rendőr az ítéletet tudomásul vette, így az jogerős.

1989. július 27.

Titkos! XII. 1989. július 27. (94)

TA 12-13

Deutsch Tamás, a FIDESZ vezetőségének tagja arról értesítette Ökrös Tamást, hogy a FIDESZ választmány hozzájárult ahhoz, hogy Szegeden a regionális szerv önálló irodát üzemeltessen. A FIDESZ központ egy telefax-al, egy írógéppel, egy üzenetrögzítővel és egy fénymásoló géppel kíván hozzájárulni az iroda berendezéshez. Anyagi szempontból fizetné a lakásbérleti díját, egy félállású alkalmazottat havi 8400 Ft-ig és egyéb dologi költségekre évi 60.000 Ft-ot. A szegedi irodán kívül még egy irodát szándékoznak nyitni.

(MTI) Kommunista kampány a szegedi pótválasztásra. BBC London, 1989. július 27. (Londoni Panoráma) – A Magyar Szocialista Munkáspárt intenzív kampányt indított Szeged képviselői mandátumáért. A pótválasztások második fordulóját a jövő hét végén tartják. Az első szavazás szombaton volt. Ezen egyetlen kommunista jelölt sem szerepelt Szegeden, de túl kevesen szavaztak ahhoz, hogy az eredményeket hitelesítsék.

Sally Ackroyd jelenti Budapestről: – A kommunista párt kiaknázza a pótválasztások első fordulójának eredménytelenségét arra, hogy felkészüljön a második forduló megnyerésére. Legutóbb a pártnak még az sem sikerült, hogy jelöltjei nevét feltüntessék a szavazócedulákon, mert nem tettek szert elég támogatásra a kampány előkészítési stádiumában tartott jelölőgyűléseken. Mindössze a Demokrata Fórum és egy független ügyvéd kapott elegendő szavazatot, s – bár az ellenzéki Demokrata Fórum a szavazatok 60 százalékát nyerte el –, a választóknak csak kevesebb mint 50 százaléka szavazott, ami nem elegendő az eredmények hitelesítéséhez.

A szegedi pártbizottság elnöke ma tagadta, hogy a kommunisták arra hívták volna fel a párttagokat, hogy bojkottálják a szavazást. Majd hozzátette: ilyesmire csak a szélsőbal vetemedett volna.

A szegedi pártbizottság vezetője, Révész Mihály azt is elmondotta, a kommunisták és az ellenzéki pártok egyesült erővel próbálják a választókat mozgósítani.

A szombati választások négy városban csak rendkívül kis érdeklődést váltottak ki, annak ellenére, hogy több mint 40 éve ez volt Magyarországon az első lehetőség arra, hogy a lakosság szabadon szavazhasson egy többpárti választás részeként.

1989. augusztus 1.

(MTI) Szobrot állított nagy fiának a „Szögedi nemzet” 1989. augusztus 1., kedd Kedden – születésének 85. évfordulója alkalmából – leleplezték a „legszögédibb szögedi”, Bálint Sándor néprajzkutató mellsobrát Szegeden, a Mátyás téren. A szobor – Kalmár Márton szobrászművész alkotása – Szeged nagy hírű fiának szülőhelyén, az Alsóvárosban áll. Az avatóünnepségen Csonka István, a szegedi Városi Tanács elnöke többek között arról beszélt, hogy Bálint Sándor neve most már véglegesen és hivatalosan is bevonult Szeged nagyjai közé. Szinte teljesen tekinthető életművének nagyságát ugyanúgy nem befolyásolja az ő fájdalmas mellőzöttsége, mint ahogy ugyanez nem befolyásolta az ő szeretét szülővárosa, a számára mindig múlhatatlanul fontos Szeged iránt. Felháborító sérelmeit is a város és a környék egyszerű embereinek – a Szögedi nemzet polgárainak – sokféleképpen megnyilvánuló szeretete tette elviselhetővé számára. Szeged már rég szívébe fogadta és mélyen tisztelte nagy fiát, az egyszerű emberek előbb „tudták” a nagyságát, mint a hivatalos tudomány.

Ilia Mihály irodalomtörténész arról beszélt: Bálint Sándorral sem a sorsa, sem a hazája, sem a városa nem bánt méltóan. Nem szándéka szerint való, hogy ezt felemlegessük – hangoztatta –, de meg kell tennünk, mégpedig intő példaként, hogy soha többé ne fordulhasson elő hasonló.

1989. augusztus 2.

Titkos! XII. 1989. augusztus 02. (95)

1. HMT 12-14

Az MDF országos elnöksége támogatni kívánja az augusztus 5-i kecskeméti, kiskunfélegyházi és szegedi pótválasztásokon induló jelöltjeit. A Hírel című lap szerkesztősége közreműködésével „Válasz” címmel egy alkalmi újságot adnak ki, melyben lehetőségük nyílik a jelölteknek a bemutatkozásra és programjuk részletes ismertetésére.

2. HMT 12-14

Az MDF szegedi csoportjának vezetősége a tervek szerint szeptembertől „Szegedi Gazdaság” címmel gazdaságpolitikai lapot szándékozik kiadni, amely a jelenlegi gazdasági mechanizmus bírálatával és az MDF-esek gazdasági programjával foglalkozik majd.

1989. augusztus 3.

(MTI) Nagygyűlések Szegeden

A Hazafias Népfrent jelöltje, dr. Dobozy Levente az algyői tanácsházán rendezendő gyűlésen találkozik ma délután a választókkal.

Az MSZMP Szeged Városi Bizottságának elnöksége a Széchenyi, azaz Tisza-parti Gimnázium melletti téren tartja nagygyűlését, ahol Miklós Károly képviselőjelölt mellett beszédet mond Vastagh Pál, a megyei pártbizottság elsőtitkára és a kisiparosok képviselőjeként Simon Ferenc.

A nagygyűlés előtt délután 5 órától fellépnek a helyszínen a szegedi Nemzeti Színház művészei és a Molnár Dixilend együttes.

(MTI) Szombati választások. München, 1989. augusztus 3. SZER, Magyar híradó

Szombaton rövid időn belül immáron másodszer kóstolhatják meg a szabad választások ízét Kecskeméten, Szegeden és Kiskunfélegyházán. Ebből az alkalomból a Magyar Demokrata Fórum 8 oldalas kiadványt jelentetett meg Válasz címmel. Lángh Júlia ismerteti.

– Eljött az idő Magyarországon, amikor minden szavazat számít, amikor a polgárnak tudnia kell, hogy szavazócédulájával közvetve igenis beleszól a döntésekbe. Ezt az új állampolgári öntudatot és felelősségérzetet kívánja fejleszteni az MDF választási kiadványa Válasz címmel.

A 8 oldalas kiadványt levélszekrényükben találták Szeged, Kecskemét és Kiskunfélegyháza polgárai néhány nappal az augusztus 5-ikei pótválasztások előtt.

Ezeket a kis választásokat most azért kell félelmet, bizalmatlanságot, „úgyis mindegy” érzést legyőzve dialra vinnie Kodály Zoltán, Petőfi Sándor és József Attila városainak, hogy majd a nagyon, az országosan, teljes sikert arathasson a magyar ügy – figyelmeztet Csurka István az MDF választási kiadványán.

Mi ott leszünk – ígéri ugyancsak a címdoldalon Csengey Dénes, emlékeztetve arra, hogy ha nem szavazunk, akkor a kormányzópart majd helyettünk mindent elintéz ugyanúgy, mint eddig.

A kiadványból megismerhető a három MDF-jelölt és programjuk. Fekete Pál a kiskunfélegyházi, Debreceni József a kecskeméti és Raffay Ernő a szegedi jelölt.

Rövid riportok ismertetik, hogyan történt július 22-ikén – amikor nem mentek el elegen szavazni –, és mi a tanúsága a gödöllői választókerületben történteknek, ahol viszont bejött Roszik Gábor evangélikus lelkész, az MDF jelöltje.

Ki tud többet tenni a népért?

A szocializmus csődbe jutott

Rombolni próbál, ha már nyerni nem tud

Defenzívában az MSZMP

Reformszalámi

Sorskérdésünk a parlamenti demokrácia

Miért fogy az ön pénze?

– ilyen és hasonló címek, a cikkekben válaszok a kérdésekre, elemzések és biztatások egy olyan korszak kezdetén, amikor meg kell tanulni a politikai kultúrát, saját tapasztalatból, mert hogyan is lehetne másként, és ezt teszi a Magyar Demokrata Fórum Válasz című választási kiadványával, amely méltó a szabad, demokratikus választások kulturált előkészítésének legjobb hagyományaihoz, amely hagyományból egyelőre még oly kevés van Magyarországon, és a választópolgárokon múlik, hogy lesz-e több. Az augusztus 5-ikei választások előtt végre van egy pillanat, amikor valami, ha kicsi is, rajtunk múlik, éljünk vele.

– Felhívjuk hallgatóink figyelmét, hogy a Válasz című lapot részletesen ismertetjük holnap 13:30-kor, 16:50-kor és 18:50-kor.

1989. augusztus 3.

(MTI) Választási gyűlések Szegeden

1989. augusztus 3., csütörtök – A július 22-i sikertelen próbálkozás után augusztus 5-én ismét rajthoz áll Szeged 1. sz. választókerületében az Apró Antal megüresedett helyére pá-

lyázó három országgyűlési képviselőjelölt – Raffay Ernő történész (MDF), Dobozy Levente pártállástól független ügyvéd (HNF) és Miklós Károly, a Tisza Volán Vállalat művezetője, az MSZMP Szegedi Városi Elnökségének tagja. A szavazás előtt csütörtökön mindhárom jelölt gyűlésen találkozott választóival.

Az MDF a szegedi felsővárosi Lila iskola előtt rendezte meg választási gyűlését; mintegy ötszáz résztvevővel. A jelöltjét ábrázoló plakátok felirata szerint az MDF „Független, demokratikus, jóléti Magyarországot” akar. A jelölt mellett agitáló Csurka István írta azt hangoztatta: az embert az teszi szabaddá, hogy van saját tulajdona. Nemcsak a föld és a munkaeszköz, hanem a munkaereje is a birtokában van. Vagyis a magyar jövő záloga nem más, mint a szabad egyéni tulajdon. Ma már – mondotta a továbbiakban – a hatalomnak nincs mit szétosztania. Ezért felkínálta a szőlésszabadságot, az újságok garmadát lehet megjeleníteni, tulajdonképpen már mindent lehet – de újabb gúzsbakötő erő, hogy az államkassza üres. Az MDF fel akarja rázni a társadalmat az ezzel is összefüggő bénultságból, mert ez az egyetlen útja annak, hogy békés eszközökkel megváltoztassuk helyzetünket.

Az algyői tanácsházán rendezett gyűlésnek mindössze körülbelül kéttucatnyi résztvevője volt. Az ott fellépő jelölt, Dobozy Levente fő mondanivalója az volt: fel kell lépni a kirívó igazságtalanságokkal szemben, még akkor is, ha azok nem országos jelentőségűek. Bírálta azt is, hogy az állami dotációk jelentős részét a főváros kapja. Ott, mint mondta, nem kérnek lakossági hozzájárulást a közműfejlesztéshez sem. De számos más esetben is érezhető a vidék hátrányos megkülönböztetése. Ez pedig már közügy, s ilyenformán országos a jelentősége. Az egyik ellenfél – az MSZMP-jelölt – programjában kifogásolta, hogy nem mondta meg pontosan: a párt melyik szárnyát képviseli, s melyiktől határolja el magát. Az MDF jelöltjéről viszont úgy vélekedett: nincs benne tolerancia.

Az MSZMP a Felső-Tiszapart és a Pille utca közötti térre hívta jelöltjének támogatóit, illetve a programja iránt érdeklődőket. Csaknem ezren gyűltek össze. A kortes Vastagh Pál, az MSZMP Politikai Intéző Bizottságának tagja, a Csongrád Megyei Pártbizottság első titkára volt. Többek között arról beszélt: az MSZMP Szegeden is és az egész megyében bizonyítja megújulási készségét. Azt ma már tények bizonyítják – mondotta –, hogy ez a párt már nem az öt évvel ezelőtti. Hamis az a politika, amely az MSZMP lavinaszerű összeomlására spekulál. Az erős MSZMP alapvető nemzeti érdek: csak ez tudja biztosítani a nemzeti átalakulás feltételeit, hangoztatta, majd feltette a kérdést: Lehet-e bízni az MSZMP-ben? Válasza egyértelmű volt: igen, lehet benne bízni, de ennek feltételei vannak. Szakítania kell a múlttal, meg kell válnia hitelét veszített funkcionáriusaitól. A párt, mint mindenki láthatja, el van tökéltve erre. Ennek az eltökéltségnek egyik támogatója és garanciája Miklós Károly életútja, személyisége, határozott jelleme is – mondotta befejezésül Vastagh Pál.

1989. augusztus 4.

(MTI) Választási előzetes - Szeged. München, 1989. július 4. SZER, Magyar híradó - Felolvassuk Molnár Máté Szegedről küldött tudósítását a választás előtti hangulatról:

- Tegnap Szegeden az időjárás nagyon jól igazodott a fölpörgetett választási küzdelem hangulatához: szürke volt az ég, hideg szél fúj, de nem eredt el az eső. Az MSZMP a Tiszapart közelében, panelházakkal övezett téren tartott nagygyűlést dixieland-zenével, a háttérben a Magyar Honvédelmi Szövetség nehezen felemelkedő hőlégballonjával és néhány piros transzparenszel.

Az MSZMP-jelölt, Miklós Károly legfontosabb jelmondata: „Radikális változást, nem felfordulást”. Támogatójukként felszólalt Vastagh Pál, a Politikai Intéző Bizottság tagja, az MSZMP – úgymond – örvendtes megújulásáról beszélt, majd elítélte Raffay Ernőt, mondván, hogy aki az MSZMP lavinszerű összeomlására számít, az nem realista. Akinek pedig nincs realitásérzéke, az ne politizáljon – tette hozzá.

E gyűlésnek mintegy 400-500 résztvevője lehetett, míg ugyanakkor egy kilométerrel távolabb, a Magyar Demokrata Fórum gyűlésén körülbelül 100 emberrel többen hallgatták Csurka István, Raffay Ernő és Roszik Gábor beszédét. A főhangsúly mind három beszédben azon volt, hogy mindenki menjen el szavazni, s másokat is beszéljen rá erre, mert ez nagyon fontos az ország jövője szempontjából.

Roszik Gábort mint az országgyűlés egyetlen legitim tagját mutatták be, és ő kifejtette: a javítgatások ideje lejárt, rendszerváltozásra van szükség. Igen szemléletes hasonlatot talált: olyan ez a rendszer, mint a Dacia autó – ki lehet ugyan benne cserélni néhány alkatrészt a Renault-gyárban készítetttel, attól még Dacia marad, nem sokat javul, de ha kivétel nélkül mindent ki tudnánk cserélni, a karosszériát és a visszapillantótükröt is, akkor közben ne mondogassuk, hogy ez Dacia, hanem mondjuk ki nyíltan: ez Renault, és ezt is akartuk. Végül a Kossuth nótát idézte: „Mindenkinek el kell menni” – mármint választani.

A Hazafias Népfrent jelöltje Dobozi Levente eközben Algyőn találkozott a választókkal, és – a mai újság beszámolója szerint – békésen elbeszélgetett a megjelent 20 emberrel.

A küzdelem látványossá vált, azaz nagyon sok plakát jelent meg a körzetben és a belvárosban is.

1989. augusztus 6.

(MTI) Az Országos Választási Elnökség közleménye

1989. augusztus 6., vasárnap – 1989. augusztus 5-én három országgyűlési választókerületben volt pótválasztás. A választások a törvényes rend szerint történtek meg.

A Bács-Kiskun megyei 3. számú választókerületben (Kecskemét) a névjegyzékbe felvettek száma 19.930 fő. A választáson részt vett 11.430 fő, a választójogosultak 57,35 százaléka. Az érvényes szavazatok száma 11.186, az érvényteleneké 244. Dr. Debreczeni József 7876 (70,41 százalék), dr. Kiss István 2147 (19,19 százalék), Varga László 1100 (9,83 százalék) szavazatot kapott. Valamennyi jelölt ellen szavazott 63 (0,57 százalék) fő. Az új képviselő dr. Debreczeni József.

A Bács-Kiskun megyei 8. számú választókerületben (Kiskunfélegyháza) a névjegyzékbe felvettek száma 26.008. A választáson részt vett 12.654 fő, a választójogosultak 48,65 százaléka. Az érvényes szavazatok száma 12.373, az érvényteleneké 281. Fekete Pál 3601 (29,10 százalék), dr. Garai István 4775 (38,59 százalék), dr. Vas László 3885 (31,40 százalék) szavazatot kapott. Valamennyi jelölt ellen szavazott 112 (0,91 százalék) fő. A választáson a választópolgároknak több mint a fele nem vett részt, ezért időközi választást kell tartani az 1983. évi III. választási törvény hatályos rendelkezései alapján.

A Csongrád megyei 1. számú választókerületben (Szeged) a névjegyzékbe felvettek száma 21.938. A választáson részt vett 11.119 fő, a választójogosultak 50,68 százaléka. Az érvényes szavazatok száma 10.921, az érvényteleneké 198. Dr. Dobozy Levente László 1747 (16 százalék), Miklós Károly 2395 (21,93 százalék), dr. Raffay Ernő 6720 (61,53 százalék) szavazatot kapott. Valamennyi jelölt ellen szavazott 59 (0,54 százalék) fő. Az új képviselő dr. Raffay Ernő.

A hivatalos eredmények a Magyar Közlönyben jelennek meg. A Népköztársaság Elnöki Tanácsa a Bács-Kiskun megyei 8. számú választókerületben az időközi választást későbbi időpontban tűzi ki.

Budapest, 1989. augusztus 5.

dr. Kukorelli István
az OVE titkára

dr. Papp Lajos
az OVE elnöke

(MTI) Képviselő-választás - interjúk. London, 1989. augusztus 5. BBC, Késő esti panoráma – Szegeden, Kecskeméten és Kiskunfélegyházán ma megismételték az országgyűlési képviselő-választást. Az esti órákra ismertté váltak az eredmények, köztük az a tény, hogy Szegeden és Kecskeméten a Magyar Demokrata Fórum jelöltjei futottak be. – Munkatársunk, Siklós István Raffay Ernőt, az MDF új, szegedi képviselőjét hívta fel ebből az alkalomból:

– Milyen érzés a választásból győztesen kikerülni, Raffay Ernő úr, most már mint képviselő, Szeged város képviselője?

– Az első érzés, amit érzek, a köszönet annak a 6720 szegedi választópolgárnak, akik eljöttek ma, ezen a szép szegedi meleg napon, és a Magyar Demokrata Fórum jelöltjére szavaztak. Én úgy vélem, hogy ma, Szegeden, Magyarországon egy viszonylag jelentős lépést tettünk a magyar demokrácia kiépítése felé. Ugyanakkor éppen arról beszélgettünk most a Demokrata Fórum-beli barátaimmal, hogy el vagyunk arra szánva, hogy azon az úton, amire a MDF rálépett, végig is fog menni. Ez azt jelenti, hogy a következő országgyűlési választásokon is országgyűlési jelölteket fogunk állítani, sőt, a helyhatósági választásokon is.

Még annyit hadd mondjak el, hogy a mai szegedi, sőt a mai kecskeméti eredménnyel együtt – tudniillik ott is Debreceni József úr, az MDF jelöltje győzött és ezzel szintén bekerült a parlamentbe – már öt Demokrata Fórum-képviselő van.

Az egész ország számára rendkívül fontosnak érezzük, hogy példa-értékű lehet ez a magyar nép számára. Azt tudniillik, hogy az elmúlt 40 év lezserítottságát, kizsákmányolását, a magyar államiság válságba juttatását – amely gazdasági, politikai, morális válság – talán talán sikerült békés úton, parlamentális úton megoldani, enyhíteni legalábbis.

– Ami a másik képviselőjelöltet illeti, gratuláltak már Raffay Ernő úrnak a győzelemhez?

– Dobozi Levente úr gratulált nekem néhány perccel ezelőtt a városi tanácson. Miklós Károly úr, az MSZMP képviselőjelöltje – aki huszonkettő egész néhány tized százalékot kapott az MSZMP hatalmas kampányának köszönhetően – nem jelent meg a városi tanácson. Ott voltam az elnökségi irodában, amikor telefonon érdeklődött az eredmény iránt. Ő nem gratulált.

– Mi a további teendő, most már mint országgyűlési képviselőnek?

– Hétfőn az MDF elnökségi ülésére vagyok hivatalos, a többi képviselőtársam is, ahol megbeszéljük a konkrét politikai teendőket. Hát, mint magánember, most három napot nyaralni fogok, mert néhány kilót lefogytam ebben a pár hónapban, aztán át fogom gondolni azt, hogy ebben az utolsó kádárista parlamentben mit lehet tenni. Én azt hiszem, hogy nagyon sokat is és nagyon keveset is. Nagyon keveset azért, mert „74-egész néhány tized” százalékban kommunista szavazógépezet uralkodik a magyar nép által nem választott parlamentben. Nagyon sokat pedig azért, mert bizonyos fontos politikai kérdéseket talán elő lehet hozni a parlamentben.

Szeretnék utalni külön arra, hogy amennyiben megszakadnak a MSZMP és az ellenzéki koalíció [sic!] közötti hivatalos tárgyalások Budapesten – már pedig úgy tűnik, hogy elég nagy a valószínűsége, hogy az MSZMP hibájából megszakadnak –, abban az esetben a parlamentbe kerül át a politikai súlypont, vagy annak egy jó része. Ennek megfelelően pedig az ellenzék parlamenti képviselőinek a vállát még nagyobb teher, illetve még nagyobb felelőség fogja nyomni.

– Raffay Ernő úr, sok sikert kívánok munkásságához, köszönöm szépen az interjút.

(MTI) Az időszaki választások után

1989. augusztus 6. – Szeged 1. sz. választókerületében Raffay Ernő történészt, a Magyar Demokrata Fórum jelöltjét választották meg országgyűlési képviselőnek Apró Antal megüresedett helyére. A küzdelem ugyan csak a második fordulóban dőlt el: a július 22-ei első fordulóban ugyanis csak a választásra jogosultak 45,1 százaléka adta le szavazatát. A szombati pótválasztáson viszont már 50,22 százalékuk voksolt. Raffay Ernő az érvényes szavazatok 61,8 százalékát kapta. Véleménye szerint a győzelem egy nehéz időszak kezdetét jelenti, mert hiszen, mint ő fogalmazta, a „Független demokratikus jóléti Magyarországért” program végrehajtása csak ezután következik. A cél nagy, a megvalósításának eszközei viszont szerények.

Az új képviselő, mint kifejtette, az egész választó kerület gondját magáénak érzi. Elmondta, havonta legalább egy alkalommal találkozni akar a választóival. Megbeszéli velük a parlament elé kerülő előterjesztéseket, mert szerinte „a választói érezzék”, tanulmányozása nélkül lehetetlen a választók érdekeinek valódi képviselete. Elhatározott szándéka a szomszédos országokban élő magyarság helyzetének folyamatos figyelemmel kísérése, s érdekeik képviselete is.

Miklós Károly, a Tisza Volán művezetője, az MSZMP jelöltje alig több mint 22 százalékkal lett a második. Nyilatkozata szerint némi csalódottságot érzett, amikor megtudta a végeredményt. Szorosabb küzdelemre számított. Szerinte kevés idő jutott a felkészülésre, nem volt idő arra, hogy az embereket meggyőzze arról: a mostani MSZMP más, mint néhány évvel ezelőtti volt. Mindez, hangoztatta, tanulság is. A feladatok, a tennivalók egész tárháza tisztázódott, s ki kell dolgozni, meg kell tanulni ezek hasznosítását. A számomra, hangoztatta végül, az egyik fő tapasztalat abban kristályosodik, hogy az októberi pártkongresszuson a reformszárnynak kell megszabnia az MSZMP irányvonalát.

Dobozy Levente pártállástól független ügyvédet a Hazafias Népfront indította a választáson. Ő 16,08 százalékot kapott. Higgadtan vette tudomásul a választás eredményét. Azt reméltem, második leszek, mondta, a választók véleménye azonban más volt. Nekem elég annyi: a küzdelem is, és a szavazás is korrekt volt. Meggyőződése: választáson nem az MSZMP vesztett, nem az MDF nyert, hanem a többpártrendszer győzött.

(MTI) A választási eredmények értékelése. München, 1989. augusztus 6. SZER, Világhíradó – A magyar belpolitika szombati szenzációja: két hét, négy választás Magyarországon. Az eredmény három–nulla a Magyar Demokrata Fórum javára.

És az MSZMP? Az az MSZMP, amely ma még minden olyan eszköznek szinte kizárólagos birtokosa, amellyel választást lehet szervezni és nyerni? Nos, a magyar munkásosztály önjelölt élcsapata a futottak még mezőnyében keresendő. Mi több, a szombati pótválasztások MDF-es győztesei a leadott szavazatok 62, illetve 70 százalékát szerezték meg. Összehasonlításképpen: ilyen arányú választási győzelemmel az elmúlt évtizedek legnépszerűbb bajor politikusa, Franz Josef Strauss még miniszterelnöksége fénykorában sem dicsekedhetett.

Komoly figyelmeztetés ez az Ellenzéki Kerekasztallal tárgyaló MSZMP-vezetők számára. Az utóbbi időben tanúsított hajthatatlan magatartásuk legfeljebb annak a jele, hogy ők személyesen kezdenek felocsúdni benuátlágukból, de pártjukat a választók leírták, mint kormányképes pártot.

A magyar szavazópolgárok az első adandó alkalommal, amikor szabadon nyilváníthatják véleményüket, a kommunista párt értésére adják, mit gondolnak róla. Ilyen értelemben bármilyen kiváló jelölteket állított is a Demokrata Fórum, a reájuk adott szavazatok egy része az MSZMP elleni szavazat volt. Ez utóbbi párt javára írandó viszont – mert még újdonság az ilyesmi –, hogy az eddigi négy pótválasztás szabadságát nem veszélyeztette. Eredményét nem próbálta utólag megváltoztatni. Az okok elemzése külön tanulmányt igényelne. A lényeg az, hogy a pótválasztásokat a – jelek szerint – senki sem próbálta megzavarni.

Gödöllő, Kecskemét és Szeged az ellenzék számára is szolgál tanulságokkal. Először is azzal, hogy az ellenzék választási szövetségének lenne esélye az általános választások megnyerésére. Indokolatlan és politikailag defetista magatartás tehát azt latolgatni, hogy melyik új vagy újjáéledt párt lenne hajlandó az MSZMP-vel koalíciós kormányzásra. Meg kell várni a választók döntését, hogy mely pártoknak hajlandók bizalmat előlegezni.

Gödöllőtől Szegedig ugyanis bizalomelőlegezésről is szó volt, hiszen eddig még sem az MDF-nek, sem képviselőjelöltjeinek nem volt módjuk arra, hogy megmutassák, ők hogyan politizálnának a hatalmon belül. Az ellenzéki pártoknak tehát – és ez a következő tanulság – sürgősen rendezniük kell soraikat, különben nem tudnak eleget tenni a velük szemben támasztott, gyakran felfokozott várakozásoknak.

Végezetül még egy észrevétel: a pótválasztásokkal megkezdődött a választási hadjárat, a küzdelem az urnáktól távolmaradó negyven-ötven százalékok voksáért.

Az ellenzék a szombati győzelmek mámorában joggal gondolhatja, hogy a pohár már félig van. A következő hónapokban mindent meg kell tennie annak érdekében, hogy ne maradjon félig üres.

1989. augusztus 10.

XII. 1989. augusztus 10. (96)

TE 12-14

Dr. Pordány László, a szegedi MDF szervezet ügyvivő elnökségének tagja arról tájékoztat Póda Jenőt, a Szegedi Ellenzéki Kerekasztal szóvivőjét, hogy az MDF országos elnöksége határozatot hozott ún. „regionális központok” felállítására. A tervek szerint az egyik ilyen központ Szeged lenne.

TE 12-14

Az MDF szegedi szervezete 1989. szeptember 14-én – megalakulásuk egy éves évfordulója alkalmából – jubileumi nagygyűlést szervez.

K/3 12-14

A szegedi megyei városi tanács vb. hivatal igazgatási osztálya 1989. július 27-én kelt I. 474/1989. ig. számú határozatával a Szeged, Gogol u. 14. szám alatti 26,06 m² alapterületű irodahelyiséget a Szociáldemokrata Párt szegedi szervezete részére igénybevételi díj befizetése nélkül 1989. december 31-ig kiutalta. A kiutaló határozat alapján a későbbiekben lehetőség nyílik e helyiség határozatlan időre szóló kiutalására is.

HMT 12-14

A Független Kisgazdapárt szegedi szervezete dr. Bába István – egy neves helyi ügyvéd – anyagi támogatásával újságot szándékozik indítani. A tervek szerint a lap kiadásához szükséges minden feltételt (szerkesztőség, nyomtatás, terjesztés, stb.) meg kívánnak teremteni.

HMT 12-14

A Magyar Demokrata Fórum elnöksége a közeljövőben lapkiadó részvénytársaság alapítását kezdeményezi. A tervek szerint az fogja megjelentetni a „Hitel” című folyóiratot, az MDF országos napilapját (még az idén indítani akarják) és a minden megyében folyamatosan létrehozandó helyi MDF újságokat. A terjesztésre egy önálló kft. is alakul.

HMT 12-14

Francesco Gonsales, az USA magyarországi nagykövetségének másodtitkára az augusztus 5-i szegedi pótválasztások alkalmával külön-külön beszélgetést folytatott a jelöltekkel, és egyebek mellett elmondta, hogy a soron következő országos választásokra történő felkészüléshez hajlandók anyagi támogatást adni az ellenzéki szervezeteknek, de csak akkor, ha egységesen lépnek fel.

Gonsales elmondta továbbá, hogy a nagykövetség szeptember 15-től vagy 16-tól három-, illetve kétnapos konferenciát rendez Badacsonytomajban, ahol a mostani és az elkövetkezendő választások lesznek a megtárgyalandó témák.

Az MDF elnöksége 10 fős küldöttséget jelöl ki, amely a badacsonytomaji tanácskozáson való részvételen kívül eleget tesz az osztrák néppárt és a franciaországi De Gaulle Párt meghívásának is.

HMT 12-14

Az MDF szegedi szervezetének elnöksége az országos választások előkészítése céljából szabadegyetemi formában ún. társadalomismereti előadásorozatot kíván szervezni nem csak MDF tagoknak. Fő témakörök: a demokrácia és a gazdasági kibontakozás lehetőségei.

HMT 12-14

Az MDF szegedi szervezetének elnöksége egy ún. „defenzív csoport”-ot szándékozik létrehozni, amelynek belső védelmi és más szervezetekről történő információszerző funkciója lenne.

1989. augusztus 11.

Titkos!

XII. 1989. augusztus 11. (97)

1. K/3 12-14

A Magyar Politikai Foglyok Szövetsége értesíti Fejér Dénes szegedi lakost, hogy október 23-a megünneplésére 1989. augusztus 23-án 17.00 órakor a Jurta Színházban előzetes megbeszélést tart.

A Szolidaritás Szakszervezeti Munkásszövetség értesíti Szalárdy István és Korom Mihály szegedi lakosokat, hogy 1989. augusztus 12-én 10.00 órakor a „Művész Vendéglő” helyiségében (Vígyszínház mögött) kibővített ügyvivői és választmányi gyűlést tartanak.

Seres Péter Keszthely [...] szám alatti személy több szegedi lakost felszólít, hogy Szege-den szervezzék meg a Magyar Keresztény Szabadságpártot. Mellékeli a párt programját és az Igazságügyi Minisztérium 74036/1989. számú levelét, mely a párt jogfolytonosságát elismeri.

1989. augusztus 14.

(MTI OS) Az IDF Szegedi Szervezetének felhívása

1989. augusztus 14., hétfő – Az Ifjúsági Demokrata Fórum (a Magyar Demokrata Fórum ifjúsági mozgalma) elhatározta, hogy a jövő év folyamán létrehozza a régóta hiányzó Magyar Akadémiát. Az akadémia elsődleges célja, hogy leendő közéleti személyeket képezzen az MDF szellemiségében. Az akadémia föllállításának kezdeti lépéseként ez év októberétől előkészítő előadássorozatot indítunk.

A témakörök: magyar történelem, a demokrácia alapjai, a magyar társadalmi változások, az MDF törekvései, a magyarság a Kárpát-medencében, az egyházak múltja és jelene, Magyarország és Európa.

Sorozatunkat elsősorban fiataloknak szánjuk, de mindenkit szívesen látunk. Előadásaink ingyenesek. Minden jelentkezést, továbbá javaslatot, érdeklődést, támogatást stb. a következő címre várunk: IDF Szegedi Szervezete 6701 Szeged, Pf.: 376.

1989. augusztus 15.

Szigorúan titkos!

XII. 1989. augusztus 15. (102)

TA 12-14

Mucsi Mihály arról tájékoztatta Pordány Lászlót, az MDF helyi vezetőjét, hogy a választásokra készülve 1989. augusztus 10-én Kisteleken 20 fővel MDF csoport alakult. A közeljövőben a többi Csongrád megyei településen is folytatja a szervezést. Legközelebb Pusztaszeren lesz alakuló gyűlést.

TA 12-14

Csikós Mária, a szegedi Erdélyi Kör vezetője arról tájékoztatta Ördögh Mátyás egyházi személyt, hogy 1989. augusztus 20-án az ópusztaszeri ünnepségen az MDF és az Erdélyi Kör közösen 3 sátrat állít fel, melyekben propagandaanyagokat terjesztenek – székely himnusz szövege – Erdéllyel kapcsolatos könyvek stb. Továbbá az MDF tagtoborzást kíván folytatni. Jelen lesz Lezsák Sándor is.

1989. augusztus 16.

Titkos!

XII. 1989. augusztus 16. (99)

TA 12-14

Dezsőfi nevű budapesti egyházi személy arról tájékoztatta Gyulay Endre szeged-csanádi megyés püspököt, hogy a francia „Mitterand” alapítvány felajánlotta anyagi támogatását egy – a romániai menekültek számára – Magyarországon létesítendő menekültfalú létrehozásához. Az alapítvány képviselői a püspök spanyolországi látogatása alkalmából Barcelonában kívánják a részleteket megbeszélni.

1989. augusztus 17.

Titkos!

XII. 1989. augusztus 17. (100)

1. HMB 12-14

Az MDF szegedi szervezete Ilie Ceaușescu közelgő magyarországi látogatása ellen tiltakozó nyilatkozatot kíván eljuttatni a Külügyminisztériumhoz és az országgyűléshez. Ennek része az R.E. szegedi lakos által összeállított kompromittáló adattár, amely az I. C. által publikált – Magyarország érdekeit sértő – írárok gyűjteménye.

3. K/3 12-14

Az MSZDP szegedi szervezete 1989. augusztus 20-án az ópusztaszeri ünnepségen tagtorozással, politizálással egybekötött baráti találkozót tart.

4. K/3 12-14

Kelecsey József, az MSZDP oktatási bizottságának titkára arról értesíti az MSZDP szegedi vezetőségét, hogy 1989 szeptemberétől szombati napokon 15 foglalkozásból álló vezetői tanfolyamot rendeznek. Egyben javasolja, hogy helyileg az aktivisták részére szervezzenek retorikai tanfolyamot.

5. K/3 12-14

Az MSZDP hódmezővásárhelyi szervezete 1989. augusztus 26-án 15.00 órai kezdettel a helyi Petőfi Sándor Művelődési Házban gyűlést tart. Meghívottak: Ruttner György, Fischer György.

6. K/3 12-14

1989. augusztus 11-én Nagytőke községben 12 fővel megalakult a kiskgazdapárt helyi szervezete.

1989. augusztus 18.

XII. 1989. augusztus 18. (101)

1. K/3 12-14

Ökrös Tamás szegedi FIDESZ aktivistát arról értesíti egy „Győri M.” aláírási személy, hogy a Prágába utazók augusztus 19-én 19.00 órakor találkoznak Budapesten a Nyugati pályaudvar mellett a 6-os autóbusz végállomásánál. Ide várják a gépkocsival utazókat is. A csoport a 20.25 órakor induló „Amicus” expresszvonatot veszi igénybe. Prágában 20-án a vonat érkezésénél, illetve 08.00, 12.00 és 18.00 órakor van találkozó a Károly híd várral szembeni hídfőjénél. Visszautazás 21-én este.

2. K/3 12-14

A kiskgazdapárt újszegedi szervezete 1989. augusztus 26-án a Bálint Sándor Művelődési Otthonban alakuló ülést tart. Meghívott: dr. Boross Imre.

Titkos!

XII. 1989. augusztus 22. (102)

1. TA 12-14

Csikós Mária, a JATE titkárság és az Erdélyi Kör vezetője arról tájékoztatta Ördögh Mátyást, az MDF alsóvárosi csoportjának vezetőjét, hogy az MDF szegedi szervezete kezdeményezni fogja Király Zoltán és Raffay Ernő jelölését a köztársasági elnöki posztra.

2. TA 12-14

Az MDF szegedi szervezete Pordány László vezetésével 1989. október 22-én este a helyi Bartók Béla Művelődési Központban markáns, radikális hangvételű költői estet szervez a forradalom mártírjai emlékére.

K/3 12-14

A FIDESZ 1989. szeptember 1-3. között Balatonkenesén, a BME mérőtáborában nyári táborot szervez, melynek célja a választásokra történő felkészülés. Előadók: Orbán Viktor, Tirts Tamás, Kende Péter, Litván György, Mensáros László.

1989. augusztus 28.

Titkos!

XII. 1989. augusztus 28. (103)

1. K/3 12-14

Az MDF 1989. szeptember 8-án 18.00 órakor Szőregen, a Tömörkény István Művelődési Házban alakuló és tagtoborzó gyűlést tart. Meghívott: Pordány László.

3. K/3 12-14

Az SZDSZ országos vezetősége nevében Szilágyi Sándor arról értesítette Jankó Attila szegedi SZDSZ aktivistát, hogy 1989. szeptember 4-10. között országos propaganda akciót tartanak, melynek során alkalmi standokon árusítják az SZDSZ programját és egyéb kiadványait (SZDSZ jelvény, zászló, Beszélő, stb.). 1989. szeptember 8-10. között az SZDSZ vezetői országos előadókörutat tartanak.

1989. augusztus 29.

Titkos!

XII. 1989. augusztus 29. (104)

1. K/3 12-14

Az MDF 1989. szeptember 9-én 10.00 és 16.00 között Budapesten (XI. ker., Műegyetem rkp. 3/9. központi épület KA-26 sz. teremben) megrendezi az „Elnökök gyűlését”.

Napirend:

- politikai beszámoló (Antall József),
- helyzetkép szervezeti életünkről (Lezsák Sándor),
- javaslat az alapszabály módosítására (Horváth Balázs),
- az országos gyűlés előkészületei (Bíró Zoltán).

2. K/3 12-14

Az SZDSZ néhány nappal az MSZMP kongresszusa előtt tüntetéseket tervez Budapesten a TV székháza, vidéken pedig a megyei lapok szerkesztőségei előtt a sajtómonopólium ellen. Ennek részleteit az 1989. szeptember 22–24. között Sopronban tartandó SZDSZ választói táborban beszéljük meg.

3. HMB 12-13

Valentiny Gézától és Szőke Jánostól – nyugati katolikus segélyszervezetek ügyintézőitől – származó információ szerint Paskai László bíboros primás „felfelé bukik”, curiális bíboros lesz Rómában. A szerzetesrendekkel foglalkozó kongregáció egy osztályát fogja vezetni. Erre a lépésre azért van szükség, mert a bíborost nem tartja alkalmasnak Vatikán a magyar katolikus egyház vezetésére. Utódjaként Dankó László kalocsai érsek neve merült fel először, azonban betegsége, valamint az iránta való vatikáni bizalom csökkenése miatt elálltak személyétől. Legesélyesebbnek Gyulay Endre szeged-csanádi püspököt ítélték, akinek személye az erdélyi menekültek ügyeinek képviselője folytán nemzetközileg ismert lett. Gyulay néhány napja Spanyolországban együtt misézett és ebédelt II. János Pál pápával, így alkalmuk nyílt a kérdésről való konzultációra.

Titkos! XII. 1989. augusztus 31. (105)

1. TA 12-14

Csikós Mária szegedi MDF aktivista arról tájékoztatott egy nem beazonosított személyt, hogy a szegedi MDF csoport felvette a kapcsolatot a lett függetlenségi mozgalommal, amely delegációt küld Szegedre.

2. ATA 12-14

Az MDF hódmezővásárhelyi csoportja a magas élelmiszerárak elleni tiltakozásul 1989. szeptember 23-án a helyi Kossuth téren nyilvános disznóvágást rendez. A húst kedvezményes áron szétméri a hátrányos szociális helyzetűek között.

3. TA 12-14

A kiscgazdapárt szentesi szervezete 1989. karácsonyától folyamatosan ingyenes népkonyhát kíván üzemeltetni a hátrányos szociális helyzetűek megsegítésére. Az egyházakkal közösen pénz és egyéb adományokat is gyűjtenek. A későbbiekben más településeken is hasonló akciókat kívánnak szervezni.

1989. szeptember 1.

(MTI) Eseménynaptár. München, 1989. szeptember 1. SZER, Világhíradó – A hét végén kétnapos országos tanácskozást tartanak az erdélyi körök a Szegedi Erdélyi Kör meghívására. A szombati megnyitó előadást Szűrös Mátyás tartja a József Attila Tudományegyetem bölcsészkarának nagy előadótermében: Szeged, Egyetem utca 2.

Titkos!

XII. 1989. szeptember 01. (106)

1. TA 12-14

Dr. Csikós Mária, a szegedi Erdélyi Kör vezetője arról tájékoztatta Szabó Bélát, a helyi MDF elnökségi tagját, hogy az 1989. szeptember 2–3-án Szegeden rendezendő „Erdély

tanácskozás” során szeretnék létrehozni az Erdély Körök országos koordináló szervét. A létrehozandó szerv a háromoldalú tanácskozásokba is bekapcsolódna, és ellátná a Romániából áttelepült magyarok országos érdekképviselését.

1989. szeptember 6.

Titkos!

XII. 1989. szeptember 06. (107)

1. TA 12-14

Fiber László budapesti SZDSZ tag arról tájékoztatta dr. Csikós Máriát, a szegedi Erdély Kör vezetőjét, hogy társaival együtt az SZDSZ-en belül szeretné létrehozni az Erdély Kör, mely az áttelepült magyarok fóruma lenne. Fiber kezdeményezéséhez igényelte dr. Csikós Mária segítségét.

2. TA 12-14

Az MDF szegedi szervezetét arról tájékoztatta egy ismeretlen budapesti személy, hogy 1989. szeptember 15-én a budapesti városmajori színpadon az MDF budai szervezeteinek politikai nagygyűlését tartják, melynek szónokai Csurka István és Raffay Ernő lesznek.

1989. szeptember 2.

(MTI) Erdélyi körök országos tanácskozása Szegeden

1989. szeptember 2., szombat – A magyarországi Erdélyi körök és egyesületek első országos tanácskozása kezdődött szombaton délelőtt Szegeden, a József Attila Tudományegyetem Ady téri épületében.

A szegedi Erdélyi Kör rendezte kétnapos tanácskozáson – amelyen Király Zoltán országgyűlési képviselő elnökölt – Szűrös Mátyás, az Országgyűlés elnöke beszédében kijelentette: az erdélyi magyarság nagy erőforrása a nemzetnek, s minden erdélyit ért sérelmet a nagy nyilvánosság előtt kell szóvá tenni.

A tanácskozáson Tóth Judit, az Országos Menekültügyi Hivatal tárcaközi bizottságának képviselője tartott tájékoztatót a menekülthelyzet általános problémáiról. Délután Raffay Ernő országgyűlési képviselő elnökletével a beilleszkedés és az önszervezés konfliktusairól Gyulay Endre szeged-csanádi megyéspüspök és Németh Géza református lelkész, az Erdélyi Szövetség társelnöke tart előadást.

A két világháború között a munkásmozgalomban erősek voltak az önálló Erdély, az erdélyi autonómia gondolatának, koncepciójának gyökerei. Azt hiszem, hogy megfelelő formában feléleszthető ez a gondolat – mondta Szűrös Mátyás.

A délelőtt folyamán – Király Zoltán országgyűlési képviselő elnökletével – a résztvevők meghallgatták Tóth Juditnak, az Országos Menekültügyi Tárcaközi Bizottság képviselőjének tájékoztatóját a menekülthelyzet általános problémáiról. Délután két előadás hangzott el a menekültek beilleszkedésének és önszervezésének konfliktusairól. Gyulay Endre szeged-csanádi megyés püspök arra szólította fel a menekülteket, hogy összefogva, együtt vegyék kezükbe saját sorsuk irányítását. Az közös erőgyűjtés ugyanis társadalmi erőt is ad, s a nagyobb egység szavára jobban odafigyel az ország. Türelemre, megértésre, a jogok és köteleességek helyes arányának kialakítására intette a menekülteket és a befogadókat egyaránt.

Az előadást követően drámai pillanatokot éltek át a tanácskozás résztvevői. Magnókazetáról hallhatták annak az erdélyi édesanyának a hangját, akinek fiát állítólagos borjúvágás miatt bevitték a rendőrségre, s onnan élve már nem jöhetett ki.

Németh Géza református lelkész, az Erdélyi Szövetség társelnöke 12 pontban foglalta össze, mi a teendő az Erdély-ügyben. Beszélt egyebek közt arról, hogy itt az ideje az ott-honmaradás programját is meghirdetni. Az erdélyi magyarokon csak akkor lehet segíteni, ha ők is akarják a túlélést.

Fényi Tibor történész, a Független Menedékbizottság tagja korreferátumában kijelentette: nem fogadja el a Belügyminisztérium azon magyarzkodását, miszerint felkészületlenül érte a menekülthullám. Feltette a kérdést, ha eddig nem volt képes felkészülni a minisztérium, nincs-e más olyan szervezet, amely segítene a BM-nek, vagy átvállalná ezt a feladatot.

A hozzászólók közül Banner Zoltán, a békéscsabai Erdélyi Kör elnöke az erdélyiek nevében kérte ki magának, hogy mások ítéljék meg a menekült ember döntését saját sorsáról. Mert tudják ők, hol a helyük és mi a kötelességük.

Raffay Ernő országgyűlési képviselő, a rendezvény délutáni elnöke a következő gondolattal zárta a tanácskozást: „A menekültügyet akkor lehet megszüntetni, ha az okait szüntetik meg”.

Az erdélyi körök tanácskozása vasárnap folytatja munkáját.

1989. szeptember 7.

(MTI OS) A Dél-Magyarország újságíróinak állásfoglalása (1. rész) 1989. szeptember 7., csütörtök – Az utóbbi néhány hónap alatt mi, a Délmagyarország munkatársai kétszer is meglepetéssel tapasztaltuk, hogy a „szegedi tömegkommunikációs struktúra átalakítása” címén rólunk, ám nélkülünk igyekeztek meghatározó döntést hozni. Az MSZMP Csongrád megyei bizottságának „műhelyében” írásba foglalták és a szegedi városi pártbizottság korábbi álláspontja ellenére immár kétszer megtárgyalták a két helyi napilap, a Délmagyarország és a Csongrád Megyei Hírlap összevonásának koncepcióját. Lapunk sorsáról-jövőjéről ugyancsak határozott elképzelése van az Ellenzéki Kerekasztal szegedi tárgyalóköldöttségének; a megyei lapok jövőjéről ajánlást fogalmazott meg a Magyar Újságírók Országos Szövetségének elnöksége is.

Nekünk is van véleményünk. Röviddel a magyarországi szabad választások előtt – nézünk szerint – a valamennyi választót megillető nyilvánosság megteremtésével kellene foglalkozni, s nem a két helyi napilap irracionális összevonása révén az MSZMP kétes etikájú vagyontmentő akcióinak számát szaporítani. Ebben a megyében, ahol deklaráltan a párt reformszárnyához tartozók irányítják az MSZMP-t, s ahol két napilap működik, valóban kínálkozik a sajtóstruktúra átalakítása: a párt – szintén deklarált – önkorlátozása szellemében a 79 éves Dél-Magyarország, amely egész története során progresszív orgánium volt, az MSZMP lapjából Szeged egész lakosságának lapjává válhatna.

Mi, a szerkesztőség 19 munkatársa szükségesnek látjuk kinyilvánítani: a hagyományt is tisztelve progresszív, a város és a környék egész lakosságát szakmai igényességgel tájékoztató, gazdasági érdekeltségi alapon működtetett politikai napilapot kívánunk írni. Szakmai integritásunk azonos politikai integritásunkkal. Értelmezésünkben a progresszivitás az ország érdekét szem előtt tartó, demokráciára, szociális biztonságra törekvő, a baloldali liberalizmus értékeit követő politizálást jelent. A városi önállóság és öngazgatás híveiként nem kívánunk egy szervetlen, életképtelen „sajtó-konglomerátumban”, összevont megyei-

városi MSZMP-organumban dolgozni, sőt kijelentjük: szakmai önállóságunkat gazdasági önállósággal is hangsúlyozni kívánjuk.

Az a meggyőződésünk, hogy a már elkezdődött választási küzdelemben a választók számára az információs esélyegyenlőséget így lehet elérni, ugyanerre lesz szükség a választások után kialakult új társadalmi modellben is.

a Délmagyarország 19 munkatársa

1989. szeptember 8.

(MTI OS) A HNF Csongrád megyei elnökségének állásfoglalása

1989. szeptember 8., péntek – A HNF Csongrád megyei elnöksége, csatlakozva az Október 23-a Bizottságot megalakító Bajcsy-Zsilinszky Endre Baráti Társaság és a vele együtt kezdeményező független politikai pártok, fórumok és szervezetek javaslatához, indítványozza az Országgyűlésnek, hogy október 23-a legyen nemzeti ünnep, pirosbetűs ünnepként, az 1956. október 23-án kezdődött forradalom és szabadságharc évfordulójaként.

Az elnökség indítványozza az illetékes Csongrád megyei és minisztériumi főhatóságok felé, hogy Csongrád megyében – ezen belül Szeged megyei jogú városban – eluralkodott és tarthatatlan állapotokat eredményező, a lakossági ellátást különösen hátrányosan érintő és rapszodikusan az élelmiszer-, különösen pedig a húsellátásban hiányt eredményező bevásárló turizmust szüntessék meg akként, hogy az ne sértse a szomszédos államokkal megkötött vagy a lengyel két- vagy többoldalú államközi szerződéseket, azonban a hazai lakosságot sújtó kereskedelmi hátrányt szüntesse meg.

Az elnökség csatlakozik ahhoz a felhíváshoz, amely a második világháború befejezésének 50. évfordulójára, 1995. évre a magyar nemzetnek azt az óhajtát fejezi ki, hogy a nagyhatalmak erre az évfordulóra az általános katonai leszerelést hajtsák végre, és ekkorra a szovjet csapatokat hazánkból is vonják ki.

A HNF Csongrád megyei elnöksége indítványozza, hogy a hazánkban lévő és a munkahelyeken működő MSZMP és minden más párt haladéktalanul vonuljon ki a munkahelyekről, minthogy a pártoknak a munkahelyen lévő tevékenységével nem ért egyet.

A HNF Csongrád megyei elnöksége indítványozza a Munkásörség Országos Parancsnokságának, hogy hazánkban a munkásörség haladéktalanul számolja fel önmagát arra figyelemmel, hogy a lakosságnak sem a termelőmunkában való részvételéhez, sem a békés, nyugodt magánéletéhez a munkásörségre nincs szüksége.

A HNF Csongrád megyei elnöksége a második világháború magyarországi hadműveleteinek közelgő őszi évfordulója kapcsán akként kíván megemlékezni – a nemzeti lelkiismeret jegyében – a második világháborúban elesett katonák emléke előtt, hogy minden településen rendezett ünnepség alkalmával – bel- és külföldön a magyarság képviselőjében – a Hazafias Népfront tiszteleg az emlékművek előtt vagy annak hiányában a főbb és jelentős emberáldozatokat követelő hadműveleti színtereken (például a Don-kanyarban).

1989. szeptember 11.

(MTI) Városi MSZMP-vezetők tanácskozása

1989. szeptember 11., hétfő – Az MSZMP kongresszusára és a választásokra való felkészülés jegyében öt város – Debrecen, Győr, Miskolc, Pécs és Szeged – első számú MSZMP-vezetői és munkatársaik tanácskoztak hétfőn a szegedi pártszékházban. Az MSZMP eddigi gyakorlatából hiányoztak az ilyen jellegű találkozók, az új munkastílushoz azonban már hozzá kell

tartozniuk a horizontális vitáknak, eszmecseréknek is. A tanácskozáson elismeréssel szóltak a regionális biztonság erősítésére vonatkozó MSZMP-tervről, amelyet Nyers Rezső pénteken ismertetett. Úgy vélekedtek, hogy az 50 kilométeres biztonsági övezetre tett javaslat egyik bizonyítéka az MSZMP offenzív politikálásának. Egyetértettek a helyi önkormányzatok fejlesztésnek szükségességében is; e téren egyaránt nagy gondokkal küzd mind az öt város. Szóba került a tanácskozáson az is, hogy mikor célszerű a választásokat lebonyolítani. Létezhet pártpolitikai megfontolás és sokféle taktikai elem az időpont kitűzésében, de a nemzet érdeke az, hogy minél előbb és minél szélesebb konszenzussal jöjjön létre a többpártrendszerben működő kormányzat. Felvetődött az a kérdés: lehetséges-e olyan pártprogramot összeállítani, ami adaptálható a nagyvárosokra, s ami mögé a városokban a párttag-ság, sőt a lakosság szélesebb köre felzárkózik. Ez azért is fontos lenne, mert szükség van a vidéki Magyarország érdekeinek karakteresen megfelelő egyetértésre abban, hogy a korábbi centrális irányítással szemben hogyan hallathatná jobban hangját a vidék.

1989. szeptember 12.

XII. 1989. szeptember 12. (109)

K/3 12-14

1. Az MDF szegedi szervezete megalakulása évfordulóján 1989. szeptember 16-án 17.00 órai kezdettel jubileumi ülést tart. Helyszín: JATE bölcsészkar, auditórium maximum, Szeged, Egyetem u. 2.

2. Kiegészítő információ az 1989. 08. 30-án leadott 104/2. számú jelentéshez.

K/3 12-14

Szilágyi Sándor az SZDSZ vezetőségi tagja arról értesíti Jankó Attila szegedi SZDSZ aktivistát, hogy 1989. 10. 05-én 17.00 órai kezdettel az SZDSZ a FIDESZ-szel közösen országos tüntetést kezdeményez az MSZMP székházak előtt. Cél az esélyegyenlőség követelése.

Jelszavak:

vonuljon ki a párt a munkahelyekről,
számoljon el a vagyonával,
ne tekintse hitbizománynak a megyei lapokat,
oszlassák fel a munkásórséget.

Titkos!

XII. szeptember 12. (110)

HMB 12-14

A Kereszténydemokrata Néppárt szegedi szervezete 1989. szeptember 18-án 18.00 órától bemutatkozó és tagtoborzó rendezvényt szervez. Az összejövetel helye a HNF szegedi Vörösmarty utcai terme. Meghívott előadó: dr. Keresztes Sándor.

1989. szeptember 14.

(MTI OS) A Szegedi Ellenzéki Kerekasztal közleménye

1989. szeptember 14., csütörtök – A Szegedi Ellenzéki Kerekasztal felszólítja dr. Antalffy György országgyűlési képviselőt és dr. Benedek Tibor vezérgazgatót, Szeged Városi Tanács tagját, hogy mandátumáról, illetve tanácstagságáról mondjanak le. A Déli Napló 1989. június 16-i, az ezt követő dokumentumsorozat, továbbá az 1989. augusztus 25-i vezérgazgatói

nyilatkozat alapján bebizonyították alkalmatlanságukat országgyűlési képviselői, illetve tanácstag mandátumukra. Amennyiben e felszólításnak nem tesznek eleget, úgy a szükséges – visszahívást kezdeményező – lépéseket a SZEK megteszi.

K/3 12-14

Máté-Tóth András szegedi teológus arról értesíti Molnár Imrét (Budapest [...]), hogy 1989. október 19-én Szegeden a felsővárosi templomban szentmisét szervez Jerzy Popieluszko atya emlékére, melyet Benyik György és egy lengyel pap celebrálnak magyarul, illetve lengyelül. A rendezvényt megelőzően magyar és lengyel nyelvű röplapokat kívánnak terjeszteni a városban – főként az úgynevezett „lengyel piac” közönsége körében – mely megemlékezést, imádságot tartalmazna, továbbá a szentmisét reklámozná.

Hasonló misék megtartását tervezik Budapesten, Debrecenben és Pécsen, de erről bővebb információt a forrás nem ad.

K/3 12-12

Az MSZDP szegedi szervezete 1989. szeptember 16-án 16.00 órai kezdettel a MÁV Művelődési Házban (Szeged, Rákóczi u. 1.) munkás nagygyűlést tart. Előadó: Király Zoltán.

LBE 12-12

1989. szeptember 14-én Hódmezővásárhely több pontján, közterületen az állampolgárok egy 15x20,5 cm-es nagyságú, nyomdai előállítású röplapot találtak kifüggesztve, mely a Szolidaritás Szakszervezeti Munkásszövetség „felhívását” tartalmazza.

Főbb pontok:

- az állami tulajdonnak nincs igazi tulajdonosa,
- a működésképtelen állami tulajdon monopóliumát fel kell számolni,
- meg kell teremteni az önkormányzati tulajdont,
- meg kell alakítani az üzemekben a munkástanácsokat,
- legyen a dolgozó is tulajdonos.

1989. szeptember 15.

(MTI OS) Az Egyházforum Közéleti Bizottság (Szeged) felhívása

1989. szeptember 15., péntek - A lelkiismereti és vallásszabadságról szóló törvénytervezet nyilvánosságra kerülése előtt felhívunk minden hívő és az emberi jogok iránti elkötelezettséggel rendelkező embert, emelje fel szavát azért, hogy e jogok hazánkban maradéktalanul megvalósulhassanak.

Követeljük közösen, hogy a vallásszabadságról szóló törvény valósítsa meg következetesen az állam és az egyház különválasztását.

Ezért a kormány már most mondjon le az Országos Vallásügyi Tanács létesítéséről, és helyezze hatályon kívül az erről szóló határozatát.

Szüntesse meg a Minisztertanács Hivatala Egyházpolitikai Titkárságát.

A törvény valósítsa meg következetesen a vallási közösségek autonómiáját.

Az állam mondjon le a nem hazai központú egyházak esetében is az egyházi vezető tisztségek betöltésébe való beleszólásáról.

A hívő emberek és az egyházak a feudális államegyházi örökség és az elmúlt negyven és kényszerhelyzetéből fakadóan vitaképességüket nagymértékben elveszítették. Ezért követeljük,

hogy a lelkiismereti és vallásszabadságról szóló törvény megalkotásával ne a jelenlegi, pártcélok eszközévé tett Országgyűlést bízzák meg és várják meg az új alkotmányt.

Közös felelősségünk, hogy a jogrend garanciái, elvei, szellemisége meghonosodjanak. Mindannyiunk érdeke, hogy szakítsunk azzal a hagyománnyal, melyben az állam és az egyház vezetői Isten népe feje felett intézkednek. Így válhatnak a hívők nagykorúvá, és így találhatják meg helyüket egy szabad társadalom szolgálatában.

1989. szeptember 19.

Szigorúan titkos!

XII. 1989. szeptember 19. (112)

TA 12-14

Varsa Zoltán, a Déli Napló főmunkatársa arról tájékoztatta Várkonyi Balázs főszerkesztőt, hogy az MSZMP Békés megyei bizottságáról kiszivárgott információk szerint Szeghalmon, Orosházán, Szarvason és Békéscsabán szélsőbaloldali személyekből olyan csoportok alakulnak, „akik fegyverrel is hajlandók megvédeni a 40 év eredményeit”. Varsa erről cikket kíván megjelentetni a Déli Naplóban.

1989. szeptember 20.

Szigorúan titkos!

XII. 1989. szeptember 20. (113)

TA 12-14

Vass Csaba a HNF O[rszágos] T[anácsa] Társadalompolitikai Osztályának vezetője az MSZMP budapesti reformkörének aktivistája, arról tájékoztatta Géczi Józsefet, az MSZMP szegedi reformkörének egyik vezetőjét, hogy az MSZMP kongresszusán az Új Márciusi Front, a Demokratikus Magyarországiért Mozgalom, a Baloldali Alternatíva Egyesülés és a Reformkörök koalíciót fognak alkotni. A felsorolt csoportokhoz tartozó küldöttek a Reformkörök programját fogják támogatni.

TE 12-14

1989. 09. 19-én a szegedi Ellenzéki Kerekasztal megbeszélésen elhatározták, hogy 10.23-án Szegeden a Bartók Béla Művelődési Házban irodalmi műsorral egybekötött nagygyűlést tartanak, melynek levezető elnöke dr. Kertész Dezső „F” dossziés személy lenne.

5. K/3 12-14

Az Erdélyi Szövetség szentesi szervezete a Déli Napló című újságban felhívást kíván közzétenni Tökés László temesvári lelkész Nobel békedíjra történő felterjesztése érdekében.

8.AK14-14

Az információt szolgáltató személy a 37. héten Aradon beszélgetést folytatott egy katonatiszttal, aki arról tájékoztatta, hogy az aradi várban állomásozó katonai alakulatot kitelepítették a magyar határhoz, ahol védelmi rendszert kell kiépíteniük a menekültáradat megállítására céljából. A román szervek az államhatártól 12 km-re katonákból álló ellenőrző pontokat állítottak fel. Az RSZK-ban mind feszültebb a helyzet, a kapcsolat véleménye szerint egy éven belül az országban jelentős változások fognak bekövetkezni.

1989. szeptember 22.

K/3 12-14

Az MDF Csongrád megyei csoportjainak képviselői 1989. 09. 28-án 17.00 órai kezdettel Kisteleken, a kultúrházban egyeztető tanácskozást tartanak.

1989. szeptember 24.

(MTI) Egyházi könyvesbolt nyílt Szegeden

1989. szeptember 24., vasárnap – Egyházi könyvesbolt nyílt vasárnap Szegeden. A Szent Gellért nevét viselő boltot Gyulay Endre szeged-csanádi megyéspüspök szentelte fel. Mint mondotta, a magyarság, a katolikus közvélemény, a hitben való elmélyülés szolgálata a feladata. A szépség, az emberség, a megtisztulás igényét kell táplálnia és hozzá kell járulnia a magyar nemzet felemelkedéséhez. A boltban művészi értékű és népies jellegű kegytárgyakat is árusítanak. Önálló kiadványai is lesznek. Az első Szent Ritáról szól, ezt követi – decemberben – az egyházi vicceket csokorba szedő kötet, s a gyermekek részére is készülőben van már egy kifestő Biblia.

1989. szeptember 26.

XII. 1989. szeptember 26. (115)

1. ASZA 12-14

K. Z. román állampolgár ([...]), aki érvényes úti okmányokkal 1989. szeptember 15-én lépett Magyarországra, szeptember 22-én a szegedi rendőrkapitányságon bejelentette, hogy nem kíván Romániába visszatérni. Meghallgatása során a következőket mondta el: 1989. június 18-án útlevéllel beutazott hozzánk. Június 19-én hazafelé menet a román VÁM-osok elvették tőle az általa vásárolt Rádió-TV újságot, a Magyarország és a HVG című folyóiratokat. Június 20-án berendelték a pécskai milíciára, ahol Voitila Stefan nevű Securitate tiszt felajánlotta neki, hogy az újságok miatt nem vonják be az útlevelét, amennyiben vállalja az együttműködést. Ezt követően K.Z.-t „Croma” fedőnéven beszervezte. K.Z. feladatul kapta, hogy magyarországi utazásai során mérje fel a belső állapotokat, az emberek hangulatát. Gyűjtsön információt azokról a személyekről, akik a romániai helyzetről tájékoztatják a magyar hírközlő szervezetet.

2. LBE 12-12 TA 12-12

A FIDESZ szegedi regionális szervezete 1989. szeptember 29-én 13.00 órától 19.00 óráig politikai demonstrációt tart a helyi Komócsin Zoltán téren, a munkásörtség parancsnoksága előtt. A demonstráció alkalmával politikai beszéd nem hangzik el, viszont több alkalommal a szervezők fel kívánják olvasni a FIDESZ munkásörséggel kapcsolatos állásfoglalását.

3. TA 12-14

A Szegedi Ellenzéki Kerekasztal megegyezett abban, hogy október 6-át közösen ünneplik meg. Ez alkalommal – a '48-as vértanúk mellett – megemlékezést terveznek Kovács [helyesen: Kováts] Józsefről is, aki az '56-os események kapcsán vesztette életét. Elképzelésük szerint az Aradi vértanúk terén felállított kopjafánál lenne a koszorúzás.

4. ATA 12-12

TE 12-12

A Szegedi Nyomda kezdeményezésére új helyi napilap indítását tervezik. A szerkesztőbizottság a tervek szerint Király Zoltán országgyűlési képviselőből, Gyulay Endre szegedcsanádi püspökből, Szerencsés Györgyből a helyi MSZDP vezetőjéből, Simor Ferencből a Kereszténydemokrata Néppárt ideiglenes helyi elnökéből, illetve megbízottaikból állna össze. A lap profilját is ők alakítanák ki. Az újságírók névsorára Kispál Antal a szegedi Hírlapkiadó Vállalat igazgatója tesz javaslatot. Az elképzelések szerint kezdetben 20 ezer példánnyal indulnának, majd ezt felfuttatnák 50 ezerre. Az esetlegesen jelentkező devizás papíralapanyag-hiány áthidalására a nyugati szociáldemokrata pártoktól, illetve egyházi szervezetektől várnak természetbeni támogatást. Az újságnak egyelőre még nincs kialakult címe, bár az első próbaszám már elkészült.

1989. szeptember 28.

Titkos!

XII. 1989. szeptember 28. (116)

1. K/3 12-14

Novák Zsófia (1025 Budapest L.) FIDESZ aktivista arról értesíti Ökrös Tamás szegedi FIDESZ vezetőt, hogy 1989 októberében a FIDESZ 30 ezer példányban „Revolúció” címmel kéthetente megjelenő új folyóiratot ad ki, mely a FIDESZ-Press helyébe lépne. Az újság politikai, gazdasági, környezetvédelmi és kulturális rovatokból állna.

2. K/3 12-14

Az SZDSZ szegedi aktivistái 1989. szeptember 28-tól minden héten csütörtökön 17.00 órai kezdettel Szegeden a Dózsa György u. 2. szám alatt a választási kampány aktuális kérdéseiről rendszeresen megbeszélést tartanak.

1989. szeptember 29.

(MTI OS) A HNF Csongrád Megyei Bizottságának nyílt levele a képviselőkhez

1989. szeptember 29., péntek – Tisztelt Országgyűlési Képviselő!

A Csongrád megyében működő községi és városi népfrentbizottságok jelzése szerint a lakosság jelentős része kifogásolja, hogy véleményük kikérése nélkül – a jogalkotásról szóló 1987. évi XI. törvény 33. paragrafusát is figyelmen kívül hagyva – kerül a kormány be-terjesztésében olyan törvénytervezet az Országgyűlés elé, mint például az országgyűlési képviselők választásáról szóló.

A békés átmenetet szolgáló felgyorsult törvényalkotási időszakban feltehetően nem lesz lehetőségük az illetékeseknek arra, hogy a lakosság széles körét érintő törvényjavaslatokat a kötelező társadalmi vitákon véleményezzék.

Az országgyűlési képviselők választását tartalmazó törvénytervezetről – megfelelő tájékoztatás hiányában – keveset tudnak az állampolgárok. Az viszont közismert, hogy a tervezett 374 képviselői mandátum 60 százaléka pártok területi és országos listáin, 40 százaléka egyéni választókerületekben lesz megszerezhető.

A megismert lakossági vélemények alapján javasoljuk a tervezett arányok megváltoztatását oly módon, hogy a képviselői mandátumok kétharmada egyéni választókerületekben,

egyharmada a pártok területi és országos listáin legyen megszerezhető, ugyanis az általunk javasolt arányok jobban tükröznék a népakaratot és a politikai erőviszonyokat.

Kérjük Önt, hogy az Országgyűlésre beterjesztendő, az országgyűlési képviselők választásáról szóló törvénytervezetnél vegye figyelembe a lakossági véleményekre alapozott módosító javaslatunkat.

Szeged, 1989. szeptember 27.

Tisztelettel: dr. Ábrahám László HNF megyei elnök
dr. Ósz Károly HNF megyei titkár

1989. október 5.

(MTI OS) Szegedi kutatócsoport felhívása

1989. október 5., csütörtök – Egészségünket védő, gyógyító és bizonyos gyakori betegségeket megelőző, környezetet kímélő természetes gyógyhatású anyagokban, vitaminokban, valamint az emberi szervezet normális működéséhez nélkülözhetetlen anyagokban gazdag gyógyszerek, gyógyhatású anyagok és olcsó élelmiszerkészítmények előállítását biztosító, olyan gyártási technológiát dolgoztak ki a szegedi Szent-Györgyi Albert Orvostudományi Egyetem intézeteinek feltalálói, melynek során a környezetet veszélyeztető gyógyszeripari, konzervipari, tejipari, húsipari hulladékok is értékes termékekké alakíthatók. A klinikai, hatástani, allergiai és kémiai vizsgálatok kedvező eredményekkel zárultak és a termékek elindíthatók lennének a gyógyszerpiacon vagy élelmiszerek formájában.

A kutatócsoport ezúton kéri a különböző vállalatok, szövetkezetek vagy külföldi tőkét befektetők és a magánemberek anyagi vagy egyéb támogatását, hogy az előállítható és védett termékek Magyarország számára hozhassanak hasznot a hazai és a nemzetközi piacon is.

A pénzületi segítségen felül a további kutatáshoz is kéri a feltalálók a segítséget olyan eszközök és műszerek átadásával, amelyek a cégeknek feleslegesek, de még használhatók.

Az anyagi támogatásokat az MNB 289-980008 számon a 33108-5 hivatkozási számon lehet megtenni. Minden egyéb kérdéssel, felajánlással, javaslattal a feltaláló csoport megbizottjaihoz, dr. Tóthnéhoz és Tóth V. Katalinhoz fordulhatnak levélben 6701 Szeged, Pf. 121 címen és telefonon a 62 20-657-es számon.

Titkos! XII. 1989. október 05. (117)

1. K/3 12-12

Bisztrai György (1163 Budapest, [...]) az Elpidia Keresztény Bázisközösség nevében tiltakozik Gyulay Endre szeged-csanádi megyés püspöknél amiatt, hogy az egyházak képviselői a Fegyveres Erők Napjára meghívást kaptak a HM-től a Hadtörténeti Múzeumba a nemzet függetlenségéért végzett tevékenység közös megünneplésére. Kijelentette: „Tiltakozunk a trón és az oltár újabb szövetsége, az új konstantini fordulat ellen”.

2. K/3 12-12

Az MDF Csongrád megyei szervezete 1989. október 7-én 16.00 órától a Bartók Béla Művelődési Házban összejevetelt tart, melynek egyik napirendje a jövő évi országgyűlési választásokra képviselőjelöltek állítása.

Titkos!

XII. 1989. október 06. (118)

LBE 12-12

A szegedi Ellenzéki Kerekasztal szervezetei 1989. október 23-án 19.00 órától 21 óráig ünnepi megemlékezést, politikai nagygyűlést szerveznek Szegeden, az Aradi vértanúk terein. A rendezvényen dr. Raffay Ernő és dr. Kertész Dezső mondanak beszédet. A rendezvényen résztvevők várható létszáma 10000 fő. A rend fenntartására 100 fős rendezőgardát a rendező társadalmi szervezetek biztosítanak. A rendezvény szervezői EK képviselője: Ökrös Tamás Szeged [...] szám alatti lakos.

Titkos!

XII. 1989. október 06. (119)

Kiegészítő információ az 1989. október 6-án 118-as sorszámmal leadott jelentéshez:

ER 12-12

1989. október 6-án Szabó Béla szegedi MDF aktivista megkereste az MN 9145 számú alakulat parancsnokát, és kérte, hogy 1989. október 23-án az Aradi vértanúk tereére szervezett rendezvényen a Nagy Imre és társai emlékére állított kopjafához biztosítson díszőrséget. A parancsnok Sz. B. kérését diplomatikusan visszautasította azzal, hogy ehhez központi állásfoglalásra van szükség.

1989. október 9.

(MTI) Hetilap lett a Szegedi Egyetem

1989. október 9., hétfő – Új, színes nyomású lapfejjel, tartalmában is gazdagodva jelent meg hétfőn Szeged felsőoktatási intézményeinek lapja, a Szegedi Egyetem. Az újság eddig kéthetente tájékoztatta olvasóit az őket érintő-érdeklő eseményekről, ugyanakkor országszerte ismertté vált, főként az utóbbi néhány évben közölt társadalompolitikai cikkeivel.

Az elmúlt tanév végére pénzhiány miatt kétségessé vált a 27 éves hagyománnyal rendelkező, progresszív szellemiségű újság megjelenése.

Megmentéséért a Szegedi József Attila Tudományegyetem, mint lapgazda és a fiatal munkatársak összefogtak; önálló bevételhez szeretnének jutni hirdetésekkel, egyéb vállalkozásokkal. Fiatal irodalmárok támogatására alapítványt is létrehoznak. A Szegedi Egyetem ezentúl hetente jelenik meg, mint a dél-alföldi régió első hetilapja. Fő területe továbbra is a társadalom- és művelődéspolitikai. Hasábjain írásaikkal egyaránt helyet kapnak pályakezdő írók, költők, esztéták és kritikusok.

A most megjelent első szám szerzői között szerepel Kukorelly Endre, Perbiró József és Szócs Géza. Egy összeállítás pedig a szegedi sajtóstruktúra jelenéről és jövőjéről szól.

1989. október 10.

Titkos!

XII. 1989. október 10. (120)

ASZA 12-14

1989. október 23-án 19.00 órai kezdettel Szegeden az ifjúsági házban a „Közéleti tereferé” című előadásorozat keretében Dlusztus Imre újságíró K. Z. szegedi lakossal „levelek az elnyomatásból” témakörben beszélgetést folytat, melynek során K. Z. a hozzá érkezett panaszos levelekkel kapcsolatos véleményét fejt ki.

1989. október 12.

(MTI) Szegedi vita a választási törvény tervezetéről. München, 1989. október 12. SZER, A mai nap esti kiadása – Nyilvános vitát tartottak Szegeden a készülő választási törvényről. Várkonyi Balázs tudósít:

- Nyilvános vitát hirdetett a készülő választási törvényről tegnap estére Szeged egyik országgyűlési képviselője, Rózsa Edit. A meghívott előadók egyike, Tóth Zoltán belügyminisztériumi osztályvezető az előző, 1988-as tervezet látványos bukásának ismertetése után kijelentette: a legújabb változat hosszú alku során kialakult kényes egyensúlyát meg kell őrizni. Lényegesebb módosítása tehát már nem lehetséges.

A tervezet magyarázata során részletesen szólt a politikai kalandorok kiszűrését szolgáló jelölési rendszerről, és a négy százalékos alsó határértékről, amelynek szükségességét azzal indokolta, hogy több közvéleménykutatáson is öt százalék körüli eredményt értek el még nem is létező pártok.

Kaskó István, aki a Szociáldemokrata Párt tárgyaló küldöttségének a tagja volt, részletesen megindokolta pártja fenntartásait. Az új parlament megválasztása előtti elnökválasztás nem tekinthető szabad választásnak, hiszen akkor még minden bizonnyal létezni fog az MSZP-re átkeresztelt párt uralma a tömegtájékoztató fölé. Így a kormánypárt jelöltje hatalmas előnnyel indulhat.

Titkos!

XII. 1989. októbert 12. (121)

LBE 12-12

1989. október 12-én Szeged több pontján a postaládákba egy 21x15 cm-es nagyságú röpcédula volt bedobva, melynek írógéppel írt szövege: „Rohadt disznók, adjátok vissza a fegyverünket és gyertek dolgozni! Ne a nyugattól várjátok a segítséget, mert 23-án beledöglötök!”

1989. október 13.

Titkos!

XII. 1989. október 13. (122)

K/3 12-14

Dávid József, a Független Szakszervezetek Demokratikus Ligájának aktivistája (Budapest 114. Pf. 526. 1538) arról értesíti Török Józsefet, a Szegedi Művelődési Módszertani Központ munkatársát, hogy megalakult a jogvédő-jószolgálati bizottság, melynek célja a dolgozói kollektívák független érdekvédelme.

(MTI OS) Felhívás a Magyar Szocialista Párt szerveződő tagságához

1989. október 13., péntek – Megalakult a Magyar Szocialista Párt Szeged-felsővárosi közéleti alapszervezete. Elfogadjuk az MSZP I. kongresszusának dokumentumait, és figyelve a politikai élet sokszor etikátlan átrendeződését, arra szólítjuk fel az MSZP most szerveződő alapszervezeteit, hogy ne fogadjanak be olyan személyeket, akik az elmúlt évtizedekben visszaéltek MSZMP tagságukkal, vezetői beosztásukkal, párttagságukat egyéni haszon-szerzésre használták fel.

E felhívás közzétételét azért tartjuk fontosnak, mert megítélésünk szerint a kongresszus oly nagy kaput nyitott, amely lehetővé teszi, hogy azok is helyet követeljenek maguknak, akik hozzájárultak a szocialista eszmék lejáratásához.

MSZP Szeged-felsővárosi közéleti alapszervezete

1989. október 18.

Titkos! XII. 1989. október 18. (123)

1. ASZA 12-12

Ökrös Tamás szervezésében a FIDESZ szegedi csoportja 1989. október 23-án 11.00 órai kezdettel a helyi Dugonics téren politikai nagygyűlést tart, melyen Rác Sándor mond beszédet. A rendezvényen 5000 fő megjelenésére számítanak.

2. TE 12-14

Az MDF 1989. október 23-án 17.00 órai kezdettel Kisteleken „forradalmi” megemlékezést tart, melyet Mucsi Mihály MDF aktivista szervez.

3. TA 12-14

Kertész Flóra – Nagy-Britannia budapesti nagykövetségének munkatársa – arra kérte Jankó Attilát, az SZDSZ szegedi vezetőségének a tagját, hogy 1989. október 26-ra szervezzen egy vacsorát Szegeden. Az összejövetelen a szegedi ellenzék részéről (MDF, SZDSZ, FIDESZ, MSZDP) 4-5 fő megjelenését kérte, akik beszélgetést folytathatnak a követségi első titkárral és a Londonból érkező két magyar referenssel. A találkozót az „Alabárdos” étteremben kívánják megtartani.

4. K/3 12-14

Névtelen feladó felelősségre vonja Csákány Bélát, a JATE rektorát. „Eltárs mi az? Jó pontokat akarsz szerezni az ellenzéknel?” A levélben a továbbiakban kifogásolja, hogy a címzett fasiszta és reakciós tanárok rehabilitálását kezdeményezte. Figyelmezteti, hogy ne lavírozzon, csatlakozzon a kétffrontos harchoz, amit az ellenzék és a reformerek ellen kell folytatni. Felszólítja, hogy csatlakozzon a marxista platformhoz, a münnichesekhez vagy a Kádár János Társasághoz, mivel a hőzöngésnek hamar vége szakad, a csahos kutyákat elhallgattatják, és az keserves lesz, legjobban az árulóknak kell félni.

5. TE 12-14

Az MDF dél-alföldi regionális szervezetének vezetősége nem kívánja támogatni Rác Sándor köztársasági elnöki jelölését, mivel nem tartják alkalmasnak a feladatra. Szükség esetén megpróbálják lebeszélni, sőt kampányt is indítanak ellene. Szerintük Für Lajos mögé kell az ellenzéknek felsorakoznia.

1989. október 19.

Titkos!

XII. 1989. október 19. (124)

1. K/3 ASZA 12-12

A kiszagdapárt szentesi szervezete kezdeményezésére 1989. október 22-én 16.00 órai kezdettel a helyi Kossuth téri református templomban az „56-os” események résztvevőinek emlékére ökumenikus istentiszteletet tartanak, majd 16.30 órai kezdettel a templom mellett kopjafát állítanak, amit megkoszorúznak. A rendezvény szervezője Imre Károly, a párt szentesi titkára.

2. ASZA 12-12

1989. október 23-án 16.30 óra és 17.30 között az MDF hódmezővásárhelyi csoportja a helyi Kossuth téren az '56-os eseményre emlékezve nagygyűlést tart. Szervező: dr. Kovács Endre Béla MDF aktivista.

3. ASZA 12-14

Szegeden Ágoston József, a Szakszervezetek Megyei Tanácsának nyugalmazott titkára kezdeményezésére szervezés alatt áll a kommunista párt helyi sejtje. Eddig 15–20 fő jelentkezett. Első összejövetelükön, mely az MSZP kongresszusa után egy-két nappal volt, megegyeztek, hogy a birtokukban lévő vadászfegyvereket – amellyel szinte valamennyien rendelkeznek – semmiképpen nem adják ki a kezükből.

5. BS 12-12

A Szeged-óthalmi szovjet alakulat illetékeseitől 1989. október 3-án írásban kapott információ szerint 1989 szeptember végén Szegeden, a Nagyalföldi Kőolaj- és Feldolgozó Vállalat klubjában egyik hálózati személyüket két magyar állampolgár arra kérte, hogy adjon pénzt el nekik kézigránátot, valamint pisztolyt vagy géppisztolyt hozzávaló lőszerrel. Az elsődleges intézkedésünk eredményeképp megállapítottuk, hogy az egyik személy B. L. [...] Szeged [...] szám alatti lakos, a másik pedig valószínűleg L. Cs. L. [...] Szeged [...] szám alatti lakos.

Intézkedés: a hírforrás védelmét is figyelembe véve a két érintett személy szoros ellenőrzését megszerveztük. Ennek eredményének függvényében döntünk a további intézkedésekről.

6. Kiegészítő információ az október 6-án 118-as sorszámmal leadott jelentéshez.

K/3 12-12

Az MDF szegedi szervezete felhívással fordult három szegedi általános iskola igazgatójához, hogy október 23-án vegyenek részt a tanulókkal együtt az Aradi vértanúk terén 19.30 órakor kezdődő szervezett megemlékezésen, továbbá történelemórán a későbbiekben egy alkalommal látogassák meg az emlékhelyet és helyezzenek el ott virágot.

7. ASZA 12-12

Az MDF makói szervezete 1989. október 23-án 16.00 és 18.00 között a helyi Kálvin utca és Bartók Béla tér sarkán lévő városi zászlóruznál megemlékezést tart, melyen 1000 fő részvételére számítanak. Az MDF 10 fős rendezőgárdát biztosít.

1989. október 20.

Titkos!

XII. 1989. október 20. (125)

1. TA 12-14

Jankó Attila és Kis-Dózsai András szegedi SZDSZ aktivisták szabadelvű klubbot kívánnak alakítani.

2. HMT, ASZA 12-12

Az MDF szegedi csoportja 1989. október 22-én 18.00 órai kezdettel a helyi Bartók Béla Művelődési Házban '56-os megemlékezést tart.

3. ASZA 12-14

B. I. ([...] Arad, biztosítási csoportvezető) ideiglenes tartózkodási engedélyt kérő román állampolgár 1989. október 19-én meghallgatása során elmondta, hogy tudomása szerint Oprea, Tulea, valamint Fluieras Lucian nevű Securitate tiszték járnak át Magyarországra. A Romániából személygépkocsival átjövő személyeknek minden esetben ún. „kék kártyát”, gépjármű biztosítást igazoló lapot állít ki az Adas Biztosító. Ezen a személyi adatok szerepeltetése mellett a foglalkozás is fel van tüntetve, az ügyintézés pedig 2–3 napig tart. A Securitate tiszték esetében a kártyát valós személyi adatokkal azonnal kitöltik, foglalkozásként viszont mindig valami mást, egyszerű tevékenységre utalót írnak be.

1989. október 22.

(MTI) MSZP politikai fesztivál. München, 1989. október 21. SZER, Magyar híradó
– Az MDF Budapesten nagy érdeklődés mellett folytatja munkáját az elnökválasztás az 1990-es választások jegyében. Szegeden az MSZP, a Magyar Szocialista Párt politikai fesztiválja jóformán közönybe fulladt. Mármint helyszíni tudósítónk Várkonyi Balázs elmondja, a várt, de aztán mégiscsak távolmaradt nagyközönség számára gondoskodtak mindenről, ami szem-száj[nak] és fülnek ingere.

– A szegedi sportsarnokból jelentkezem, ahol egésznapos politikai fesztivál zajlott. A Magyar Szocialista Párt elnökségi tagjai twist-muzsikára vonulnak be a terembe. Nincs díszemlény, legfeljebb szónoki pulpitus. Humorista köszönti a párt elnökét, Nyers Rezsőt. Íme egy könnyedre vett politikai fesztivál kissé szegényes kellékei. Nyugati politikai heppening, kelet-európai módra, hiszen közönség alig, ünnepi jó kedv sehol, rendező, agitátor, no és biztonsági ember viszont jócskán. Szeged nagy népi ünnep színhelye lett volna, ha megmozdul a városiak serege és tömeges jelenlétével hitet tesz az MSZP mellett. Mint ezt a fesztivál sok-sok beharangozója sugallta. Nos hiába volt a sör, virsli, a bazárosok serege. Hiába az egész napos show, a közönség távolmaradásával tüntetett. A délelőtti konzultáció az MSZP elnökségi tagjaival érdektelenség miatt elmaradt. Írd és mondd, nyolc ember jött el a hívó szóra. A fő attrakció, a politikai nagygyűlés is tán 350 embert ha vonzott egy 180 ezres városból. Az első szónok, Vastagh Pál vidéki titkár hüen magához szinte semmit sem mondott. Nyers Rezső, a párt elnöke a kongresszuson hallott téziseket melegítette. Pozsgay Imre, akinek köztársasági elnökjelöltségi kampányát volt hívatott bevezetni a mai fesztivál, egy éves összegyűjtött beszédének rezüméit adta, igaz azt elegánsan tette. A nagygyűlés diszkrét tapssal véget ért.

Hogy hányan írták alá egész nap a Pozsgay Imrét támogató íveket, nem tudtam meg. Ez a szám pártérdekből titkos. Nos, a nagygyűlés közönsége még itt az újszegedi liget szomszédságában falatozik, ünnepi vígság nélkül, egykedvűen. Megveszik az utolsó játékpuskát a gyerekeknek, a füttyülő madarat is. A politikai fesztivál körítése, a vursli-jelleg szép lassan a lényegre telepszik. A fesztiválon volt zsákbamacska is. Az árus ekként kínálta: itt ma mindenki nyer. A politikai fesztivál végén marad a kérdés, itt ma ki nyert?

1989. október 23.

(MTI) A Szakszervezetek Csongrád Megyei Tanácsa elnökségének állásfoglalása
1989. október 23., hétfő – A Szakszervezetek Csongrád Megyei Tanácsa elnöksége szb-titkárokkal tartott együttes tanácskozásán a következő állásfoglalást hozta.

A szakszervezeti tagok életkörülményei gyorsan romlanak, mivel a napi fogyasztási cikkek árai folyamatosan emelkednek – januártól korlátok nélkül –, ezért 1990. január 1-től inflációt követő rendszeres béremelésre van szükség.

Emellett olyan bérreformot követelünk, amely fokozatosan megszünteti a vidéki bérek elmaradottságát, és amelynek alapelve, hogy a napi 8 órai munkából származó minimális bér biztosítsa a családok megélhetését, a gyermekek felnevelését és tartalékképzést is.

Olyan adórendszert kell kialakítani, amely csökkenti a bérből és fizetésből élők adóterheit, és nem bünteti a többletteljesítményt.

Tiltakozunk az ellen, hogy a kormány és az Országos Társadalombiztosítási Főigazgatóság a biztosítottak egyetértése nélkül döntsön a társadalombiztosítás többletbevételeinek felhasználásáról.

Ígéyeljük, hogy a biztosítottak és a gazdálkodó szervek képviselőiből álló önkormányzati testület minél előbb alakuljon meg, és addig is a társadalombiztosítási alap pénzeszközök felhasználásáról az Országos Társadalombiztosítási Tanács döntsön.

Követeljük, hogy a többletbevétel elsősorban az ellátások (nyugdíj, családi pótlék) emelésére, értékmegőrzésére, a tartalékalap növelésére és a saját vagyon gazdaságos gyarapítására fordítsák.

Egyre erőteljesebben fogalmazódik meg az az igény, hogy a szakszervezet elsősorban saját tagjait védje. A tagsági viszony legyen védjegy mind a munkavállalás, mind az esetleges leépítés során. Ki kell mondani és érvényt kell szerezni annak, hogy: az egyéni érdekvédelem tagsági viszonyhoz kötődik.

Szeged, 1989. október 19.

Szakszervezetek Csongrád Megyei Tanácsa elnöksége

1989. október 24.

(MTI) Kórházi pártirodából kápolna

1989. október 25., szerda – A szegedi II. kórház udvari épületében egy közel 30 négyzetméteres helyiség ajtajáról levették a pártiroda feliratot. Helyére új táblát tettek, amelyen a következő olvasható: Szent Kereszt Kápolna. Az előzmények májusra nyúlnak vissza, amikor az MSZMP felajánlotta a kórház vezetésének a pártiroda helyiségét más hasznosításra. Miután a betegek körében nagy az igény a lelki vigaszra, s plébános is jár be hozzájuk, megszületett a döntés: alakítsanak ki kápolnát.

A költségekhez az egészségügyi dolgozók adományokkal járultak hozzá. Az oltárt – Varga Mátyás Kossuth-díjas diszlettervező tervei alapján –, valamint a többi berendezést társadalmi munkában készítették.

Az avató misét Gyulay Endre Szeged-csanádi megyéspüspök tartja november elején.

Titkos!

XII. 1989. október 25. (126)

ASZA 14-14

N. Z. ideiglenes tartózkodási engedéllyel Szegeden élő román állampolgár 1989. október 24-i meghallgatása során elmondta, hogy információi szerint 1989 tavaszán Romániában megalkult az „Avram Ianku Gyermekei” nevet viselő szervezet, mely valószínűleg Nicolae Ceaucescu tudtával jött létre, elnöke Manea Mănescu. Tevékenysége egyértelműen a Romániában élő különböző nemzetiségek – főként a magyarok – ellen irányul. Összejöveteleiken az erdélyi magyarság, valamint Magyarország jelenlegi politikája ellen izgatnak.

A tagok többsége 20-35 év körüli fiatal, akik jelképes havi 1 lei tagdíjat fizetnek. A vasgárdista öltözethez hasonló egyenruhát viselő tagok a nemzetiségiek megfélemlítésére különböző akciókat szerveznek. Nevezett szemtanúja volt, amikor az aradi piacon egyik éjjel vandál módon szétverték a vásárolók áruit, illetve az azt védelmező személyeket.

1989. október 30.

Titkos!

XII. 1989. október 30. (127)

ASZA 12-14

A Securitate a szabadságvesztésüket töltő elítéltek közül egyeseket Magyarországra telepít. Az útbaindítás előtt az érintett személyeket Menyházára viszik, ott kettő héten keresztül kiképzésben részesítik őket. A kopaszra nyírt ügynököket eligazítják, hogy Magyarországon meghallgatásukkor azt mondják, tiltott határátlépésért voltak börtönben.

1989. november 3.

(MTI) Magyar vonatkozású hírek. München, 1989. november 3. SZER, A mai nap – Szegeden felmentették a városi tanács elnökét. Csonka István lakásmanipulációival és egyéb – jogilag nem, de morálisan kifogásolható – ügyeivel kapcsolatban az utóbbi időben több újságcikk is foglalkozott. Szeged Városi Tanácsa most elfogadta a bizottság felmentési javaslatát.

1989. november 7.

(MTI) Vita a Szegedi Nemzeti Színház és vezetése körül

1989. november 7., kedd – Ruszt robbant? címmel adott közre szombaton a Szegeden megjelenő Délmagyarország című lap egy terjedelmes interjút. Ebben Ruszt József, a Szegedi Nemzeti Színház jelenleg „munkakönyv nélküli” művészeti tanácsadója kijelentette: igazgató akar lenni a szegedi színházban. Erre egyrészt képesnek érzi magát, másrészt pedig az a véleménye, hogy ha a jelenlegi vezetők a helyükön maradnak, a színház „perceken belül összeomlik”. Ruszt szerint ugyanis e vezetők alkalmatlanok a feladatuk ellátására. Véleménye szerint a városi öngazgatás szellemében és egyben érdekében meg kellene teremteni annak személyi feltételeit, hogy Szeged végre valóban az lehessen, aminek eddig is érezte, nevezte magát: az ország egyik legnyobbb progresszív szellemi-művészeti központja. Az interjúban szólt arról is, hogy sok támogatója van a színházban. Közéjük sorolta Gregor Józsefet, az operatársulat vezetőjét is.

A Délmagyarország keddi számában a Szegedi Szimfónikus Zenekar művészeti bizottsága elhatározta magát Ruszt József elképzeléseitől és gondolataitól, sőt úgy nyilatkozott: nem lenne szerencsés megoldás, ha valamelyik művészeti tagozat vezetője kerülne az egész színház élére.

A lap ugyanezen számában Gregor József hozzászólt a gyorsan botránnyá dagadt kérdéshez. Kijelentette: meglepetéssel értesült az interjúból arról, hogy a színház összeomlóban van. A sikeres előadások után ő éppen az ellenkezőjét gondolta. Nem tartja etikusnak, hogy Ruszt véleményét először az újságban közölte a nyilvánossággal, s nem házon belül tárta fel. Mindezek után Gregor ugyancsak elhatározta magát a Ruszt-interjú tartalmától.

Mit szól mindehhez Nagy László, a színház igazgatója? Az MTI munkatársának e kérdésére válaszolva ő úgy nyilatkozott, nem kíván belebonyolódni e sajtóvitába, még egyes részleteibe sem, mindaddig, amíg az ügyet társulati ülésen meg nem vitatják. Annyit azonban hozzátett: meggyőződése szerint nem olyan időket élünk, amikor valaki a közösség feje fölött egyszemélyben ítélkezhet és dönthet. Úgy gondolom – mondta – a jövő hiteles emberét sem ilyen szándékok jellemzik.

1989. november 8.

(MTI) Rendkívüli társulati ülés a szegedi színházban

1989. november 8., szerda – A munkahelyi szakszervezeti bizottság kérésére szerdára rendkívüli társulati ülést hívott össze a Szegedi Nemzeti Színházban Nagy László igazgató. Szombaton ugyanis a Délmagyarország című helyi napilapban megjelent egy interjú, amelyben Ruszt József megbízott művészeti vezető kijelentette, hogy a színház jelenlegi vezetése alkalmatlan feladata ellátására, s ha tovább dolgoznak pozíciójukban, a színház „perceken belül összeomlik”. Ruszt József viszont bizton alkalmasságában, ezért igazgató akar lenni. Részletesen kifejtette továbbá, hogy a város kulturális életében is nagy elmaradások, hiányosságok vannak. Létre kell hozni tehát egy kuratóriumot, hogy Szeged végre valóban progresszív szellemi-művészeti központ lehessen. A rendező nyilatkozatában színházon belüli támogatóira, köztük Gregor József egyetértésére hivatkozott.

A lap keddi számában Gregor József, az operatársulat vezetője, valamint a Szegedi Szimfonikus Zenekar elhatárolta magát az interjú tartalmától, Ruszt József magatartását pedig etikátlannak minősítette.

Mindezek után került sor a társulati ülésre, amelyen Ruszt József nem vett részt. Elküldte viszont képviselőjével levelét. Ebben megerősítette a cikkben elmondottakat. A jelenlegi vezetéssel nem tud tovább együtt dolgozni, s ugyan levele nem felmondó nyilatkozat, de ha nem történik változás, utódlásáról már e napon gondoskodjanak – írta. A levél felolvasása után Ruszt képviselője és a prózai tagozat több tagja kivonult a teremből. Nagy László tájékoztatta a társulatot arról, hogy nem érzi szükségét magyarázkodásnak, nem kíván sajtóvitába sem bonyolódni. Elismeréssel szólt a rendező értékeiről és érdemeiről, majd elmondta, hogy Ruszt József jogilag nem tagja a szegedi színháznak. Munkakönyve a fővárosi Nemzeti Színházban van. Szegeden nem vállalt még félállást sem, megbízása művészeti tanácsadásra mindössze az év végéig szól.

Az indulatoktól nem mentes hozzászólások számos régebbi és újkeletű problémát vetettek fel. Ruszt József évekkal ezelőtt a prózai társulat kétharmad részével elhagyta a szegedi színházat. Másfél éve jött vissza. Ez idő alatt sok feszültség gyűlt össze a prózai tagozatban, egyebek között a közönség nélküli előadások, szerep nélküli színészek miatt. Elhangzott olyan vélemény, miszerint a három tagozatú színházban éppen megindult az egység kialakulása, Ruszt ezt akarta megbontani robbantási kísérletével.

Döntésre nem volt szükség, hiszen elegendő nem meghosszabbítani a művészeti tanácsadó megbízását. A városi tanács végrehajtó bizottsága napokon belül megtárgyalja az ügyet, s hogy ne maradjon vezető nélkül a prózai tagozat, hamarosan pályázatot ír ki.

1989. november 9.

XII. 1989. november 09. (128)

2. K/3 12-14

A Munkásórség Szeged és Környéke Baráti Kör intézőbizottsága arról értesítette tagjait, hogy a munkásórség megszűnése miatt a kör létjogosultsága is megszűnt. Javasolják a tagságnak, hogy „továbbra is vegyenek részt olyan baloldali szocialista mozgalomban, amely az ország korszerű szocialista berendezkedését tűzi ki célul, és amely egyébként nélkülözhetetlen reformok címén nem a tőkés restaurációt szolgálja”. Tájékoztatásul közlik, hogy az MSZMP 1989. november 11-én 09.00 órai kezdettel Szegeden, az Eszperantó u. 1. szám alatti párházban aktívaülést tart, amelyre a címzetteket meghívják.⁴

Belpolitikai sajtószemle

1989. november 9. – Óvatos optimizmussal nyilatkozott a Magyar Hírlapnak a szeged-csanádi katolikus egyházmegye püspöke a katolicizmus térnyeréséről a Dél-Alföldön. Gyulay Endre szerint az általa vezetett egyházmegyében még néhány évvel ezelőtt is előfordultak felháborító események. Pedagógusokat fenyegettek meg hitük miatt, állami vállalatok dolgozóit, még a portásokat is figyelmeztették, hogy aki az államtól kap fizetést, nem járhat templomba. Az érezhető változások ellenére is munkál azonban még a félelem és a négy évtized alatt kialakult közöny.

1989. november 13.

Titkos!

XII. 1989. 11. 13. (130)

1. K/3 12-14

A Keresztény Értelmiségiek Szövetsége szegedi csoportja 1989. november 13-án 19.30 órai kezdettel a helyi Szent József templom hitoktató termében (Szeged, Dáni u. 2.) ülést tart, melyen megbeszélik a Szegeden létesítendő keresztény óvodák, általános- és középiskolák szervezeti, oktatási és elhelyezési kérdéseit.

2. K/3 12-14

Kristóf Csaba arról értesíti Ökrös Tamás szegedi FIDESZ aktivistát, hogy Tirts Tamás azt kezdeményezte, hogy 1989. november 15. – a brassói felkelés évfordulója – legyen az elenállás napja. A FIDESZ napközben árusítson gyertyákat, s a befolyt összeget fordítsák a menekültek támogatására.

3. K/3 12-13

A szegedi KALOT népfőiskolai kar megkezdte működését. A foglalkozások ideje és helye: minden hónap első és harmadik hetének pénteki napján 16-18 óra között Szegeden, a Szent József templom hitoktató termében.

4 MSZMP hivatalosan ekkor már nem létezett. A párt 1989 őszi, XIV. kongresszusa október 7-én kimondta a Kádár János nevével fémjelzett MSZMP megszűnését, és Magyar Szocialista Párt (MSZP) néven új pártot alapított. A hatalomból kiszorított konzervatív vezetők és híveik nem fogadták el az egykori állampárt feloszlását. 1989 december közepén kinyilvánították, hogy „folytatják” az MSZMP XIV. kongresszusát, Thürmer Gyulát megválasztották az „újjászervezett” MSZMP elnökévé, Grósz Károly és Berecz János pedig a Központi Bizottság tagja lett. A szegedi aktívaülés az újjászervezés előkészítését szolgálta.

4. K/3 12-14

Bill Lomax (Budapest XI. ker. [...] Kenedi János címéről) arról értesíti Jankó Attila szegedi SZDSZ aktivistát, hogy november 23-án Pécsre utazik Ormos Máriához, majd Szegeden a címzettet és barátait kívánja felkeresni. B. L. postacíme a fenti, telefonüzenteket a [...] vagy a [...] -es számon Pap Marinál lehet hagyni.

1989. november 14.

(MTI) A Független Magyar Demokrata Párt tagtoborzó gyűlése. München, 1989. november 14. SZER, Magyar híradó – Csanyteleken megtartotta első Csongrád megyei tagtoborzó gyűlését a Független Magyar Demokrata Párt, az a párt, amelyet régebben Balogh-pártnak is hívtak. A gyűlésről Várkonyi Balázs, szegedi külső munkatársunk számol be:

– Országos tagtoborzó gyűléssorozatát indította tegnap este a Független Magyar Demokrata Párt a Csongrád megyei Csanytelek községben.

A párt – bár nem híve a külsőségeknek –, most mégis igyekezett mindent megtenni azért, hogy a falu kultúrházába minél többen eljőjenek. A terem azután meg is telt – idősekkel. Úgy látszik, ők azok, akik még emlékeznek a hajdani Balogh-pártra, amelyet 1947 tavaszán alapított a Szeged-alsóvárosi páter: Balogh István – akkor olyannyira sikeresen, hogy az utolsó szabad választáson 14 képviselőt be is juttattak az Országgyűlésbe.

Azóta bizony eltelt 42 év, s a pártot, a pátert mindenki – kényszerűségből – feledte, az akkori aktivisták pedig megöregedtek. Ám a párt újjáélesztői most a régi időkre apellálva kimondták: nem megalakult ez év májusában, hanem csak újra indult pártjuk – a régi hagyományokból építkezve, a falu, a vidék lakóit képviselve.

De vajon mennyien lobogtatják a Független Magyar Demokrata Párt zászlaját? Újságokban a szóvivő: Kovár Gyula – a nyári felmérésekre hivatkozva – a lehetséges szavazatok 13 százalékát reméli pártjának, merthogy tagságuk – elmondása szerint – 4–5 ezer főt számlál. Ennek ellenére errefelé szinte ismeretlenek.

Böröczky Ervinnek, a párt Intéző Bizottsága képviselőjének még sok hasonlóan szenvedélyes hangú programbeszédet kell tartania, mint Csanyteleken, hogy az a bizonyos csendes többség fennen hirdesse jelszavukat: Isten, Család, Haza. Hogy ne járjon úgy a párt, mint tegnap Csanyteleken a lovashuszárok: ló híján gyalogosan indultak agitálni. A lovak ugyanis Pesten maradtak. A tagság meg itt, errefelé – lenne.

Titkos!

XII. 1989. november 14. (131)

1. K/3 12-14

A „Rácz Sándor Választási Szövetség” 1989. november 14-én 19.00 órakor Budapesten (II. ker., Széher u. 7.) munkamegbeszélést tart, amelyre meghívták Ökrös Tamás szegedi FIDESZ aktivistát.

2. K/3 12-14

A Magyar Radikális Párt országos vezetősége arról értesíti Tomasovszky Istvánt (Szeged, [...]), hogy a párt 1989. november 18-án 17.00 órakor Budapesten a Lágymányosi Közösségi Házban nagygyűlést tart. Egyben közlik a címzettet, hogy a megkísérelt puccs ellenére a párt elnöke továbbra is Rózsa Mihály.

3. ASZA 12-14

Az MSZMP 1989. november 15-én 15.00 órai kezdettel Szegeden az „Olajbányász” klubban aktívaülést tart. Előadó: Puja Frigyes.

Titkos!

XII. 1989. november 14. (132)

EHÖF 12-14

Sz. A. D. ([...] szobafestő-mázoló kisiparos) Kiszombor, [...] szám alatti lakos 1989. november 9-én 12.30 órakor a kiszombori olajkutaknál Romániába tévedt. A román határőr járőr elfogta, majd a pordányi őrsre kísérte. Nevezettet egy civil ruhás milicista részletesen kikérdezte személyi adataira vonatkozóan, valamint arra, hogy ki, milyen céllal küldte az RSZK-ba. A jegyzőkönyvi kihallgatást követően Temesvárra, a helyi milíciára szállították, ahol ismételt alapos kihallgatásnak vetették alá. Érdeklődtek arról, mit tud Tökés Lászlóról, mi a véleménye az RSZK belpolitikai helyzetéről. Önvallomást írtak vele, melyben elítélőleg kellett nyilatkoznia a Magyar Köztársaság jelenlegi politikai és gazdasági viszonyairól, arról, hogy a pártok nem képviselik a munkásosztályt, vissza kell állítani az MSZMP hatalmát. Ki kellett jelentenie, hogy a kedvező körülményekre tekintettel az RSZK-ban szeretne letelepedni. Sz. A. D-t a hivatalos román szervek 1989. november 10-én 15.30 órakor Nadlac [Nagyalak] FEP-en hazánkba irányították.

Megjegyzés: a BM Határőrség 7. Kerületi Parancsnokság Felderítő Alosztálya november 13-án az eseményt a BM Határőrség Országos Parancsnokságának jelentette. Elsődleges információk szerint Sz. A. D. hajlandó a hírközlő szervezeteknek és a tömegkommunikációs eszközöknek nyilatkozni a vele történetéről.

1989. november 15.

(MTI OS) Az MSZP Csongrád megyei szervezetének állásfoglalásai (1. rész)

1989. november 15., szerda – A Magyar Szocialista Párt Csongrád Megyei Irodája fontosnak tartja – a sajtó nyilvánosságát is felhasználva – folyamatosan a közvélemény és a párt tagjai tudomására hozni állásfoglalásait fontos társadalmi-politikai kérdésekről.

1. A kezdeti bizonytalanság után megyénkben is felgyorsulóban van az MSZP szerveződése. Továbbra is várjuk a programunkkal azonosuló, baloldali értékrendet valló, és az MSZP szervezeteiben aktív politizálást vállaló volt MSZMP-tagok regisztrálását, az új párttal azonosuló – korábban párton kívüliek – tagfelvételi kérelmét.

A létrejött új MSZP-szervezetekben helyes az a törekvés, hogy a községekben és a városokban a már meglévő tagság mielőbb válassza meg saját ideiglenes községi-városi ügyvivő testületét, amely a párttagok bizalmából teljes felhatalmazással kapcsolódhat be a helyi közéletbe, önállóan alakítva ki álláspontját minden fontos politikai kérdésben. A megyei szintű irányítás helyett az MSZP megyei irodája a jövőben koordinációval, szolgáltatásával segíti a községekben, városokban folyó politikai munkát.

Örömmel üdvözljük a párton belüli tagozatok szervezésére irányuló helyi kezdeményezéseket. Alakuljon minél több tagozat.

Tapasztaljuk, hogy a munkások az új párt nevéből hiányolják a munkás szót. Véleményünk szerint nem ez a döntő, hanem az, hogy milyen lehetőséget kapnak a munkások a pártban arra, hogy szavukat hallassák, és érdemben részesei legyenek a politika alakításának. A munkástagozat épp erre való.

Hasonló a helyzet a mezőgazdaságban dolgozók esetében is, akiket az agrártagozatok megalakítására biztatunk. Az a véleményünk, hogy többet ér egy erős munkás- vagy agrártagozat, amelyben önállóan politizálnak, mintha – ahogy korábban az MSZMP-ben volt – a párt- és az állami vezetés szűk köre állandóan a munkások nevében szónokolna. Arra biztatjuk tehát a baloldali demokratikus szocialista érzelmű munkásokat, parasztokat, ne üljenek fel az újabb munkásdemagógiával előálló (rég) új pártszerveződéseknek. Különösen ne azoknak, akik egyszer már kisajátították és lejáratták a munkásmozgalom céljait, és válságba vezették az országot, a pártot.

Szükségesnek tartjuk, hogy minél több rétegtagozat, érdeklődés, életkor, szakma szerinti szerveződés alakuljon a Szocialista Párt keretében. Nagyon várjuk sorainkba a tenni akaró fiatalabb nemzedékek politizáló képviselőit.

Azt akarjuk, hogy a Szocialista Pártban mindenki otthon érezze magát, szabadon kifejtse véleményét, alakítója legyen a párt politikájának. Hinnünk kell abban, hogy ez a párt képes volt a múltjára pontot tenni. Az MSZP szervezeteinek mielőbb talpra kell állni, hogy a jelen és a jövő feladataira összpontosítsák erőiket.

Politizálni kell, miközben tovább kell folytatni a párt szervezését. Választásokra kell készülnünk. Bízni kell, hogy megváltoztatható az emberek gondolkodása, cselekvése.

2. Az MSZP Csongrád megyei szervezete természetesnek tartja, hogy a hazánkban zajló jelentős társadalmi-politikai és remélhetőleg mielőbb megkezdődő gazdasági változások minden szinten számottevő személyi változásokkal járnak együtt. Szükségszerű, hogy ezek a változások érintik a korábbi állampárt (MSZMP) és a jogutódja (MSZP) apparátusait is. Meggyőződésünk, hogy ez a folyamat a békés átmenet előrehaladtával érinti a korábbi pártállam struktúráit – az állami, társadalmi, érdekképviseleti szervek apparátusait –, az elmúlt évtizedekben felduzzasztott gazdasági-hivatali bürokráciát is. E folyamatok egyik kezdeményezője az MSZMP volt, amit napjainkban a Magyar Szocialista Párt alakuló szervezetei következetesen képviselnek, támogatnak.

Az Európához való felzárkózásunk – mint fontos nemzeti célunk – minden szinten és minden kérdésben kulturált, európai válaszokat, problémamegoldásokat kívánnak. Az MSZP Csongrád megyei szervezete éppen ezért elítéli a volt MSZMP apparátusból távozókkal kapcsolatban az utóbbi időben megjelent egyoldalú, differenciálatlan, nem ritkán hangulatkeltő írások, karikatúrák szerzőit, akik sommásan „ejtőernyősnek” titulálnak képzett, becsületes embereket is, akik többek között a párttestületekben és az apparátusokban végzett munkájukkal, közéleti tevékenységükkel a most zajló változásokat is előkészítették. Az MSZMP korábbi felső vezetését – köztük azokat is, akik manapság megkérdőjelezik a legutóbbi kongresszusunk és az MSZP legitimitását – jelentős felelősség terheli azért, hogy a társadalom válságáért a pártapparátust kiáltják ki bűnbaknak, amit egyes sajtóorgánumok még felerősítenek vagy sajátos érdekeik szerint interpretálnak. Azok, akik felelősek a múltban elkövetett hibákért, visszaélésekért követtek el, vagy felkészületlenségük is hozzájárult a jelen válságos helyzet kialakulásáért, azok nagy többsége megyénkben már a korábbi években megbukott, kikerültek a testületekből, apparátusokból, és a közélet perifériájára sodródtak.

Az ő tevékenységük, munkásságuk megítélése a történeti kutatások feladata, és rövid távon az ezirányú felszínes publicisztikák sem szolgálják a nemzeti megbékélést, a békés átmenet céljait, és méltatlanok egy európai jogállam, a Magyar Köztársaság most formálódó arculatához. A pártapparátusból más területre távozók többségének van becsületes szakmája – nem egynek több diplomája –, ezért nem kényszerülnek „ejtőernyőzésre”. Nem kívánnak maguknak kivételes bánásmódot, csak esélyegyenlőséget.

Ugyanakkor visszautasítjuk a manapság is többfelé tapasztalható diszkriminációt, hangulatkeltést. Véleményünk szerint jól képzett, dinamikus, ugyanakkor szerény létszámú politikai párt működésének és a mai viszonyaink között – a demokratizmus kontrollja alatt – jelentős szerepe van a Magyar Szocialista Párt megszervezésében.

3. A Magyar Szocialista Párt Csongrád megyei szervezete nem kéri fel tagjait és támogatóit az 1989. november 26-i népszavazáson való részvételre, de nem szólít fel annak bojkottjára sem. Egyetért a Magyar Demokrata Fórum vezetésének a népszavazás kierősza-
kólásáról vallott kritikájával. Véleményünk szerint is az SZDSZ-Fidesz által kikényszerített népszavazás „obstrukciós” ügy, lassítja a békés átmenet megvalósulását, tovább élezi a társadalomban tapasztalható feszültségeket, növeli a politikai változásokkal lépést nem tartók értetlenségét, elbizonytalanodását. Ez a lépésük nemzetgazdaságunktól elvon több mint 200 millió forintot, amit más égető problémáink megoldására, esetleg az egészségügy feszítő anyagi gondjai enyhítésére fordíthatnánk. Nem beszélve arról, hogy a magyar társadalom szavazópolgárait olyan ügyekben „citálják” népszavazásra, amelyek többségében már közmegelegedésre döntött a Parlament. A népszavazást kierősza-
koló szervezetek és az utóbb hozzájuk csatlakozó Független Kisgazda-, Földmunkás- és Polgári Párt és a Magyarországi Szociáldemokrata Párt meg akarják fosztani a népet attól, hogy maga válasz-
szon köztársasági elnököt. Vezetőik nyilatkozataikkal, kampányukkal, tetteikkel bizonyít-
ják, hogy a kibontakozóban lévő többpárti köztársaságunkban milyen szerepet szánnak a demokratizálódás folyamatában a népnek, és rövid távú pártérdekeiknek mily könnyen alá-
rendelik a nemzet érdekeit.

Szeged, 1989. november 15.

Az MSZP Csongrád Megyei Irodája

Titkos!

XII. 1989. november 15. (133)

1. TA 12-14

Dr. Csoma Lajos, az MDF szegedi északi városrészi szervezetének titkára megszüntette MDF tagságát. Domonkos László újságíróval és a korábban kilépett Fejér Dénessel közösen újságcikkben kívánják leleplezni a helyi MDF-en belüli visszaállásokat, a vezetőség antidemokratikus megnyilvánulásait.

2. ASZA 12-14

1989. november 14-én Curtici [Kürtös] MÁV-CFR közös határállomásról szolgálatból hazatérő F. J. tartalékos tiszt Lökösháza állomásról telefonon jelentette, hogy a közelgő pártkongresszus alkalmából a román fegyveres erők és testületek részére a fenti naptól összehozást rendeltek el, a kongresszus időtartamára várható a határstopp elrendelése is. Az információ Deák László román hőr. őrnagytól származik.

1989. november 16.

(MTI OS) A Csongrád Megyei Lapkiadó Vállalat dolgozóinak nyilatkozata

1989. november 16., csütörtök – Megdöbbenve tapasztaljuk, hogy a Délmagyarország című városi napilap szűk stábjja, mely a megyében dolgozó újságíróknak együtöde, folyamatosan terrorizálja a megyei lapkiadó vállalat megújulási törekvéseit. Ennek bizonyos országos tömegkommunikációs fórumok időről-időre helyet adnak. Nincs szó a többség józan, aláírásával szentesített véleményéről, azokéről, akik világosan látják, hogy a papírárak, a terjesztési

és nyomdai költségek drasztikus emelkedése folytán az eddig nyereséges kiadványt veszteségesé válna, ha nem tenne reformlépéseket.

Ráadásul a tiltakozó újságírók egyharmada szakképzettség nélküli, néhány hónapja dolgozik a Sajtóházban. A jelenség sajnos hű tükre az országban tapasztalható fejtelenségeknek, ezért a Csongrád Megyei Lapkiadó Vállalat józan gondolkodású többsége elhatárolja magát tőlük.

Szeged, 1989. november 16.

Csongrád Megyei Lapkiadó Vállalat
dolgozóinak egy csoportja

Titkos!

XII. 1989. november 16. (134)

1. TA 12-14

1989. november 21-én közelebbről nem ismert időpontban Szentesen és Csongrádon az SZDSZ a népszavazás kapcsán gyűlést tart. Meghívott előadók: Rajk László és Kőszeg Ferenc.

2. TA 12-14

1989. november 13-án este Csanyteleken megalakult a Független Magyar Demokrata Párt helyi szervezete. A gyűlésen jelen volt Böröczky Ervin, a párt szóvivője.

3. K/3 12-14

Az MSZMP makói intéző bizottsága „Levél elvtársainkhoz, elvtársnőinkhez” című egyoldalas írással fordul a volt tagokhoz, melyben az [újjászervezendő] MSZMP-be való belépésre hívják fel őket. Hangsúlyozzák, hogy „nem a meggazdagodott vezetők, hanem a prolik, a munkások, a szegények, a kizsákmányoltak pártját, mint vörös ellenzéki pártot szervezik”. 1989. november 16-án 17.00 órakor taggyűlést tartanak Makón a művelődési házban.

1989. november 17.

Titkos!

XII. 1989. november 17. (135)

HMB 12-12

Pordány László, az MDF szegedi elnöke a bojkott-felhívás alapján megtiltotta, hogy MDF aktivisták a november 26-i népszavazással kapcsolatban a szavazatszedő bizottságok munkájában részt vegyenek.

(MTI) Újabb szegedi sajtóügy. München, 1989. november 17. SZER, Magyar híradó – Az egyik helyen a csőd, a másik helyen az ejtőernyő fenyeget – és ami közös bennük, hogy a Csongrád megyei sajtóról van szó. – Várkonyi Balázst hallják:

– Kora délután utcára került Szeged független lapja, a Déli Napló rövidke, 8 hónap után valószínűleg utoljára: a lap anyagi okokból megszűnik, azaz átmenetileg szünetel, de a jelenlegi formájában már nem támadhat fel.

Márciusban indult útjára a Déli Napló, az első független dél-magyarországi lap, amely az új, független lapok sorában országosan is az elsők között volt. Megalapítója a szegedi ellenzék

ismert figurája, Csapó Balázs azt az űrt szerette volna kitölteni, amely a hivatalos, azaz kormányzóparti lapok működése során keletkezett.

A négy évtized után első szegedi ellenzéki lap teret adott az újonnan születő pártoknak: azok fóruma lett. Nem kis szerepe volt a szegedi sajtó szemléletes hangváltásában, hiszen ellenpéldaként mindvégig a nyilvánosság zárjait feszegette. Végzetét azonban nem kerülte el egy olyan sajtókörnyezetben, ahol a hivatalosan biztosított papírgond [sic!] szinte csak a kiválasztottaknak jut. Ahol a reklámozók ódzkodnak egy kis szabad lap hangvételétől, s ahol egy ellenzéki újság kiszolgáltatottsága nyilvánvaló.

A lap rentábilissá tételéhez a két heti helyett a heti megjelenés szükségeltetne, ám ennek pluszköltségeit a magánvállalkozó kiadó már nem tudta fedezni. A Déli Napló újjászületéséhez jelentős segítséget ad jövőre a Svájci Magyar Irodalmi és Képzőművészeti Kör. Ha újabb szponzorok is jelentkeznek, akkor néhány hónapos kényszerszünet után ismét megjelenhet a napló.

A mostani búcsút viszont már eldöntötték. Miközben egy ellenzéki lap csendes elmúlásának passzív tanúja a szegedi közönség, addig a két hivatalos, azaz MSZP kézben lévő szegedi újság is a válság napjait éli: belső villongások feszítik az egyébként is megereszkedett kereteket. Hol az új trónkövetelők határolják el magukat az – úgymond – sztálinista régiektől, hol a régiek az új nemzedéktől.

A legújabb botrány azon pattant ki, hogy a Csongrád megyei Lapkiadó Vállalat igazgató-helyettesi székébe kívánják ejtőernyőztetni azt a volt MSZMP-vezetőt, megyei ideológiai titkárt, aki egykor heves buzgalommal rakosgatta a szájkosarat a szegedi újságírókra, s akinek a Tisztáj hajdani betiltásában kényes szerep jutott.

Az ügy mai epizódja a megyei hírlap közleményében egy kisebbség sajtóterrorjáról ír, utalva a Délmagyarország azon újságíróira, akik a volt párttitkár szerepváltása ellen tiltakoznak, és akik nem akarnak új helykérdéseket [sic!]. Ez a játszma még nem ért véget, de bárhogy is alakul, mostani állása már mutatja: nem fölszíni jelenségről van szó, hanem egy szakmai, erkölcsi, politikai válságról, amelybe a régi rossz hagyományokra alapozott szegedi pártsajtó jutott.

1989. november 18.

(MTI) Menedékhely lesz Szegeden - alapítvány a hajléktalanok megsegítésére

1989. november 19., vasárnap – A társadalom perifériájára szorult emberek megsegítésére „Menedékhely Alapítványt” hozott létre Szegeden Gyulay Endre szeged-csanádi megyéspüspök, Katona István plébános (a Szegedi Központi Esperesi Kerület Plébániájának képviselőjében), valamint Farkasinszky Teréz főorvos, a Szociális Munkások Magyarországi Egyesületének alelnöke, mint az egyesület képviselője.

Az alapítvány a hajléktalanoknak átmeneti szállást kíván biztosítani, gondolzza a börtönből szabadultakat, az ideiglenesen lakás nélkül maradtakat, és azokat a rászorulókat, akik tartós gyógykezelésen estek át. A szociális tevékenység keretében segítséget kapnak az ideiglenes hajlékot, albérletet és munkahelyet keresők, köztük a szenvedélybetegek is. Átmeneti ideig ételt biztosítanak mindazoknak, akiknek nem futja rendszeres étkezésre.

A Szegedi Városi Tanács a napokban hagyta jóvá az alapítványra vonatkozó dokumentumot. A tervek megvalósításához egyelőre hiányzik a szükséges ingatlan, amelyet berendezhetnének menedékhelynek. Várják a különböző társadalmi és egyházi szervezetek jelentkezését az együttműködéshez.

A „Menedékhely Alapítvány” nyitott, bárki csatlakozhat hozzá anyagi és egyéb adományokkal, ingatlanok használati jogának ideiglenes átengedésével, a majdani épületen végzendő társadalmi munkával, a hajléktalanokkal való testi-lelki törődéssel.

1989. november 20.

Titkos!

XII. 1989. november 20. (136)

TA 12-12

1989. november 21-én Csanyteleken 14.00 órától Mécs Imre és Juhász Pál részvételével SZDSZ gyűléssel egybekötött előadást tartanak a népszavazás kapcsán. Ugyanezen a napon 18.00 órától Kiskunfélegyházán nevezettek szintén előadást tartanak. Helye: a HNF művelődési ház (Kiskunfélegyháza, Petőfi tér).

XII. 1989. november 20. (137)

1. TA 12-12

1989. november 24-én Szegeden 10.00 és 19.00 óra között az SZDSZ, a FIDESZ, az FKGP és az MSZDP három helyszínen – a Dugonics téren, a Széchenyi téren és a Centrum áruház előtt – „Hyde park”-szerű demonstrációt szervez a népszavazással kapcsolatban. Az elképzelések szerint bizonyos időközönként beolvassák a fenti szervezetek népszavazással összefüggő propaganda szövegét, továbbá bárki lehetőséget kapna politikai nézeteinek kifejtésére.

2. TA 12-14

A FIDESZ szegedi csoportja 1989. december 10-én a helyi ifjúsági házban – az emberi jogok deklarációjának kikiáltása évfordulóján – egész napos rendezvényt tart.

3. 1989. november 23-án a kisgazdapárt szegedi szervezete a JATE ÁJTK épületében tartja meg a „Független Ifjúság” elnevezésű ifjúsági csoportjának alakuló ülését. A szervezésbe a FIDESZ is bekapcsolódott.

1989. november 21.

(MTI OS) A Független Demokratikus Szakszervezet felhívása

1989. november 21., hétfő – A Csongrád megyében működő Független Demokratikus Szakszervezet szegedi vezetősége felhívással fordul a pártok, társadalmi szervezetek, valamint az országos és helyi hírközlő szervek képviselőihez.

Úgy ítéljük meg, hogy a magyar nép, különösen az úgynevezett hallgatag többség az elmúlt 42 év során elvesztette politikai érdeklődését, és ennek következtében politikai tájékozottsága nem megfelelő. Ezért fokozott veszélyét látjuk annak, hogy egyes politikai erők ezt a helyzetet saját rövid távú céljaikra használják fel.

Vessünk véget a politikai manipulációknak!

Szervezzünk nyilvános fórumokat azokról a kérdésekről, amelyek az egész magyar népet érintik!

Szembesítsük végre a nyilvánosság előtt azokat az nézeteket, amelyekről eddig az emberek túlnyomórészt csak egyoldalúan tájékozódhattak!

Jussanak el torzítás nélkül a szembenálló vélemények az ország legeludugottabb településeire is!

Fölszólítjuk a politikai és társadalmi mozgalmakat, hogy támogassák a tisztázó fórumok létrejöttét városokban és vidéken egyaránt. Fölszólítjuk továbbá a sajtót, hogy adjon kellő nyilvánosságot ezeknek a rendezvényeknek. Hazánk békés átalakulása nem képzelhető el az eltérő álláspontok hiteles tolmácsolása nélkül.

Szeged, 1989. november 17.

Szerencsés György szegedi titkár
Székely Zoltán vezetőségi tag

1989. november 23.

Titkos!

XII. 1989. november 23. (138)

1. HMB 12-14

Kiegészítő információ az 1989. november 15-én 133/1. sorszámú leadott jelentéshez:

Dr. Csoma Lajos a helyi MDF-el kapcsolatos bíráló cikkét a 48. héten a Magyar Hírlapban kívánja megjelentetni. Az írás várhatóan széles körű visszhangot fog kiváltani.

2. HMB 12-14

1989. november 23-án 16.00 órakor az MDF országos választmányának tagjait és a helyi szervezetek elnökeit távirati úton Budapestre hívták.

Napirendi pontok:

- az oroszlanói szervezet megszűnésének tapasztalatai;
- a képviselőválasztásokkal kapcsolatos kérdések megbeszélése.

3. ASZA 12-12

A Csongrád megyei rendőrfőkapitányt és a szegedi rendőrkapitányt Rudi Sova, a Jugoszláv SZSZK⁵ budapesti nagykövete meghívta a Jugoszlávia nemzeti ünnepe alkalmából a budapesti nagykövetségen (Budapest VI. ker. Dózsa Gy. u. 92/b.) 1989. november 29-én 12.00 órai kezdettel tartandó kóktélra. Korábban nevezettek ilyen jellegű meghívást nem kaptak.

1989. november 24.

Titkos!

XII. 1989. november 24. (139)

TA 12-14

A FIDESZ 1989. december 16-án konferenciát szervez „Politika és vallás, politika és lelkiség” címmel. Erre valamennyi vallási ifjúsági kisközösséget – MEVISZ, REFISZ, Regnum, Bokor, ZSISZ stb. – meghívják. Egyik előadónak Bulányi Györgyöt kívánják felkérni. A tervezett helyszín Budapesten a József Attila Gimnázium lenne. A rendezvénnyel kapcsolatos kérdéseket 1989. november 28-án 19.00 órakor a budapesti FIDESZ irodában pontosítják.

1989. november 30.

Titkos!

XII. 1989. november 30. (141)

TA 12-12

⁵ Jugoszláv Szocialista Szövetségi Köztársaság

Szegeden 1989. december 3-án a Bálint Sándor Művelődési Házban (feltehetően 10.00 órakor) négypárti nagygyűlést szervez az SZDSZ „Népszavazás után, választások előtt” címmel.

1989. december 13.

Titkos!

XII. 1989. december 13. (143)

ATA, HK 12-12

A Független Vasutas Szakszervezet kezdeményezésére a mozdonyvezetők 1989. december 18-án 05.00 és 08.00 között országos figyelmeztető sztrájkot akarnak tartani, mellyel a 45-60 %-os béremelési követelésüket kívánják alátámasztani. A sztrájkfelhíváshoz eddig 4200 mozdonyvezető csatlakozott. A MÁV és a szakszervezet illetékesei között december 15-én várhatóan egyeztető tárgyalás lesz.

1989. december 18.

(MTI OS) Nyílt levél a Magyar Köztársaság ideiglenes elnökének, Szűrös Mátyás úrnak
1989. december 18., hétfő – Tudomásunkra jutott, hogy a Hazafias Népfront pártszerű szervezetét kíván átalakulni. Tiltakozunk ellene.

Véleményünk szerint a teljesen más célra szerveződött intézmény felett túljárt az idő, és így próbálja átmenteni magát. A Hazafias Népfront költségvetésből gazdálkodó szervezet, mely 334 milliót kér az 1990. esztendőre. Ez nem pártalapításra és nem képviselők indíttatására szolgáló összeg.

Az alkalmazottakból lesznek párttagok vagy a társadalmi aktivistákból, akiknek nem egy része valamely pártnak már így is tagja? Ha pártszerű tevékenységet kíván folytatni, akkor szűnjön meg és szerveződjön újra, mint az MSZP. Alulról szerveződjön, és tartsa be az esélyegyenlőség elvét.

A Hazafias Népfront jelenleg munkahely, és nem alkalmas pártszerű tevékenységre. Ha pedig igen, akkor miért volt a népszavazás?

Bízunk a köztársasági elnök úr igazságos és az esélyegyenlőségre lehetőséget adó vizsgálatának eredményében.

Ha mégis olyan döntés születik, hogy a Hazafias Népfront a jelenlegi formájában önálló vagy társult formában részt vesz a választásokon, akkor követeljük mi is pártunk számára a 334 millió forint költségvetési támogatást induló tételként.

Szeged 1989. december 17.

Magyarországi Szociáldemokrata Párt
Csongrád megyei pártvezetősége

Titkos!

XII. 1989. december 18. (145)

1. TA 12-14

1989. december 18-án 18.30 órai kezdettel Szegeden az Aradi vértanúk terén – az országos felhíváshoz csatlakozva – az MDF helyi vezetőségének kezdeményezésére a temesvári események kapcsán gyertyagyújtással egybekötött szolidaritási megemlékezést tartanak. A szervezők az idő rövidege miatt jogszerű bejelentést a rendőrségen nem tettek.

2. ASZA 12-14

A Curtici [Kürtös] határállomáson dolgozó román állampolgárok az alábbiakról tájékoztatták az információforrást:

Romániában a fegyveres erőknél általános mozgósítást rendeltek el.

Temesvárt három hadosztállal körülférték.

Az egyetemek őrzését a Securitate tisztek végzik.

A középületeket megerősített külső őrség veszi körül.

December 18-ra virradó éjszaka Curtici községben felgyújtották a tanács és a RKP⁶ épületét.

A határátkelőhelyen szigorú ellenőrzést vezettek be. December 18-án az Orient és a Pannónia expressz vonatok utasai közül 53, illetve 16 magyar és más nemzetiségű személytől megtagadták a beutazási engedélyt.

1989. december 20.

Titkos!

XII. 1989. december 20. (146)

ASZA 12-14

A Romániából 1989. december 19-én Nagylak nemzetközi közúti határátkelőhelyen belépett utasok elmondták, hogy a temesvári tömegmegmozdulás⁷ hangadóira, illetve a helyszínre kirendelt, a parancsot megtagadó katonákra civil ruhás Securitate tisztek hangtompítóval ellátott marokfegyverrel lőttek.

HK 12-14

December 18-tól a román határőrizeti szervek részére – kötelező – fegyverhasználat van elrendelve. Ugyanezen a napon észlelték Nagylak körzetében, hogy a román oldalon távcsővel ellátott figyelőszolgálatot szerveztek, amely folyamatosan ellenőrzi a magyar oldalon tapasztalható mozgásokat.

HMB 12-14

Kötegyántól Lökösháza irányába december 19-én délelőtt az államhatártól kb. 300 méterre egymástól 150 méter távolságban 3 db harckocsi állt a román oldalon. A lövegtornyok Magyarország felé voltak irányítva.

1989. december 21.

(MTI OS) Lelkiismeretünk szerint tiltakozunk

1989. december 21., csütörtök – Egyházmegyém Szegedtől Debrecenig a román határ mellett terül el. A menekülők nagyon nagy része ezen a szakaszon szökik át, ezért a magyar katolikus püspöki kar engem bízott meg a menekültek segítségével, ügyeiknek intézésével. Így módomban volt és van szemtanúktól hallani az „odaáti” eseményeket. Az eddigiek is minden emberi elképzelésen felüli elnyomásról beszéltek, az emberi jogok nyílt és tudatos megszegésének sorozatáról, a nemzetiségi érzésében meggyalázott magyarok, németek szomorú sorsáról, az európai értékek gyűlöletből fakadó kiirtásáról. De beszéltek éhség-

6 Román Kommunista Párt

7 1989. december 16-án Temesváron a felháborodott tömeg meg akarta akadályozni Tökés László református lelkész kilakoltatását. A következő napokban tömegmegmozdulások voltak az ország más városaiban is, melyek forradalomra terebélyesedve elsöpörték Nicolae Ceausescu uralmát.

ről, hideg lakásokról, alapvető gyógyszerek hiányáról. Beszéltek Tökés László zaklatásáról, más ezrek és ezrek megfélemlítéséről, elhurcolásáról... És most Temesvár és Arad. Gépfegyverek ropogása, felvonuló páncélosok védtelen emberekre irányított fegyvercsövek... Kinek van joga a nép ellen védeni a „nép érdekeit”? Van-e lelkiismerete annak, akinek lelkiismerete nem szólal meg a történetek miatt?

Mi katolikusok lelkiismeretünk szerint tiltakozunk és kérünk mindenkit, hogy a tőle telhetőt tegye meg e szomorú események ellen.

Mind az ENSZ, mind a nagyhatalmak vessék latba tekintélyüket és vessenek véget ennek az elnyomó véres útnak. Mi, ha kell, bár ne kellene, szívesen segítjük a menekülteket, bár tudjuk, hogy nem az otthon és a haza elhagyása a megoldás, amint nem ez volt a kelet-németeknél sem.

Mi hisszük, hogy a történelem igazi formálója az Isten, ezért imára szólítok minden hívőt, hogy kérjük segítségét: adja kegyelmét, hogy megszűnjön minden terror és karácsony békéje töltsé be végre egész Európát, szomszédos, szenvedő, elnyomott testvéreinket is. E hét végén és az ünnepek alatt minden templomban könyörögjünk értük, akik nem ünnepelhetik a szív és a külső környezet békéjében a karácsonyt, jöjjön el végre hozzájuk is az igazságosság, a szeretet és a béke.

Szeged, 1989. december 19.

Gyulay Endre szeged-csanádi megyéspüspök

XII. 1989. 12. 21. (147)

1. 12-13

Romániából hazánkba beutazó két NSZK állampolgár a temesvári eseményekről szemtanúként elmondta, hogy a békésnek indult tüntetésen a tömeg első soraiban gyermekeket vezettek, bízva az erőszak elmaradásában. A katonák azonban a körülményekre való tekintet nélkül fegyverüket használták. Az eseményeket követően halottak és sebesültek tucatjai maradtak az utcán lőtt és roncsolásos sérülésekkel. December 20-án arról értesültek, hogy munkások foglalták el a temesvári vegyi üzemet, illetve Bukarestben egyetemisták tüntetést kezdeményeztek.

2. HK 12-13

December 21-én délelőtt Aradra érkezett egy gyalogsági alakulatokat szállító katonai szerelvény. A katonák kézi fegyverekkel voltak felszerelve, egyéb technikai eszközt nem vittek. A városban rendőrök, katonák, valamint népi gárdisták járőröznek és szórványosan ismétlődő zavargások, illetve lövöldözés tapasztalható. A vasútállomásokon katonai komendánsok ellenőrzik a forgalmi szolgálattevők tevékenységét.

(MTI OS) Nyílt levél a Temes Megyei Ügyvédi Kamara elnökének és tagjainak

1989. december 21., csütörtök – Tisztelt Elnök Úr! Kedves kollégák, barátaink!

A Csongrád Megyei Ügyvédi Kamara tagsága mély szomorúsággal és megdöbbenéssel értesült azokról a tragikus eseményekről, amelyek Temesváron és több romániai városban történtek. Még inkább megdöbbenünk, amikor tudomásunkra jutott, hogy a diktatúra elleni drámai küzdelem tömeges emberáldozatot is követelt.

Önök, tisztelt kollégák a történetek miatt nehéz feladat előtt állnak. Feltehetően sok ember lesz kénytelen vállalni a vele szemben meginduló büntetőeljárás procedúráját.

Kérjük Önöket, hogy a büntető védelem ellátása során az emberi humanitás és saját védői lekiismeretük szavára hallgatva minden lehető tegyenek meg védenek meg mentése érdekében. Azért kérjük ezt, mert ismerjük az Önök lelkiismeretes és korrekt védői magatartását és bátor kiállásukat. Hisszük, hogy kérésünk megértésre talál. Védői tevékenységükben maguk mögött érezhetik kollégáink őszinte segíteni akaró támogatását.
Szeged, 1989. december 21.

Csongrád Megyei Ügyvédi Kamara elnökségének megbízásából
dr. Gesztesi Ferenc

1989. december 22.

Titkos!

XII. 1989. december 22. (148)

HK 12-14

1989. december 24-én 23.00–24.00 óra körüli időszakban a Hunnia Filmstúdió szervezésében, az MDF, SZDSZ, FIDESZ támogatásával gyászszertertást kíván tartani a nagylaki nemzetközi közúti határátkelőhely mellett, közvetlenül a román határnál. Az eseményre 5 különböző felekezeti papot hívnak meg, a gyászszertertást filmre veszik.

1989. december 28.

(MTI OS) A JATE Kalmár László Kibernetikai Laboratórium, a New England Machinery Ltd. és a Zenon Kft. felhívása. 1989. december 28., csütörtök – Az egyetemes emberiség nevében felhívással fordulunk a magyar vállalkozókhöz, a magyar értelmiségiekhez és szervezeteikhez, és mindenkihez, akit felháborítanak az utolsó kelet-európai diktatúra haldoklása közben elkövetett újabb és újabb rémtettei.

Minden elszigetelt segítség, bármely önfeláldozó is, pusztán csepp a tengerben. Ezért elhatároztuk, hogy mozgalmat indítunk.

Adj, és győzz meg még kettőt, hogy ő is adjon! Vállalkozók! Csatlakozzatok hozzánk!

Így remélhető, hogy a kiindulási, szerény 150.000 forintnyi összeg olyan méretűvé nő, amit a támogatandó ügy nagysága megkövetel.

A Budapest Bank Rt. szegedi igazgatósága által vezetett 284-994433286 számú bankszámlára bármely postahivatalból postai utalvánnyal, banki átutalással, vagy akár a helyszínen (Szeged, Klauzál tér 4.) készpénzben helyezhető el segély. Az utalványokra feltétlenül írják rá: „A diktatúra ellen”. Az összegyűlt pénzt 1990. január 15-ig a Magyar Vöröskereszt rendelkezésére bocsátjuk, hogy azt az általuk legfontosabbnak tartott célra használják fel. Segítsetek!

Dr. Makay Árpád, JATE Kalmár László Kibernetikai Laboratórium

Dr. Forrai Tamás, New England Machinery Ltd.

Dr. Maróti György, Zenon Kft.